

ÅRSREDOVISNING

Statens skolinspektion 2021

Innehållsförteckning	
Generaldirektörens förord	4
Statens skolinspektion	7
1. Resultatredovisning	9
1.1 Bedömning av verksamheten 2021	11
1.2 Kostnader per verksamhet	14
1.3 Tillsyn	16
1.3.1 Regelbunden tillsyn	19
1.3.2 Riktad tillsyn	21
1.3.3 Tillsyn utifrån individärenden	23
1.3.4 Tematisk tillsyn	30
1.3.5 Etableringskontroll	31
1.3.6 Ägar- och ledningstillsyn/-prövning samt tillsyn/prövning av ekonomiska förutsättningar	32
1.3.7 Anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet	35
1.3.8 Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen	36
1.3.9 Erfarenheter och slutsatser utifrån tillsyn av fristående skolor med konfessionell inriktning	39
1.4 Kvalitetsgranskning	41
1.4.1 Tematisk kvalitetsgranskning	45
1.4.2 Regelbunden kvalitetsgranskning	48
1.4.3 Distansinspektion	49
1.5 Övrig rapportering och övriga särskilda redovisningskrav i regleringsbrev avseende tillsyn och kvalitetsgranskning	51
1.5.1 Skolenkäten	51
1.5.2 Fördelningen mellan tillsyn och kvalitetsgranskning	52
1.5.3 Risk- och väsentlighetsanalys som fångar skolor med låga kunskapsresultat	55
1.5.4 Grundskolor med liten andel behöriga till gymnasieskolans nationella program	57
1.5.5 Vägledning inför utbildning och yrkesval	60
1.5.6 Behöriga lärare och förskollärare	61

1.5.7 Likvärdig bedömning och betygssättning	64
1.6 Tillståndsprovning	68
1.7 Myndighetens bidrag till förskolors och skolors förbättringsarbete	79
1.8 Organisationsstyrning.....	84
1.8.1 Samverkan med Skolverket och andra skolmyndigheter	84
1.8.2 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter.....	86
1.9 Övrig verksamhet och åiterrapportering	89
1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd	89
1.9.2 Agenda 2030.....	96
1.9.3 Uppföljning av funktionshinderspolitiken	98
2. Finansiell redovisning	100
2.1 Resultaträkning	100
2.2 Balansräkning.....	101
2.3 Anslagsredovisning	103
2.4 Tilläggsupplysningar och noter	104
2.4.1 Tilläggsupplysningar	104
2.4.2 Noter	107
2.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter	112
3. Undertecknande av årsredovisningen 2021	113

Generaldirektörens förord

År 2021 har covid-19-pandemin fortsatt att påverka hela samhället och skolan har haft stora utmaningar. Även detta år har stora insatser gjorts av skolans ledning och personal för att elever under rådande omständigheter ska få en god utbildning. Samtidigt visar vår inspektion att pandemin inneburit svårigheter för flera elevgrupper när det gäller lärande, hälsa och stöd.

I likhet med år 2020 har Skolinspektionen under 2021 fortsatt att arbeta med hänsyn till smittspridningen och skolornas ansträngda situation. Vi har varit återhållsamma med platsbesök och i stället främst gjort granskningar på distans. Även detta år har den särskilda planering som behövs under pandemin inneburit en stor omställning för oss. Kort kan sägas att vi har behövt växla mellan inspektionsformer. Vi har också än mer behövt utveckla nya metoder som är anpassade till digital kommunikation med skolorna. Tillsyn och kvalitetsgranskning som kräver platsbesök har gjorts endast i mindre omfattning. I stället har distansinspektion, riktad tillsyn samt ägar- och ledningsprövning tagit större plats.

På uppdrag av regeringen har vi genomfört åtta projekt inom vår distansinspektion som belyst fjärr- och distansundervisningens konsekvenser. Inspektionerna har rört många områden, till exempel hur lärande fungerar på distans, elevers hälsa, vuxenutbildningen och språkinträdning. Mer än 2 000 personer har intervjuats, däribland huvudmän, rektorer och ett stort antal elever. Vår erfarenhet är att dessa inspektioner givit värdefulla bidrag till kunskapen om pandemins konsekvenser och till skolors arbete.

Den riktade tillsynen har som nämnts prioriterats och ökat betydligt jämfört med föregående år. Denna inspektionsform är central för myndighetens möjligheter att agera flexibelt vid uppgifter om allvarliga missförhållanden.

Även tillsyn utifrån individärenden har kunnat fortgå och utvecklas. Under året genomfördes ett viktigt utvecklingsprojekt, en samlad signalhantering. Vår avsikt är att göra mer samlade bedömningar av hur inkomna signaler ska utredas. Vi gör avvägningar mellan att utreda i generell tillsyn eller för enskilda elever. Syftet är att de tillsynsinsatser som görs ska bidra till förbättringar för så många elever som möjligt. Samtidigt har vi gjort flera insatser för att visa på vikten av en stark lokal klagomålshantering för en snabb hantering nära eleven vid problem.

Under år 2021 har vi på Skolinspektionen också fortsatt att arbeta intensivt med ägar- och ledningsprövning. Det är grundläggande att elever möter aktörer som är lämpliga, har insikt i skolans uppdrag och en långsiktigt stabil ekonomi. Ägar- och ledningsprövningen har inneburit flera komplexa utredningar. Under året återkallade myndigheten godkännandet avseende nio fristående skolenheter, tillhörande fyra olika huvudmän. I samtliga fall bidrog vår ägar- och ledningsprövning till besluten.

Skolinspektionens tillståndsprövning har kunnat bedrivas på ett bra sätt och utan större påverkan av pandemin. Antalet ansökningar och beslut inom denna gren har ökat. Myndigheten har också genomfört ett stort antal etableringskontroller samt tillsyn under fristående skolors första verksamhetsår.

I vår tematiska kvalitetsgranskning, där vi går på djupet i olika kvalitetsaspekter, har vi i flera rapporter uppmärksammat viktiga frågor inom svensk skola. Några exempel är hur skolor arbetar med läraravlastande tjänster, studieavbrott i kommunal vuxenutbildning och kvalitetssäkring av läromedel. Vi har även granskat huvudmäns insatser för skolor med långvarigt låga kunskapsresultat. Flera av våra rapporter har haft stor spridning.

Det är viktigt att komma ihåg att Skolinspektionens granskning avser att leda till förbättringar som stärker elevernas situation och vardag i skolan. En absolut majoritet av skolorna rättar också brister vi sett. Vi ser återkommande i vårt arbete hur skolor gör viktiga "förändringsresor" för att höja kvaliteten i elevers utbildning. I årets årsredovisning kan vi bland annat ge exempel på ett stort antal åtgärder som vidtagits av ansvariga huvudmän efter att Skolinspektionen granskat grundskolor med liten andel behöriga elever till gymnasieskolans nationella program. Vi redovisar också positiva erfarenheter av lärande efter inspektion utifrån en extern utvärdering som togs emot i början av året.

Det är ett faktum att omständigheterna kring covid-19-pandemin har påverkat Skolinspektionens verksamhet som den brukar bedrivas. I det vi kallar regelbunden tillsyn och kvalitetsgranskning, där skolbesök alltid ingår, har vi därför ett lägre antal beslut. Men trots utmanande och skiftande förutsättningar till följd av pandemin är min bedömning att Skolinspektionen gjort många, varierade och ändamålsenliga insatser under året. Vi har anpassat vår verksamhet utifrån rådande omständigheter och vi har växlat på ett rimligt sätt till andra inspektionsformer där vi gjort ett omfattande arbete. Samtidigt har vi drivit ett flertal viktiga utvecklingsprocesser. Därmed bedömer jag att vi detta år uppfyllt vårt uppdrag med ett gott resultat.

Jag vill rikta ett stort tack till alla medarbetare på Skolinspektionen för ert stora engagemang och ert viktiga arbete under detta år med fortsatt speciella omständigheter.

Helén Ängmo
Generaldirektör

Statens skolinspektion

Skolinspektionens verksamhet

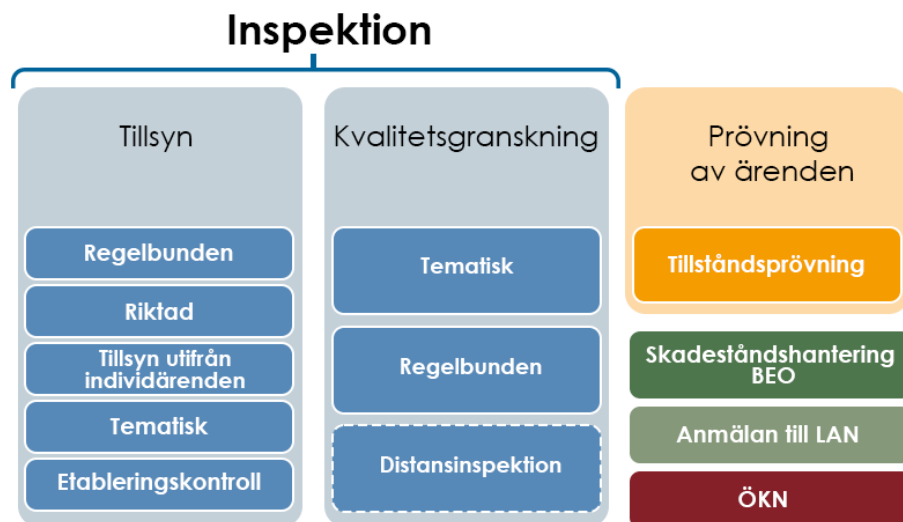
Skolinspektionen ska enligt myndighetens instruktion "genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna. Inom ramen för detta ska myndigheten främja en stärkt likvärdighet mellan skolor och mellan förskolor"¹.

Skolinspektionen har utifrån sina uppdrag formulerat följande målbild:

En skola där alla barn och elever oavsett kön får en god kvalitet i sin utbildning, en likvärdig utbildning och kunskaper i en stimulerande och trygg miljö. Alla barn och elever ska ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Skolinspektionens verksamhet delas in i nedanstående grenar, vilka beskrivs närmare i kommande avsnitt. Distansinspektion är en tillfällig inspektionsform som har utvecklats med anledning av covid-19-pandemin, när skolbesök inte kunnat utföras i enlighet med ursprunglig plan.

Figur 1: Skolinspektionens verksamhetsgrenar

¹ Förordning (2011:556) med instruktion för Statens skolinspektion.

Organisation

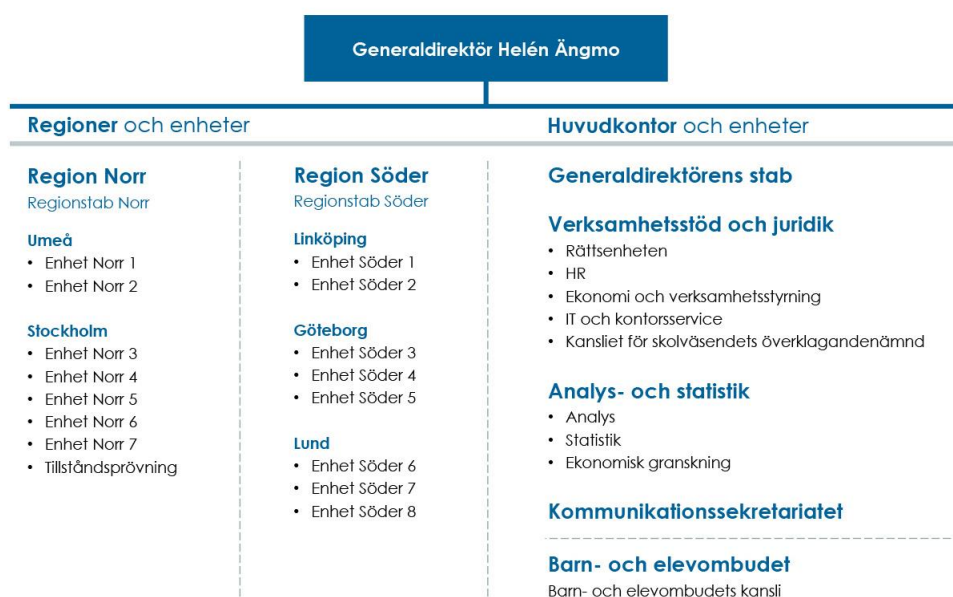
Skolinspektionens kärnverksamhet är uppdelad på två regioner, norr respektive söder. Region norr återfinns i Stockholm och Umeå. Region söder återfinns i Göteborg, Linköping och Lund.

Skolinspektionens huvudkontor är beläget i Stockholm och består av en avdelning för verksamhetsstöd och juridik, en analys- och statistikavdelning, ett kommunikationssekreteriat samt generaldirektörens stab. Avdelningen för verksamhetsstöd och juridik innehåller enheter för juridik, HR, IT och kontorservice, ekonomi och verksamhetsstyrning samt kansliet för Skolväsendets överklagandenämnd. Analys- och statistikavdelningen består av tre enheter: analys, ekonomisk granskning samt statistik.

Inom varje region finns ett antal enheter som arbetar med tillsyn och kvalitetsgranskning. Dessa återfinns vid ovan beskrivna orter. Inom region norr återfinns i Stockholm även myndighetens enhet för tillståndsprövning, samt ansvaret för att skriva övergripande rapporter inom tematisk kvalitetsgranskning (enhet Norr 7).

Barn- och elevombudet, BEO, är en del av Skolinspektionen, men samtidigt självständig i sitt beslutsfattande. Skolväsendets överklagandenämnd, ÖKN, är en egen myndighet som Skolinspektionen är värmyndighet för. ÖKN är en oberoende, domstolsliknande myndighet och leds av en nämnd. Skolinspektionen bistår med kansliresurser.

Figur 2: Organisation 2021

1. Resultatredovisning

Skolinspektionens verksamhet påverkas av flera faktorer. Som inledning till resultatredovisningen ges en kort summering av hur covid-19-pandemin samt en dom i Högsta förvaltningsdomstolen har haft betydelse. Inledningen avslutas med en kommentar om myndighetens samlade produktion under ett år med fortsatt speciella omständigheter.

Fortsatt anpassning efter pandemin

Med anledning av covid-19-pandemin fortsatte Skolinspektionen under 2021 att anpassa inspektionsverksamheten. I likhet med 2020 har Skolinspektionen verkat för att arbeta utifrån den situation som skolorna befinner sig i och fokuserat på framåtsyftande inspektion. Viktiga utgångspunkter har varit att inte bidra till ökad smittspridning och att ta hänsyn till det ansträngda läget för landets skolor. Myndigheten har varit fortsatt återhållsam med platsbesök och främst gjort intervjuer digitalt.

Mot bakgrund av pandemin har Skolinspektionen pausat vissa inspektionsformer och utökat andra. Den regelbundna inspektionen har minskat och i stället har distansinspektion, riktad tillsyn och ägar- och ledningsprövning tagit större plats. Exempelvis har Skolinspektionen gjort få regelbundna tillsyner under året, men fortsatt med riktad tillsyn och tillsyn utifrån individärende. Vidare har den regelbundna kvalitetsgranskningen av grundskola och gymnasieskola gjort uppehåll. Regelbunden kvalitetsgranskning av huvudmannen och tematisk kvalitetsgranskning har dock pågått under hela året, men i anpassad form.

I början av året fick Skolinspektionen ett regeringsuppdrag om att se över covid-19-pandemins konsekvenser för elevers förutsättningar att nå målen samt elevers hälsa. Detta har under året resulterat i ett flertal distansinspektioner inom grundskola, gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning. Mer information om Skolinspektionens distansinspektioner redovisas under avsnittet 1.4.3 Distansinspektion.

Under den tid som smittspridningen pågår har regeringen beslutat om en särskild förordning. Den ger skolans huvudmän flera möjligheter att bedriva distansundervisning och den ger också en flexibilitet att bedriva undervisning på andra sätt. Ett antal undantag har också givits från ordinarie skollag. Utifrån förordningen² har tillsyner och dess inriktning behövt anpassas och omprioriteringar har skett.

Vissa förändringar i tillsyner efter HFD-dom

Högsta Förvaltningsdomstolen (HFD) meddelade i maj 2020 en dom om ett av Skolinspektionens vitesförelägganden.³ I domen tydliggörs vilka krav som gäller för beslut om vitesförelägganden. Av domen framgår bland annat att åtgärderna i ett föreläggande måste vara tydliga och konkreta samt att åtgärderna måste följa av den aktuella lagstiftningen. Om lagstiftningen är allmänt hållen och närmare föreskrifter saknas kan en

² Förordning (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta.

³ HFD ref. 28

myndighet inte formulera sådana tydliga och konkreta åtgärder. HFD ansåg att Skolinspektionens vitesföreläggande i det aktuella ärendet inte uppfyllde dessa krav.

Med anledning av HFD-domen initierade Skolinspektionen år 2020 ett internt projekt med syftet att analysera domens påverkan på tillsynsverksamheten. Under 2021 har detta projekt lämnat sina slutsatser. Av den analys som projektgruppen gjort av HFD-domen framgår att det är nödvändigt med förändringar av hur myndigheten arbetar med tillsyn, bland annat avseende myndighetens arbetssätt och utformning av beslut. Inom ramen för projektet har även en framställan⁴ om ytterligare reglering avseende systematiskt kvalitetsarbete tagits fram och överlämnats till regeringen. Skolinspektionen arbetar nu vidare med att revidera tillsynen utifrån projektets slutsatser.

Samlad produktion under ett år med speciella omständigheter

Sammantaget har 2021, i likhet med föregående år, präglats av pandemins utveckling. Skolinspektionens beredskap inför denna speciella situation har dock varit god. De nya arbetssätt och digitala verktyg för granskning på distans som utvecklades under 2020 har vidareutvecklats under 2021. Under årets sista kvartal kunde myndigheten genomföra fler fysiska verksamhetsbesök till följd av lättade restriktioner kring covid-19.

Under dessa förutsättningar fattades under år 2021 6 376 beslut inom myndigheten jämfört med drygt 9 100 beslut år 2020. Nedgången i antal beslut handlar främst om ett minskat antal ärenden inom tillsyn utifrån individärenden, men också bland annat om begränsningar i verksamheten till följd av pandemin. Vid årsskiftet fanns dock ett stort antal pågående inspektioner, vilka kommer att resultera i beslut under år 2022.

Inom tillsyn utifrån individärenden har Skolinspektionen fortsatt att verka för att ansvaret för att möta enskilda elever i första hand är lokalt. En samlad signalhantering har införts i syfte att tillsynen ska bidra till förbättringar för så många elever som möjligt.⁵

Totalt har 953 skolenhetsbesök genomförts under året⁶, antingen med fysiskt eller digitalt besök (1 485 besök 2020). 426 av skolenhetsbesöken berör distansinspektion där besöken har skett digitalt. Under 2021 gjordes formatet för distansinspektionerna om till att ofta omfatta fler intervjuer per besök i syfte att få djupare kunskap om skolornas situation. Stor vikt i dessa inspektioner har lagts vid att intervjua elever och lärare.

På grund av covid-19 har Skolinspektionen fortsatt pausat ordinarie uppföljningsenkäter under 2021. Dessa enkäter har tidigare gett en positiv bild av myndighetens bidrag till skolors utvecklingsarbete.

Mer ingående om produktion per verksamhetsgren återfinns i respektive avsnitt.

⁴ Skolinspektionens hemställan den 20 november 2020 om ändring i skollagen. Dnr: 2020:8294

⁵ Se vidare delavsnitt Utveckling av tillsyn under 1.3 Tillsyn.

⁶ I antalet skolenhetsbesök inom riktad tillsyn ingår även ett fåtal besök av enskilda huvudmän där endast faktorer på huvudmannanivå granskas, men som i statistiken registreras som skolenhetsbeslut.

1.1 Bedömning av verksamheten 2021

Detta avsnitt innehåller analyser och bedömning av verksamhetens resultat och utveckling utifrån de huvudsakliga uppgifter som åligger Skolinspektionen.

Bedömningarna utgår från både kvalitativa analyser och resultatutveckling. De bedömningsnivåer som används i helhetsbedömningen nedan och även i senare avsnitt om respektive verksamhetsgren är:

Gott: Vid en sammanvägd bedömning är resultatet gott i förhållande till målformuleringarna.

Tillfredsställande: Vid en sammanvägd bedömning avviker resultatet inte väsentligt i förhållande till målformuleringarna.

Inte tillfredsställande: Vid en sammanvägd bedömning avviker resultatet väsentligt från den nivå som är önskvärd i förhållande till målformuleringarna.

Bedömningsgrunder

Skolinspektionens bedömningar av verksamheten som helhet utgår från den övergripande målbild som myndigheten formulerat och som i sin tur bygger på de uppgifter som återfinns i myndighetens instruktion, andra föreskrifter eller särskilda beslut. Målbilden är att vi ska bidra till *en skola där alla barn och elever oavsett kön får en god kvalitet i sin utbildning, en likvärdig utbildning och kunskaper i en stimulerande och trygg miljö. Alla barn och elever ska ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.*

Bedömningarna har även utgått från de målformuleringar som myndigheten formulerat för att konkretisera målbilden.

1. Vår inspektion påverkar och stärker kvaliteten i svensk skola.
2. Vi markerar tydligt vad som ska finnas i skolor och verksamheter och ställer krav på nödvändiga förbättringar.
3. Vi värnar flickors och pojkars samt kvinnors och mäns lika rättigheter när skolan och verksamheter brister.
4. Vi stimulerar skolor till att utvecklas och följer upp att förbättringar genomförs.

I bedömningsgrunderna finns främst statistik och uppgifter om inspektionens omfattning och kvalitet, vårt utvecklingsarbete och dess ändamålsenlighet, vår träffsäkerhet samt hur inspektion och rapporter upplevs samt kommer till nytta. Detta år har vi liksom år 2020 också bedömt hur inspektionen har ställts om och anpassats i en pandemi.

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

För att leva upp till Skolinspektionens målbild arbetar myndigheten med olika former av granskning beroende på skolors situation. Ibland ligger fokus på hur skolor som uppnår kvalitet i flera delar ska kunna utvecklas ytterligare. I andra fall finns behov av inspektion som syftar till starkare kontroll och möjligheter att ingripa. En central utgångspunkt i Skolinspektionens granskning är att fokusera på faktorer som, utifrån forskning och annan kunskap, är avgörande för kvaliteten i skolan.

Skolinspektionen utvecklar kontinuerligt sin verksamhet för att bidra till att stärka kvaliteten i svensk skola. I detta arbete följer Skolinspektionen aktuell kunskap om effektiv inspektion, både från andra länder och inspektionsmyndigheter.

Anpassad verksamhet under pandemin

Under år 2021 har covid-19-pandemin haft en fortsatt stor påverkan på flera delar av Skolinspektionens arbete. Skolinspektionen har utifrån dessa förutsättningar anpassat verksamheten för att på bästa sätt uppfylla myndighetens målbild i en situation som varit utmanande för landets skolor och elever.

Pandemins påverkan har inneburit att myndighetens inspektionsverksamhet till övervägande del utförts på distans under året. Skolinspektionens regelbundna tillsyn samt regelbundna kvalitetsgranskningar har genomförts i begränsad utsträckning till förmån för fortsatt genomförande av så kallad distansinspektion – en tillfällig och mer översiktlig inspektionsform som syftar till att vara framåtriktad och lärande. Skolinspektionens erfarenhet är att dessa granskningar bidragit med kunskap som varit till nytta för skolans arbete och hantering av pandemin, men att de inte utgör en fullgod ersättning för myndighetens ordinarie inspektioner. Utöver att distansinspektioner tagit plats under pandemin har också riktad tillsyn, ägar- och ledningsprövning samt etableringskontroller utökats. Vidare har tillsyn utifrån individärenden, tematisk tillsyn samt regelbunden kvalitetsgranskning som rör huvudmän kunnat fortsätta.

Även de tematiska kvalitetsgranskningar som gått att genomföra digitalt har fortsatt under året. Dessa är viktiga för att påverka kvaliteten inom specifika områden.

Vidare har Skolinspektionens tillståndsprövning kunnat bedrivas på ett effektivt sätt och utan större påverkan av pandemin. Tillståndsprövningen är central för myndighetens möjligheter att tydligt markera vad som ska finnas i nya fristående skolor.

Skolinspektionen har som nämnts ovan arbetat intensivt med ägar- och ledningsprövningen. Under året återkallade myndigheten godkännandet avseende nio fristående skolenheter (3), tillhörande fyra olika huvudmän (3). I samtliga fall bidrog ägar- och ledningsprövningen till besluten. Dessa ärenden är ofta komplexa och resurskrävande.

Exempel på utvecklande insatser under året

Under året har Skolinspektionen fortsatt arbetet med att situationsanpassa inspektionen så att varje skola och huvudman ska få den form av inspektion som är mest ändamålsenlig och effektiv utifrån dess behov. Den 1 september 2021 införde Skolinspektionen en samlad signalhantering. Det innebär att när myndigheten får in en uppgift om missförhållanden så blir inte den per automatik ett ärende. I stället görs en samlad bedömning av om en tillsyn ska inledas och i så fall på vilket sätt. Syftet är att Skolinspektionens tillsyn ska bidra till förbättringar för så många elever som möjligt.

Under 2021 har Skolinspektionen även utvecklat modeller för regelbunden kvalitetsgranskning av grundskola och gymnasieskola. Utökningen av regelbunden kvalitetsgranskning till fler skolformer ligger i linje med myndighetens målbild om att bidra till en god utbildning för alla elever.

Skolinspektionen har under året utvärderat myndighetens användning av digitala intervjuer under pandemin. Syftet har varit att tillvarata lärdomar som kan vara värdefulla i myndighetens fortsatta utvecklingsarbete för en effektiv inspektion.⁷

Under 2021 har Skolinspektionen även fortsatt att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering, vilket är centralt för att värna flickors och pojkars samt kvinnors och mäns lika rättigheter när skolan brister.⁸

Sammanfattad bedömning

Skolinspektionens helhetsbedömning av det samlade resultatet är att arbetet har bidragit till målformuleringarna samt målbilden och att resultatet varit **gott** under 2021.

Skolinspektionen har i den samlade bedömningen för 2021 utgått från olika indikatorer för att visa i vilken utsträckning myndigheten genomför det uppdrag som regeringen givit i instruktion och regleringsbrev. Det handlar bland annat om utfall i förhållande till verksamhetsplanering som har behövt anpassas efter omständigheterna, statistik som visar läget i myndighetens olika verksamhetsgrenar, ändamålsenlighet samt träffsäkerhet i vår behovsanalys. Betydande vikt har också lagts vid att myndigheten fortsatt bedrivit ett omfattande utvecklings- och förbättringsarbete.

Skolinspektionen har i bedömningarna av verksamheten detta år vägt samman såväl kvantitativa som kvalitativa indikatorer. Vissa inspektionsformer har använts begränsat medan andra inspektionsformer som kunnat göras digitalt i stället har fått ta plats. Vi har haft ett mer omfattande innehåll i distansinspektionerna jämfört med år 2020. Ägar- och ledningsprövningen har utvecklats och ett flertal ärenden har haft en stor komplexitet. Vi har återkallat tillståndet avseende fler skolenheter än tidigare år, vilket handlar om svåra utredningar. Skolinspektionen har vidare väl utvecklat och implementerat en samlad signalhantering, metodutveckling för distansinspektioner samt nya arbetssätt efter HFD-domen. Det samlade antalet beslut har minskat. Det är en konsekvens dels av pandemin, men det är även en väntad effekt som ingått i tidigare planering. Detta förklaras av att den samlade signalhanteringen innebär en förskjutning mot en prioritering av bredare ärenden.

Den samlade bedömningen är att Skolinspektionen haft utmaningar under året, men hanterat detta på ett rimligt sätt. Omställningen har under omständigheterna fungerat väl liksom växlingen till andra former av inspektion. Arbetet har enligt bedömningen bedrivits med flexibilitet, anpassning och bästa möjliga avvägningar.

Skolinspektionen bedömer också att myndighetens verksamhet sammantaget har bidragit till att påverka och stärka kvaliteten i svensk skola.

⁷ Skolinspektionen (2021) *Promemoria om flexibla utredningsmetoder. Erfarenheter från en intern utvärdering av digitala metoder under covid-19-pandemin*. Dnr 2021:1588

⁸ Skolinspektionen (2021). *Skolinspektionens inriktning för arbetet med jämställdhetsintegrering för åren 2022–2025*.

1.2 Kostnader per verksamhet

Återrapportering

11§ Myndigheten ska i årsredovisningen lämna verksamhetsberättelse och en ekonomisk redovisning när det gäller verksamheten vid nämnden [...].

Se avsnitt 1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd.

12§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen när det gäller Barn- och elevombudet redovisa [...] 7. kostnader för ombudets verksamhet uppdelat på kostnader för anmälningar, kostnader för informationsinsatser och indirekta kostnader. Förordning (2017:1301).

Se avsnitt 1.3.3 Tillsyn utifrån individärenden, rubriken Barn- och elevombudet.

(Skolinspektionens instruktion)

Tabell 1: Intäkter och kostnader per verksamhet, tusentals kronor och procent⁹

Tillsyn	2021	%	2020	%	2019	%
Intäkt av anslag	269 925		222 049		245 044	
Övriga intäkter	325		515		2 288	
Summa intäkter	270 250		222 564		247 292	
Kostnader	270 250	59	222 564	52	247 292	60
Resultat	0		0		0	
Kvalitetsgranskning	2021	%	2020	%	2019	%
Intäkt av anslag	164 182		184 573		151 713	
Övriga intäkter	198		428		1 417	
Summa intäkter	164 380		185 001		153 130	
Kostnader	164 380	36	185 001	43	153 130	37
Resultat	0		0		0	
Tillståndsprovning	2021	%	2020	%	2019	%
Intäkt av anslag	20 725		20 692		13 685	
Övriga intäkter	25		48		128	
Summa intäkter	20 750		20 740		13 813	
Kostnader	20 750	5	20 740	5	13 813	3
Resultat	0		0		0	
Summa totalt	2021	%	2020	%	2019	%
Intäkt av anslag	454 831		427 314		410 402	
Övriga intäkter	548		990		3 833	

⁹ Kostnader för Barn- och elevombudet samt Skolväsendets överklagandenämnd redovisas inom verksamheten tillsyn.

Summa intäkter	455 379		428 304		414 235	
Kostnader	455 379	100	428 304	100	414 235	100
Resultat	0		0		0	

Tabell 2: Verksamhetskostnader 2021 per skol- och verksamhetsform, tusentals kronor och procent¹⁰

Skol- resp. verksamhetsform	Tillsyn		Kvalitetsgranskning		Tillståndsprovning		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Förskola	19 901	7,4	0	0,0	0	0,0	19 901	5
Förskoleklass	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
Grundskola	207 641	76,8	56 545	34,4	8 824	42,5	273 010	67
Grundskolasärskola	7 602	2,8	0	0,0	97	0,5	7 699	2
Fritidshem	171	0,1	0	0,0	0	0,0	171	0
Gymnasieskola	24 599	9,1	76 560	46,6	8 339	40,2	109 498	18
Gymnasiesärskola	2 306	0,9	0	0,0	291	1,4	2 597	1
Kommunal vuxenutbildning	2 648	1,0	25 520	15,5	3 054	14,7	31 222	5
SFI	171	0,1	0	0,0	145	0,7	316	0
Övrigt ¹¹	5 210	1,9	5 755	3,5	0	0,0	10 965	2
Totalt	270 250	100,0	164 380	100,0	20 750	100,0	455 379	100

Tabell 3: Verksamhetskostnader per verksamhet, fördelade efter om uppgiften avsett enskild eller offentlig huvudman, tusentals kronor och procent¹²

Verksamhet	Offentlig huvudman		Enskild huvudman		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Tillsyn	209 008	77,3	61 242	22,7	270 250	100
Kvalitetsgranskning	123 985	75,4	40 395	24,6	164 380	100
Tillståndsprovning	3 200	15,4	17 550	84,6	20 750	100
Totalt	336 192	71,0	119 187	29,0	455 379	100

¹⁰ Se fotnot 9.¹¹ Kommunövergripande ärenden, sameskolor, specialskolor och utlandsskolor.¹² Se fotnot 9.

1.3 Tillsyn

Verksamheten

Ett av Skolinspektionens uppdrag är att genomföra tillsyn. Tillsyn består av olika former av inspektion och vi väljer att genomföra den form av inspektion som bäst motiveras utifrån vilka risker vi ser i huvudmäns och skolors verksamhet samt vilka uppgifter om missförhållanden vi tar emot.

Utveckling av tillsynen

Stort fokus har under året legat på att hantera konsekvenserna av HFD-domen. På kort sikt har det handlat om att hantera den tillsyn som genomförts under pandemin, men på lång sikt om att ta fram ny modell för vår regelbundna tillsyn. I den nya modell för regelbunden tillsyn som tas fram kommer det utvecklingsarbete som genomförts tidigare avseende hur vi följer upp tillsynen att bli en naturligt integrerad del.

Ett utvecklingsarbete har bedrivits i syfte att stärka utredningskompetensen som rör ärenden där signaler handlar om möjliga kopplingar till extremism och odemokratiska inslag. Detta arbete har skett i samarbete med bland annat Centrum mot våldsbejakande extremism och det nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen Östergötland.

En samlad signalhantering

Skolinspektionen tar emot en stor mängd uppgifter om missförhållanden varje år som kommer via webben, e-post och telefon. Tidigare har signalerna haft olika hantering beroende på genom vilken kanal de kommit in till myndigheten. Sedan den 1 september 2021 har Skolinspektionen en samlad signalhantering. Det innebär att samtliga signaler myndigheten får in, samlas och bedöms på ett strukturerat sätt. Alla inkomna uppgifter via webben blir således inte per automatik ett ärende, på sådant sätt som det varit tidigare. Det som avgör om en utredning startas eller inte är en samlad bedömning utifrån våra tidigare erfarenheter av skolan och huvudmannen samt eventuellt andra signaler som vi har fått in. Det kan till exempel handla om vad som framkommit i Skolenkäten, tidigare inspektioner och annan statistik som finns om skolan – men också uppgifter från exempelvis media och andra myndigheter.

Uppgiftslämnaren avser oftast att lämna signal om något som gäller ett enskilt barn eller elev, men där situationen i realiteten handlar om den generella situationen i verksamheten. Skolinspektionen utreder därför i större utsträckning denna typ av uppgifter om missförhållanden på systemnivå. Syftet är att bidra till förbättringar för så många elever som möjligt. Detta sker antingen genom att signalerna omhändertas i ett befintligt tillsynsärende, eller att det startas ett ärende inom ramen för riktad tillsyn.

I vissa fall är det befogat med statlig tillsyn för en enskild individ. Det kan till exempel handla om fall där en elev är utsatt för kränkande behandling, har omfattande frånvaro eller där det finns allvarliga brister i fråga om stöd. I sådana fall kan en utredning ske utifrån individnivå precis som tidigare. Även Barn- och elevombudet gör en självständig bedömning om uppgifter om kränkande behandling på individnivå ska utredas eller inte. Detta utifrån sitt uppdrag att tillvarata barns och elevers enskilda rätt vad gäller kränkande behandling.

Bedömning av verksamhetsgrenen tillsyn

I tillsyn bedöms bland annat antal tillsynsbeslut, handläggningstider, uppföljningar, återföring och hantering av skarpa ingripanden. Vidare beaktar vi träffsäkerhet i vårt urval och hur tillsynen upplevs av dem som granskats.

Bidrag till att uppfylla de övergripande målformuleringarna

Skolinspektionen har en bred tillsynsverksamhet som på olika sätt bidrar till målformuleringarna. Genom Skolinspektionens närvaro bidrar myndigheten till att kvaliteten i skolors arbete lever upp till skolförfattningarnas krav.

- Inom *regelbunden tillsyn* inspekteras skolor med en högre riskbild, vilka väljs ut med hjälp av en risk- och väsentlighetsanalys. Här redovisas även tillsyn under första verksamhetsåret som genomförs på nyligen startade fristående skolor.
- Genom *riktad tillsyn* kan myndigheten snabbt reagera på signaler om missförhållanden och granska skolans arbete på systemnivå.
- Inom *tillsyn utifrån individärenden (TUI)* utreds skolsituationen för en enskild elev. Skolinspektionen redovisar här även Barn- och elevombudets (BEO) arbete med ärenden om kränkande behandling.
- Genom *tematisk tillsyn* kan myndigheten granska flera skolor inom ett specifikt område där det finns en riskbild.
- En *etableringskontroll* genomförs innan en fristående skola eller utbildning är tänkt att starta. Detta görs för att se till att den planering som huvudmannen presenterat i sin ansökan är genomförbar.

Ovanstående inspektionsformer redogörs för mer utförligt i innevarande avsnitt.

Till följd av pandemin har Skolinspektionen valt att inom regelbunden tillsyn under 2021 endast genomföra tillsyn under första verksamhetsåret. Av 25 besökta skolor konstaterades 56 procent ha minst en brist, vilket understryker vikten av att Skolinspektionen genomför tillsyn, identifierar brister och ställer krav på förbättringar.¹³

I stället för regelbunden tillsyn har Skolinspektionen under året prioriterat riktade tillsynsinsatser. Under 2021 har antalet riktade tillsyner ökat stort. I de riktade tillsyner där Skolinspektionen gjort besök¹⁴ har 60 procent av besluten påtalat brister (67 procent), vilket är något lägre än tidigare år.

Under året har antalet beslut inom tillsyn för individärenden fortsatt att minska, vilket ligger i linje med Skolinspektionens avsikt att utveckla verksamheten och göra mer samlade bedömningar av hur frågor ska utredas. Signaler från föräldrar och elever tas fort-

¹³ Eftersom regelbunden tillsyn under 2021 endast innefattar tillsyn under första verksamhetsåret och endast 33 verksamhetsbesök (25 skolor och 8 huvudmän) är inte jämförelser med statistik för regelbunden tillsyn under tidigare år ändamålsenligt. Tillsyn under första verksamhetsåret ingår i regelbunden tillsyn sedan 2020.

¹⁴ Besök kan ha skett digitalt genom video- eller telefonsamtal.

satt om hand, men kan i flera fall utredas inom riktad tillsyn. Detta eftersom tillsynsfrågan ofta rör fler elever och även om det rör en elev så handlar en eventuellt konstaterad brist om ett generellt problem på skolan (se Utveckling av tillsynen). Myndigheten har under flera år arbetat för att synliggöra huvudmannens ansvar för klagomålshantering. I tillsyn utifrån individärenden konstaterades under 2021 brister i 69 procent av besluten efter fullständig utredning (64 procent), vilket är något högre än tidigare år.

Under år 2021 har Skolinspektionen genomfört fler etableringskontroller än föregående år. Fler ärenden har också innefattat tillsyn av ägare och ledning samt ekonomi.

En viktig del i inspektionen är att kommunicera resultatet till den skola och de ansvariga som är berörda. Syftet är att tillsynen ska leda till förbättring. Dialogen med skolan börjar dock långt tidigare genom att inspektörerna går igenom vad som kommer att ske under tillsynen och vilka områden den berör. Skolan kan också själv ta reda på mycket i förväg, bland annat genom information på Skolinspektionens webbplats.

Av uppföljningsbesluten framgår att de flesta huvudmän vidtar sådana åtgärder att de kommer till rätta med de brister som konstaterats i tillsynen. Även vid uppföljningar arbetar myndigheten situationsanpassat och gör avvägningar för att kunna lägga mer resurser på skolor där det finns allvarliga brister. På grund av covid-19 har Skolinspektionen fortsatt pausat alla ordinarie uppföljningsenkäter under 2021. Tidigare uppföljningar har visat att en stor andel av tillfrågade rektorer ansett att den regelbundna tillsynen i hög grad kommer att bidra till skolans förbättringsarbete (76 procent år 2019).

Alla huvudmän har dock inte förmåga eller agerar inte tillräckligt aktivt för att rätta till bristerna. Skolinspektionen möter också huvudmän som är olämpliga för uppdraget. Under 2021 har myndigheten återkallat ett flertal tillstånd för att bedriva skola. Dessa ärenden är ofta komplexa och tar mycket tid och resurser.

Produktion

Myndigheten har under 2021 fattat 33 beslut i regelbunden tillsyn (211) och 325 beslut i riktad tillsyn (147). Som framhållits beror ett lägre antal beslut inom regelbunden tillsyn på att skolbesök inte varit möjliga att genomföra som planerat under pandemin.

Inom tillsyn utifrån individärenden fattades 2 646 beslut jämfört med 4 262 beslut år 2020.¹⁵ Av dessa ärenden beslutades 82 procent (82) inom fyra månader.

Under året har Skolinspektionen publicerat en tematisk tillsyn (2). Totalt har 35 beslut fattats inom publicerade tematiska tillsyner (41). Vid årsskiftet 2021/2022 hade dessutom ytterligare tre tematiska tillsyner påbörjats.

Myndigheten genomförde under året 91 etableringskontroller (51), vilket är en betydande ökning jämfört med tidigare år.

I 82 tillsynsärenden har ägar- och ledningstillsyn ingått (70) samt i 117 ärenden har tillsyn av ekonomiska förutsättningar ingått (87).

Under året återkallade myndigheten godkännandet avseende nio fristående skolor (3), tillhörande fyra huvudmän (3). I samtliga fall bidrog ägar- och ledningsprövningen till besluten.

¹⁵ Exklusive uppföljningar och begäran om ändring av beslut.

Sammanfattad bedömning av verksamhetsgrenen tillsyn

Skolinspektionen bedömer sammantaget att arbetet med tillsyn bidragit till målformuleringarna och att resultatet mot bakgrund av de begränsningar som covid-19 medfört varit **tillfredsställande** under 2021. Bedömningen grundar sig på genomförda insatser vad gäller bland annat träffsäkerhet vid val av skolor, antal beslut under ett år av speciella omständigheter samt hur myndigheten har hanterat skarpa ingripanden. Trots de begränsningar som pandemin medfört har Skolinspektionen arbetat för att agera ändamålsenligt och vidtagit åtgärder där allvarliga problem konstaterats.

Skolinspektionen bedömer även att myndigheten haft en fortsatt god förmåga att tilllämpa ägar- och ledningstillsynen samt tillsynen av ekonomiska förutsättningar. Även i år har detta varit ett omfattande arbete. Flera komplexa ärenden har utretts och antalet beslut med återkallelse, det mest ingripande verktyget, har ökat. Vidare har flera viktiga utvecklingsarbeten genomförts, däribland implementeringen av en samlad signalhantering. När det gäller arbetet efter HFD-domen så behövs fortsatt utvecklingsarbete.

Ekonomi – Tillsyn totalt

Total kostnad för tillsyn

Den totala kostnaden för tillsyn uppgick till 270 250 tkr år 2021 (motsvarande kostnad var 222 564 tkr år 2020 och 247 292 tkr år 2019).

Delkostnader för större undergrenar och deras prestationskostnader presenteras i slutet av respektive berört avsnitt nedan.¹⁶

Den totala kostnaden för tillsyn har ökat. Under 2021 mer än dubblerades antalet riktade tillsyner i jämförelse med år 2020, vilket bidragit till att öka kostnaden. Vid årsskiftet fanns även ett stort antal pågående tillsyner, vilket bidrar till att öka de totala kostnaderna för året. Även andra faktorer som exempelvis utvecklingsinsatser inom tillsyn samt introduktion av många nyanställda utredare har medfört ökade kostnader.

1.3.1 Regelbunden tillsyn

De skolor och huvudmän som uppvisar störst risksignaler blir utvalda för regelbunden tillsyn. Urvalet av vilka skolenheter som granskas genom regelbunden tillsyn görs utifrån en riskbedömning av bland annat kunskapsresultat, resultat på Skolinspektionens enkäter samt myndighetens tidigare erfarenheter. När en huvudman blivit utvald för tillsyn granskas huvudmannens ansvarstagande för de skolformer som den ansvarar för. Detta gäller oavsett om det är en offentlig eller enskild huvudman. Från och med år 2020 görs även tillsyn under första verksamhetsåret för skolenheter med enskild huvudman inom ramen för regelbunden tillsyn, tidigare förstagångstillsyn.

¹⁶ Från och med år 2021 redovisas här kostnader för total tillsyn, regelbunden tillsyn, riktad tillsyn, TUI samt BEO. I tidigare årsredovisningar har Skolinspektionen redovisat kostnader för total tillsyn, tillsyn exkl. TUI samt BEO.

Regelbunden tillsyn genomförs utifrån ett standardiserat antal arbetsområden. Före besök genomförs alltid en analys av tillsynsobjektets resultat och inkomna handlingar i kombination med det som Skolinspektionen sedan tidigare vet om huvudmannen/skol-enheten. Utifrån denna analys bestäms upplägget på tillsynen såsom omfattning och vilka som ska intervjuas.

Tabell 4: Regelbunden tillsyn, antal beslut på huvudmann- och skolenhetsnivå år 2021, 2020 och 2019

Huvudman	Antal beslut på huvudmannnivå			Antal beslut på skolenhetsnivå		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019
Offentlig	0	99	223	0	54	105
Enskild	8	21	17	25	37	62
Totalt	8	120	240	25	91	167

Sammanlagt har Skolinspektionen fattat 33 beslut inom ramen för regelbunden tillsyn under 2021, samtliga beslut avsåg tillsyn under första verksamhetsåret. På grund av covid-19 har den regelbundna tillsynen begränsats till tillsyn under första verksamhetsåret, det förklarar minskningen av antalet beslut gentemot föregående år då regelbunden tillsyn genomfördes enligt plan under årets första månader. Av besluten rörde 25 stycken skolenheter, varav 10 grundskolenheter och 15 gymnasieskolenheter, och 8 beslut gällde huvudmän.

Drygt hälften, 56 procent, av de nystartade skolorna som varit föremål för regelbunden tillsyn under 2021 har konstaterats ha minst en brist. De vanligaste bristerna handlar om elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete och skolans arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Vid tillsyn under första verksamhetsåret konstateras inte brist lika ofta jämfört med övrig regelbunden tillsyn. Statistiken avseende regelbunden tillsyn 2021 är därför inte jämförbar med siffror från tidigare år. Att över hälften av skolorna konstateras ha brist vid tillsyn under första verksamhetsåret tyder dock på att inspektionsformen bidrar till att i ett tidigt skede återkoppla till skolor som inte lever upp till skollagens krav.

Om Skolinspektionen konstaterar brister i verksamheten ska huvudmannen åtgärda dessa. Skolinspektionen har möjlighet att använda olika verktyg eller sanktioner. Läs mer om detta under avsnitt 1.3.8 Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen.

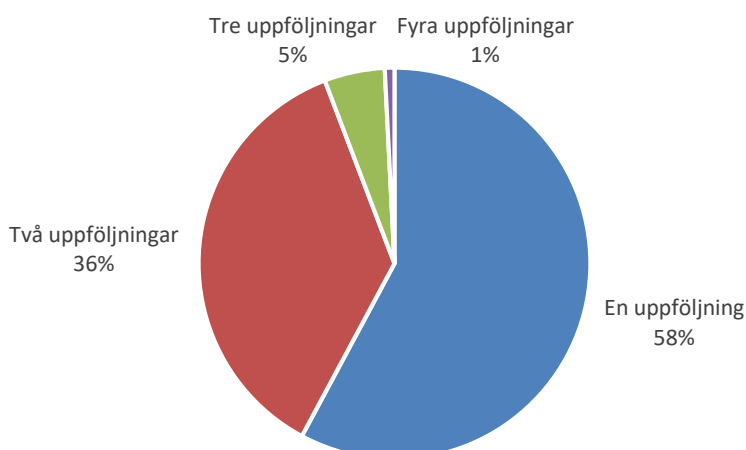
Uppföljning

Innan en regelbunden tillsyn avslutas måste myndigheten i normalfallet konstatera att huvudmannen har avhjälpt alla eventuella brister.¹⁷ Det vanligaste är att huvudmannen har avhjälpt bristerna vid den första uppföljningen. Under 2021 hade 58 procent av be-

¹⁷ Huvudregeln är att Skolinspektionen inte avslutar ett ärende innan samtliga brister är åtgärdade. Vid vissa särskilda omständigheter kan dock myndigheten avstå från ett ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen. Skolinspektionen får avstå från att ingripa om 1.) överträdelsen är ringa, 2.) den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse, eller 3.) det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.

slutade och avslutade ärenden med brist åtgärdats vid första uppföljningstillfället. Under 2020 var motsvarande andel 56 procent¹⁸. Totalt under 2021 fattades 150 uppföljningsbeslut inom regelbunden tillsyn (316¹⁹ år 2020). Att få regelbundna tillsyner genomförts under 2020 och 2021 påverkar att det inte funnits lika många uppföljningar att genomföra.

Diagram 1: Fördelning av antalet uppföljningsbeslut i regelbunden tillsyn innan ärendet avslutats år 2021

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten regelbunden tillsyn var 21 800 tkr år 2021 (motsvarande kostnad var 49 500 tkr år 2020 och 80 087 tkr år 2019).

Kostnaden per regelbunden tillsyn för vilken beslut fattats uppgick år 2021 till 661 tkr (motsvarande kostnad var 235 tkr år 2020 och 197 tkr år 2019).

Kostnaderna för att genomföra regelbunden tillsyn har minskat beroende på att Skolinspektionen, till följd av pandemin, endast kunnat genomföra tillsyn under första verksamhetsåret samt uppföljningar. På grund av ett lägre antal beslut inom tillsynsformen under 2021 är kostnaden per prestation inte jämförbar med tidigare år.

1.3.2 Riktad tillsyn

Riktad tillsyn kan initieras utifrån en inkommen uppgift om missförhållanden på grupp- eller skolnivå, och genomförs vanligtvis inom ett eller ett par områden på en specifik

¹⁸ Andelen är exklusive det som tidigare kallades förstagångstillsyn.

¹⁹ Exklusive uppföljningsbeslut gällande det som tidigare kallades förstagångstillsyn.

skola eller hos en huvudman. Inom den riktade tillsynen finns inte några på förhand bestämda bedömningsområden utan dessa avgörs från fall till fall. Varje tillsyn blir på det sättet unik. Utredningen genomförs med olika metoder där det ibland ingår besök och ibland inte. Under pandemin har besök inom riktad tillsyn i många fall skett digitalt, men även fysiskt när så har bedömts vara nödvändigt och möjligt.

Uppgifter om missförhållanden på skolövergripande nivå kan exempelvis vara problem med trygghet och studiero, arbetet med särskilt stöd, bristande värdegrundarbete eller avsaknad av fungerande undervisning. Under perioden september–december 2021, sedan samlad signalhantering införts i myndigheten, initierades 150 riktade tillsyner utifrån uppgifter om missförhållanden.

Riktad tillsyn kan också initieras utifrån Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys. Under den pågående pandemin har en del av de skolenheter som enligt läsårsplaneringen skulle fått en regelbunden tillsyn i stället fått en riktad tillsyn. Även dessa har utformats utifrån skolenheternas behov.

Tabell 5: Riktad tillsyn år 2021, 2020 och 2019

	2021	2020	2019
Antal beslut där besök har ingått ²⁰	252	75	144
<i>Varav med brister</i>	151 (60 %)	50 (67 %)	91 (63 %)
Antal beslut utan besök	73	72	184
Totalt	325	147	328

Under 2021 har Skolinspektionen fattat 325 beslut inom ramen för riktad tillsyn. Ärenden som har överlämnats till huvudmannens klagomålshantering ingår inte i sammanräkningen. Antalet beslut har ökat stort mot föregående år och är i nivå med 2019. Vid årsskiftet 2021/2022 var ytterligare 187 riktade tillsyner påbörjade (149).

Ökningen av antalet beslut inom riktad tillsyn kan till stor del förklaras av att många beslut har fattats i ärenden som har initierats genom Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys, nämligen 168 stycken. Resterande 157 beslut härrör från ärenden som initierats utifrån uppgifter om missförhållanden. Precis som tidigare år så har de flesta besluten avsett skolformen grundskola.

I 252 av de 325 riktade tillsynerna som har fått beslut under 2021 genomfördes någon form av besök och i övriga fall inhämtades uppgifter från ansvarig huvudman eller skolenhet på annat sätt. Andelen beslut som föregås av besök har ökat mot tidigare år, vilket delvis kan förklaras av att fler omfattande utredningar har gjorts inom riktad tillsyn, exempelvis sådana som härrör från Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys.

I de riktade tillsyner där Skolinspektionen gjort besök har 60 procent av besluten haft brister (67)²¹. Av samtliga beslut som har haft brist på skolenhetsnivå under 2021 så har

²⁰ Ett besök innefattar intervjuer och, i de fall besöken sker fysiskt, ofta även observationer.

²¹ I andelen beslut som inte har resulterat i brist ingår även ärenden som har avskrivits efter en första sondering.

flest handlat om *Extra anpassningar och särskilt stöd* samt *Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling* då 85 respektive 59 beslut har haft konstaterad brist inom dessa områden.²²

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten riktad tillsyn var 98 287 tkr år 2021 (motsvarande kostnad var 41 194 tkr år 2020 och 27 205 tkr år 2019).

Kostnaden per riktad tillsyn för vilken beslut fattats uppgick år 2021 till 302 tkr (motsvarande kostnad var 280 tkr år 2020 och 83 tkr år 2019).

Kostnaderna för att genomföra riktade tillsyner har ökat, bland annat på grund av att Skolinspektionen valt att genomföra riktade tillsyner hos skolenheter som valts ut till regelbunden tillsyn utifrån risk- och väsentlighetsanalysen. Det finns även ett stort antal påbörjade ärenden vid årsskiftet 2021/22, vilket bidrar till ökade kostnader.

1.3.3 Tillsyn utifrån individärenden

Inom tillsyn utifrån individärenden utreder Skolinspektionen skolsituationen för ett enskilt barn/elev. Det kan till exempel gälla att en elev inte får det stöd eleven har rätt till eller utsätts för kränkande behandling. Innan införandet av samlad signalhantering 1 september 2021 har inkomna anmälningar per automatik blivit ärenden. Efter den 1 september gör myndigheten vid uppgifter om missförhållanden en samlad bedömning om en tillsyn ska inledas och i så fall på vilket sätt (se Utveckling av tillsynen, s. 15).

Under 2021 *fram till och med 30 augusti* inkom totalt 2 005 anmälningar inom ramen för tillsyn utifrån individärenden. Av dessa rörde 32 procent flickor (32)²³, 51 procent pojkar (52) samt 17 procent flera elever/ospecificerat kön (15).

Den vanligaste utredningsgrunden i inkomna ärenden var kränkande behandling. Det totala antalet inkomna anmälningar om kränkande behandling var 765 stycken, varav BEO hanterat 475 stycken. Resterande 290 ärenden omfattade, utöver kränkande behandling, även andra utredningsgrunder och hanterades därför av Skolinspektionens regionala avdelningar. Andra vanliga utredningsgrunder var upplevda brister i särskilt stöd och elevens rätt till utbildning. Fördelningen mellan utredningsgrunderna var i stort sett densamma jämfört med året innan.

Sedan 1 september 2021 har 362 TUI-ärenden (exklusive uppföljningar, omprövningar och skadeståndsärenden) initierats utifrån uppgifter som har inkommit inom ramen för samlad signalhantering. Av dessa rörde 33 procent flickors missförhållanden och 65 ärenden pojkars missförhållanden. I tre procent av ärendena var kön ej specificerat.

²² Denna statistik baseras på samtliga skolenhetsbeslut, inte bara de där besök har gjorts.

²³ Jämförelseandelarna gällande anmälningar utifrån kön avser helsårsstatistik för år 2020.

Även för dessa ärenden var de vanligaste utredningsgrunderna kränkande behandling, följt av särskilt stöd och elevens rätt till utbildning.

Under 2021 har det även registrerats 1 384 uppföljningar och 64 begäran om ändring av beslut. Vid slutet av året hade myndigheten 432 öppna ärenden (806).

Inkomna uppgifter under 2021 som varit relaterade till covid-19-situationen har inte automatiskt utretts inom ramen för tillsyn utifrån individärenden. Sådana uppgifter har i stället besvarats till anmälaren av en utredare via e-post. I några fall har myndigheten tagit ställning till att uppgiften även skulle utredas, men då som en riktad tillsyn.

Beslutade ärenden

Tabell 6a: Tillsyn utifrån individärenden, beslutade ärenden efter typ och kön år 2021, 2020 och 2019^{24 25}

	Skolinspektionen			BEO			Totalt		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019	2021	2020	2019
Beslut	1 920	3 300	3 691	726	962	1 147	2 646	4 262	4 838
Flickor	31 %	30 %	30 %	37 %	40 %	42 %	33 %	32 %	33 %
Pojkar	50 %	52 %	52 %	60 %	58 %	56 %	53 %	53 %	53 %
Övriga*	19 %	18 %	17 %	3 %	2 %	1 %	14 %	14 %	14 %
Därav efter fullständig utredning²⁶	484	1 006	1 335	507	674	828	991	1 680	2 163
<i>Varav med brister</i>	71 %	63 %	69 %	66 %	66 %	63 %	69 %	64 %	67 %
Flickor	178	317	431	180	265	362	358	582	793
<i>Varav med brister</i>	69 %	62 %	66 %	68 %	67 %	67 %	68 %	64 %	67 %
Pojkar	288	650	832	321	396	462	609	1 046	1 294
<i>Varav med brister</i>	73 %	65 %	71 %	65 %	66 %	60 %	69 %	65 %	67 %
Övriga*	18	39	72	6	13	4	24	52	76
<i>Varav med brister</i>	67 %	46 %	63 %	50 %	69 %	50 %	63 %	52 %	62 %
Därav skadestandsprövningar	-	-	-	33	71	120	33	71	120
Flickor	-	-	-	15 %	27 %	28 %	15 %	27 %	28 %
Pojkar	-	-	-	82 %	72 %	71 %	82 %	72 %	71 %
Övriga*	-	-	-	3 %	1 %	2 %	3 %	1 %	2 %
Begäran om ändring av beslut	46	63	75	25	26	34	71	89	109
Flickor	28 %	32 %	39 %	28 %	38 %	44 %	28 %	34 %	40 %
Pojkar	52 %	52 %	41 %	68 %	62 %	56 %	58 %	55 %	46 %
Övriga*	20 %	16 %	20 %	4 %	0 %	0 %	14 %	11 %	14 %
Uppföljningar	1 240	1 711	2 119	253	264	324	1 493	1 975	2 443

²⁴ Beslut gällande anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet redovisas i avsnitt 1.3.7.

²⁵ Inklusive beslut gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist.

²⁶ Fullständig utredning innebär att ärendet har sakprövats.

Flickor	31 %	30 %	31 %	39 %	40 %	40 %	32 %	31 %	32 %
Pojkar	58 %	58 %	55 %	60 %	60 %	59 %	58 %	58 %	56 %
Övriga*	11 %	12 %	14 %	2 %	0 %	1 %	10 %	11 %	12 %
Totalt	3 206	5 074	5 885	1 004	1 252	1 505	4 210	6 326	7 390

* Ärenden som berör flera elever eller där kön inte är specificerat.

Tabell 6a inkluderar alla ärenden som har beslutats under 2021. Dessa inkluderar både ärenden som har inkommit innan 1 september och de som har initierats utifrån inkomna uppgifter efter den 1 september.

Under 2021 fattade Skolinspektionen totalt 4 210 beslut inom ramen för tillsyn utifrån individärenden. För ett antal ärenden som rörde kränkande behandling fattades två beslut, det ena gällde själva utredningsgrunden och det andra gällde prövning av förutsättningar för skadestånd.

I tillsyn utifrån individärenden konstaterades under 2021 brist i 69 procent av besluten efter fullständig utredning, jämfört med 64 procent år 2020.

Det totala antalet beslut minskade med 33 procent jämfört med föregående år. Minskningen kan främst härledas till att det registrerats färre ärenden, delvis på grund av införandet av samlad signalhantering, men även för att det innan 1 september inkom färre ärenden än det gjorde under samma period 2020. Från årsskiftet till september 2021 inkom det 20 procent färre ärenden än det gjorde under samma period 2020.

En minskning av antalet uppföljningar har också bidragit till minskningen av det totala antalet beslut. Skolinspektionen följer upp beslut där brister konstaterats och också ärenden som överlämnas till huvudmännens klagomålshantering för att kontrollera att huvudmannen vidtagit åtgärder för den berörda eleven. Under 2021 genomfördes totalt 1 493 uppföljningar, vilket är en minskning med 24 procent jämfört med föregående år. Precis som för anmälningar så kan minskningen av antalet beslutade uppföljningar förklaras av att färre ärenden registrerades. Det registrerades 30 procent färre uppföljningar under 2021 jämfört med 2020.

Skolinspektionen fattade under 2021 beslut i 71 ärenden gällande begäran om ändring av beslut, vilket innebär att det görs en ny prövning av ett redan beslutat ärende. Det var en minskning med 20 procent jämfört med föregående år. Minskningen kan delvis förklaras av att antalet registrerade ärenden gällande begäran om ändring av beslut minskade med 27 procent jämfört med 2020. Andelen begäran om ändring av beslut var fortsättningsvis relativt låg. De 64 ärenden gällande ändring av beslut som registrerades 2021 motsvarade 1,5 procent av alla beslut som fattades under samma år. Motsvarande andel för 2020 var 1,4 procent.

Myndighetens mål är att tillsyn utifrån individärenden ska genomföras så snabbt som möjligt. Under 2021 minskade den genomsnittliga handläggningstiden för ärenden (exklusive uppföljningar, skadeståndsprövningar och begäran om ändring av beslut) med tio dagar, från 62 till 52, jämfört med föregående år räknat i antal kalenderdagar. Detta är tredje året i rad som den genomsnittliga handläggningstiden har minskat.²⁷

²⁷ Uppgifterna gäller endast handläggningstider för Skolinspektionens regioner. Handläggningstider för BEO redovisas i avsnitt 1.3.3.1 Barn- och elevombudet.

Tabell 6b: Tillsyn utifrån individärenden, beslutade ärenden efter verksamhetsform år 2021, 2020 och 2019²⁸

Verksamhetsform	Totalt Skolinspektionen						Totalt		
	Skolinspektionen			BEO					
	2021	2020	2019	2021	2020	2019	2021	2020	2019
Förskola	228	407	421	62	71	91	290	478	512
Grundskola ²⁹	2 635	4 068	4 754	907	1 134	1 338	3 542	5 202	6 092
Gymnasieskola	186	368	487	19	34	55	205	402	542
Grundsärskola och gymnasiesärskola	87	110	97	14	5	11	101	115	108
Vuxenutbildning	36	89	87	1	5	9	37	94	96
Övrigt	34	32	39	1	3	1	35	35	40
Totalt	3 206	5 074	5 885	1 004	1 252	1 505	4 210	6 326	7 390

Av de 4 210 beslut som fattades under 2021 handlade 3 542, eller 84 procent, av dessa om elever i grundskola. Motsvarande andel för 2020 var 82 procent.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten tillsyn utifrån individärenden³⁰ var 64 438 tkr år 2021 (motsvarande kostnad var 84 956 tkr år 2020 och 86 353 tkr år 2019).

Kostnaden per beslutat ärende³¹ var 13 900 kr år 2021 (motsvarande kostnad var 13 500 kr år 2020 och 11 400 kr år 2019).

Kostnaderna för tillsyn utifrån individärenden har minskat beroende på ett minskat antal ärenden och ändrat arbetssätt under 2021. Kostnaden per beslutat ärende ligger på ungefär samma nivå som tidigare år.

²⁸ Inkluderar alla ärendetyper exkl. skadeståndsärenden.

²⁹ I kategorin Grundskola ingår även ärenden rörande förskoleklass samt fritidshem.

³⁰ Från och med år 2020 redovisas ej kostnader för ärenden kopplade till Skolväsendets överklagandenämnd och Lärarnas ansvarsnämnd inom tillsyn utifrån individärenden. Redovisade kostnader för tidigare år har justerats efter detta för jämförbarhetens skull. Kostnader för Barn- och elevombudet redovisas som tidigare inom tillsyn utifrån individärenden.

³¹ Prestationskostnaderna innan år 2020 har justerats enligt vad som beskrivits i föregående fotnot. Kostnader för Barn- och elevombudet exkluderas som tidigare vid beräkning av prestationskostnaden.

1.3.3.1 Barn- och elevombudet

Åtterrapporering

12§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen när det gäller Barn- och elevombudet redovisa

1. hur myndigheten arbetar för att handläggningstiderna för de ärenden som ombudet fattar beslut i ska hållas så korta som möjligt och för att i övrigt säkerställa en rättssäker och effektiv verksamhet,
2. ärendenas antal och innehåll,
3. vilken skol- eller verksamhetsform ärendena hänför sig till,
4. de beslut som ombudet har fattat,
5. resultatet av de domstolsprocesser som ombudet har drivit,
6. en redogörelse för ombudets verksamhet utöver ärendehantering, och
7. kostnader för ombudets verksamhet ska särredovisas och redovisningen ska vara uppdelad på kostnader för anmälningar, kostnader för informationsinsatser och indirekta kostnader. Förordning (2017:1301).

(Skolinspektionens instruktion)

Inkomna, initierade och beslutade ärenden

Under 2021 *fram till och med den 30 augusti* inkom 475 anmälningar (827) om kränkande behandling till Barn- och elevombudet (BEO). Av dessa rörde 38 procent flickor (40)³², 60 procent pojkar (58) samt 2 procent flera elever/ospecificerat kön (3). 87 procent av anmälningarna avsåg en utsatt elev som gick i grundskolan (88).³³ Av det totala antalet anmälningar uppgavs att eleven varit kränkt av andra elever i 77 procent av anmälningarna (71) och att eleven kränkts av skolans personal i 32 procent av anmälningarna (37).

Sedan 1 september 2021 har 202 TUI-ärenden (exklusive uppföljningar, omprövningar och skadeståndsärenden) initierats av BEO utifrån uppgifter som har inkommit inom ramen för samlad signalhantering. Av dessa rörde 35 procent flickor, 64 procent pojkar samt 1 procent flera elever/ospecificerat kön. I 65 procent av dessa ärenden uppgavs att elev varit kränkt av andra elever och i 35 procent att eleven hade kränkts av skolans personal.

Under 2021 fattade BEO sammanlagt 1 004 beslut (1 252). Av det totala antalet beslut avsåg 726 stycken anmälningar/TUI-ärenden (962), 25 stycken begäran om ändring av beslut (26) och 253 stycken uppföljningar (264).

³² Jämförelseandelarna gällande anmälningar utifrån kön avser helsårsstatistik för år 2020.

³³ Jämförelseandelarna gällande anmälningsgrunder avser helsårsstatistik för år 2020.

Under 2021 fattades 507 beslut efter fullständig utredning³⁴ (674), vilket motsvarar 73 procent av alla beslut gällande inkomna anmälningar som fattades under året (76). I 335 av besluten (446) konstaterade BEO att det förelåg brister i huvudmannens arbete mot kränkande behandling, vilket motsvarar en andel på 66 procent av de ärenden (66) som beslutades efter fullständig utredning. Se även tabell 6a.

Handläggningstider

Tabell 7: Barn- och elevombudets beslut och handläggningstider för tillsyn utifrån individärenden (anmälningar, uppföljningar och begäran om ändring av beslut) år 2021, 2020 och 2019

	2021	2020	2019
Beslut totalt ³⁵	1 004	1 252	1 505
Andel ärenden med en handläggningstid på fyra månader eller kortare ³⁶	86 %	90 %	93 %
Genomsnittlig handläggningstid (dagar) ³⁷	92	88	82

Den genomsnittliga handläggningstiden för samtliga ärendetyper, exklusive skadeståndsprövningar, under 2021 var 92 kalenderdagar. Den genomsnittliga handläggningstiden i dagar per ärende ökade under 2021, från 88 dagar år 2020. Genomsnittlig handläggningstid för anmälningar/TUI-ärenden uppgick till 115 dagar, för begäran om ändring av beslut till 56 dagar och för uppföljningar till 33 dagar.

Under 2021 avgjordes 86 procent av ärendena inom fyra månader. För 2020 var motsvarande siffra 90 procent.

En konsekvens av covid-19-pandemin är att huvudmännen har getts längre tidsfrister för att komma in med efterfrågade underlag, i syfte att minska belastningen på huvudmännen. Detta har förlängt handläggningstiden något. Även medarbetares distansarbete har medfört att delar av administrationen runt utredningarna förlängts.

BEO har fortsatt att inhämta uppgifter muntligen från huvudmän i större utsträckning än tidigare för att minska handläggningstiden. BEO har under 2021 fortsatt att arbeta med ärendehantering genom att i ett tidigare skede av handläggningen ha muntlig kontakt med huvudmän för att utreda ärenden. Det förändrade arbetssättet har fått ett positivt utfall då huvudmannens hantering av ett ärende från BEO har förenklats samtidigt som uppgiftslämnare i flera av dessa fall skyndsamt har fått sina ärenden prövade av BEO. En konsekvens av den nya prioriteringen och den samlade signalhanteringen är att BEO arbetar med förenklade yttranden till huvudmannen. Det effektiviserar hanteringen av ärenden och beslut kan fattas snabbare.

³⁴ Övriga beslut är exempelvis sådana som avskrivits eller överlämnats till Diskrimineringsombudsmannen (DO).

³⁵ Inklusive beslut gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regioner tidigare har fattat beslut med konstaterad brist.

³⁶ Beslut gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regioner tidigare har fattat beslut med konstaterad brist ingår inte i beräkningarna.

³⁷ Se föregående fotnot.

Skadeståndsprocesser med mera

BEO fattade även 33 beslut under 2021 (71) gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist och överlämnat ärenden till BEO för bedömning av om det finns förutsättningar att framställa ett skadeståndskrav mot huvudman.

Under 2021 fattades sammanlagt 18 beslut om att framställa krav på skadestånd (13). Av dessa beslut härrörde tio stycken från utredningar genomförda av BEO. Övriga åtta beslut om krav på skadestånd härrörde från utredningar genomförda av Skolinspektionens regionala avdelningar.

Av de 18 besluten om krav på skadestånd gällde 3 ärenden kränkning mellan elever och 15 stycken kränkningar av skolans personal.

Vid årsskiftet 2021/2022 hade huvudmannen i 14 ärenden betalat eller medgivit att betala det framställda kravet på skadestånd i sin helhet. Vid årsskiftet var ett ärende pågående där huvudmannen begärt ändring av BEO:s skadeståndsbeslut. Ytterligare två ärenden var pågående då huvudmannen hade bestridit kravet på skadestånd. I ett ärende var huvudmannens inställning till kravet på skadestånd fortfarande okänt.

Övrig verksamhet

Mot bakgrund av covid-19-pandemin har informationsinsatserna under 2021 såsom deltagande i konferenser, föreläsningar och utbildningar likt föregående år begränsats något, även om de ökat från 2020 till 23 aktiviteter (9).

Under februari månad tillträdde en ny kanslichef för verksamheten.

Sedan det nya Barn- och elevombudet tillträdde år 2020 har ett utvecklingsarbete bedrivits. Som en konsekvens av detta fattade BEO ett beslut om ny prioritering inom ramen för uppdraget, som delvis innebär ett förändrat arbetssätt från och med den 1 september. Utvecklingsarbetet har bland annat resulterat i en ny arbetsorganisation och går i linje med hela myndighetens arbete avseende samlad signalhantering.

Under året har en omfattande genomlysning av informationen på webbplatsen genomförts för att informationen ska överstämja med beslutet avseende ny prioritering. BEO har via telefon och e-post bedrivit rådgivning om den del av skollagen som handlar om kränkande behandling. Telefontiden har även under 2021 uppgått till 15 timmar i veckan. Inom ramen för denna verksamhet har BEO således besvarat en stor mängd telefonsamtal och förfrågningar från skolpersonal, vårdnadshavare och elever. Under året har antalet e-post och telefonsamtal minskat med 27 procent respektive 13 procent jämfört med föregående år.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för Barn- och elevombudets verksamhet var 19 971 tkr år 2021 (motsvarande kostnad var 16 319 tkr år 2020 och 19 354 tkr år 2019). Se även tabell 8.

Kostnaden per beslutat ärende var 19 900 kr år 2021 (motsvarande kostnad var 13 000 kr år 2020 och 12 900 kr år 2019).

Kostnaden för Barn- och elevombudet har ökat på grund av ett utökat uppdrag som innebär att samtliga individuella uppgifter om kränkande behandling hanteras av BEO. Gällande kostnaden per ärende beror kostnadsökningen på att samtliga inkomna signaler bereds utifrån BEO:s beslut om ny prioritering. Detta medför bland annat att de uppgifter som blir ärenden och därmed utreds kan vara mer komplexa.

Tabell 8: Kostnader avseende Barn- och elevombudet åren 2021, 2020 respektive 2019

	Verksamhetens kostnader, tkr		
	2021	2020	2019
Hantering av ärenden	10 554	8 896	10 801
Informationsinsatser	356	389	1 528
Indirekta kostnader ³⁸	9 061	7 033	7 025
Summa	19 971	16 319	19 355

1.3.4 Tematisk tillsyn

En tematisk tillsyn innebär ofta att Skolinspektionen har sammanställt en riskbild av ett utvalt område som blir föremål för tillsyn. Riskbilden utgår från Skolinspektionens samlade erfarenheter av tillsyn och kvalitetsgranskningar, samt från forskning och andra utredningar. En tematisk tillsyn resulterar både i verksamhetsbeslut och i en övergripande rapport.

År 2021 har Skolinspektionen publicerat en övergripande rapport inom tematisk tillsyn:

- Användningen av de obligatoriska bedömningsstöden i grundsärskolan – en redovisning efter tillsyn av 35 skolenheter

Vid årsskiftet 2021/2022 hade ytterligare tre tematiska tillsyner påbörjats. Dessa är:

- Tematisk tillsyn av skolor med konfessionell inriktning samt tillsyn av undervisning på vetenskaplig grund

³⁸ Avser BEO:s gemensamma kostnader samt andel av Skolinspektionens gemensamma kostnader.

- Tematisk tillsyn av fristående grundskolors mottagande av elever
- Tematisk tillsyn av utbildningen på waldorfskolor

Tabell 9: Antal beslut på huvudmannnivå och skolenhetsnivå i publicerade tematiska tillsyner år 2021, 2020 och 2019

Huvudman	Antal beslut på huvudmannnivå			Antal beslut på skolenhetsnivå		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019
Offentlig	-	35	-	30	-	-
Enskild	-	6	-	5	-	-
Totalt	-	41	-	35	-	-

1.3.5 Etableringskontroll

Etableringskontroll sker innan en huvudman startar en fristående skolenhet eller utökar befintlig verksamhet. Syftet är att kontrollera att huvudmannen från start har förutsättningar att bedriva en utbildning som uppfyller kraven i skolförfattningarna. Etableringskontrollen har utförts som vanligt under det gångna året.

Etableringskontroll sker inom ramen för Skolinspektionens tillsynsuppdrag. I kontrollen ingår ett antal bedömningsområden och den genomförs i regel under april och maj inför skolstart på höstterminen. Inför skolstarten höstterminen 2021 genomförde Skolinspektionen 91 etableringskontroller. Av dessa rörde 40 kontroller nyetableringar, vilket är en lägre andel av etableringskontrollerna jämfört med 2020, men högre än 2019. Under 2021 genomfördes fler etableringskontroller jämfört med 2019 och 2020. En förklaring kan vara att tillstånden sedan 2018 har en giltighetstid på två år, vilket innebär att tillståndet förfaller två år efter att beslutet fattats. Inför etableringskontrollen 2021 upplyste Skolinspektionen huvudmännen om regelverket och om tillståndens giltighetstid, vilket kan ha bidragit till att fler huvudmän med tillstånd från perioden 2010–2018 har valt att starta skolverksamhet jämfört med tidigare år.

I 12 av etableringskontrollerna konstaterades brister vilket motsvarar 13 procent av etableringskontrollerna, motsvarande andel för 2020 är 22 procent och 18 procent för 2019. Skolinspektionen avser att närmare analysera vilka förklaringar som kan ligga bakom en lägre andel identifierade brister jämfört med föregående år. Konstaterade brister i årets etableringskontroll avsåg till exempel att det inte fanns ändamålsenliga lokaler eller anställd behörig personal. Elva av dessa ärenden avsåg nyetablerade skolenheter och ett ärende avsåg utökning av verksamhet. Samtliga huvudmän som fick föreläggande i etableringskontrollen 2021 åtgärdade bristerna innan terminen startade. Skolinspektionen har därmed inte återkallat något godkännande om tillstånd i etableringskontrollen 2021. Tretton huvudmän har valt att enbart starta delar av utbildningen. Samtliga 91 skolor fick starta eller utöka utbildningen efter etableringskontrollen.

Tabell 10: Etableringskontroller år 2021, 2020 och 2019

	2021		2020		2019	
	Nyetableringar	Utökningar	Nyetableringar	Utökningar	Nyetableringar	Utökningar
Antal genomförda etableringskontroller	40	51	24	27	25	47

1.3.6 Ägar- och ledningstillsyn/-prövning samt tillsyn/prövning av ekonomiska förutsättningar

Sedan den 1 januari 2019 ska Skolinspektionen regelbundet och på förekommen anledning kontrollera att kraven gällande ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet hos enskilda huvudmän som godkänts av Skolinspektionen alltjämt är uppfyllda. Huvudmännen behöver också löpande säkerställa att det finns ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten. Skolinspektionen ska inom ramen för sitt tillsynsuppdrag pröva om huvudmannen uppfyller dessa krav.

Under året har en särskild tillsynsinsats inom ägar- och ledningstillsyn samt tillsyn av ekonomiska förutsättningar påbörjats. Syftet är att genomföra en tillsyn av befintliga enskilda huvudmäns ägar- och ledningskrets samt ekonomiska förhållanden hos huvudmän som inte genomgått en sådan granskning tidigare.

Tabell 11: Samlad bild över ägar- och ledningstillsyn/-prövning samt tillsyn/prövning av ekonomiska förutsättningar, totalt inom tillstånd och tillsyn år 2021, 2020 och 2019

	Antal beslut			Antal beslut med brist/avslag			Antal huvudmän /sökande			Antal huvudmän /sökande med brist/avslag		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019	2021	2020	2019	2021	2020	2019
Ägar- och ledningstillsyn/-prövning	277	255	323	14	14	13	157	142	153	14	12	11
Tillsyn/prövning av ekonomiska förutsättningar	312	272	323	42	53	91	169	145	153	27	42	45

Ägar- och ledningstillsyn/-prövning har under 2021 genomförts hos 157 huvudmän/sökande och berör totalt 277 beslut inom tillsynsverksamhet och tillståndsprövning. Myndigheten har avslagit ansökan om tillstånd eller konstaterat brister i tillsynen hos 14 huvudmän/sökande.

Myndigheten har även genomfört tillsyn/prövning av ekonomiska förutsättningar hos 169 huvudmän/sökande, som berör totalt 312 beslut. Myndigheten har avslagit ansökan om tillstånd eller konstaterat brister i tillsynen hos 27 huvudmän/sökande. I likhet med föregående år är det vanligare med avslag/brister rörande ekonomiska förutsättningar än avslag/brister rörande ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet.

Ägar- och ledningstillsyn

Skolinspektionen gör vid tillsyn en utredning och bedömning av vilka som ingår i ägar- och ledningskretsen och även en analys av ägar- och ledningskretsens insikt i de olika författningarna. Krav på erfarenhet eller insikt innebär att det inom den krets av personer som omfattas av ägar- och ledningsprövning ska finnas samlad kompetens gällande de föreskrifter som krävs för att bedriva skolverksamhet, till exempel skollagstiftning, arbetsrätt, arbetsmiljö samt ekonomi.

Personer som ingår i ägar- och ledningskretsen ska även i övrigt bedömas lämpliga. En bedömning av lämplighet görs med hjälp av underlag från andra myndigheter. Lämplighetsprövningen tar sikte på personliga förhållanden hos var och en i ägar- och ledningskretsen. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

Ägar- och ledningstillsyn genomförs inom regelbunden tillsyn och etableringskontroll, men kan även bli aktuell inom riktad tillsyn. Under året har även tillsyn av enskilda huvudmäns ägar- och ledningskrets genomförts inom den särskilda tillsynsinsatsen.

Tabell 12: Ägar- och ledningstillsyn år 2021, 2020 och 2019

	Antal beslut ³⁹			Antal beslut med brist			Antal huvudmän			Antal huvudmän med brist		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019	2021	2020	2019	2021	2020	2019
Ägar- och ledningstillsyn	82	70	102	4	6	5	76	54	81	4	5	5

Ägar- och ledningstillsyn har under 2021 genomförts hos 76 huvudmän och berör totalt 82 beslut, varav 34 av besluten är fattade inom den särskilda tillsynsinsatsen. Brist konstaterades för fyra huvudmän inom ägar- och ledningskretsens lämplighet att bedriva skolverksamhet och för en av dessa konstaterades även brist i ägar- och ledningskretsens insikt i de olika författningarna. Besluten inom ägar- och ledningstillsynen resulterade i/bidrog till att Skolinspektionen återkallade tillstånd för de fyra huvudmännen.

Det har fattats färre beslut inom ägar- och ledningstillsyn 2021 och 2020 jämfört med 2019. Det beror i huvudsak på att färre beslut fattats inom regelbunden tillsyn.

Skolinspektionen granskar också att de offentliga huvudmännen inom fritidshem och förskola säkerställer att enskilda huvudmän som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven på insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten, att huvudmännen har ekonomiska förutsättningar samt att huvudmannens ägar- och ledningskrets är lämplig utifrån personliga och ekonomiska förhållanden för aktuella verksamheten. Myndigheten har under året granskat en huvudmans ansvar för detta inom förskola och en huvudman inom fritidshem. Huvudmännen granskades genom riktad tillsyn och inga brister konstaterades. Att så få huvudmäns ansvar inom detta område granskats beror på att antalet regelbundna tillsyner varit få under året.

Läs mer om Skolinspektionens ägar- och ledningsprövning under avsnitt 1.6 Tillståndsprövning.

³⁹ Antal beslut i tillsynen där ägar- och ledningstillsyn ingått.

Tillsyn av ekonomiska förutsättningar

Huvudmannen måste ha ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten, både vid tillståndsprövningen och fortlöpande därefter. Om huvudmannen ingår i en koncern beaktas även koncernens ekonomi. Tillsyn av en enskild huvudmans ekonomiska förutsättningar görs i samband med regelbunden tillsyn och etableringskontroll, men kan även bli aktuell inom riktad tillsyn. Under året har även tillsyn av enskilda huvudmans ekonomiska förutsättningar genomförts inom den särskilda tillsynsinsatsen. Om huvudmannen har bristande ekonomiska förutsättningar finns möjlighet att förelägga.

Myndigheten har en löpande ekonomisk bevakning av samtliga enskilda huvudmän. En analys av en enskild huvudmans ekonomiska situation till följd av en risksignal kan leda till att en planerad regelbunden tillsyn tidigareläggs eller att tillsyn av en huvudman görs i särskild ordning.

Tabell 13: Tillsyn av ekonomiska förutsättningar år 2021, 2020 och 2019

	Antal beslut ⁴⁰			Antal beslut med brist			Antal huvudmän			Antal huvudmän med brist		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019	2021	2020	2019	2021	2020	2019
Tillsyn av ekonomiska förutsättningar	117	87	102	6	14	9	99	62	81	6	12	8

Tillsyn av ekonomiska förutsättningar har genomförts hos 99 huvudmän och berör totalt 117 beslut. 34 av besluten är fattade inom den särskilda tillsynsinsatsen. Hos sex huvudmän har myndigheten konstaterat brister i deras ekonomiska förutsättningar för att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav. Beslut från tillsyn av ekonomiska förutsättningar bidrog till att Skolinspektionen återkallade tillstånd för en huvudman.

Ökningen av antalet beslut inom tillsyn av ekonomiska förutsättningar förklaras av genomförandet av den särskilda tillsynsinsatsen och att fler beslut fattats inom etableringskontroll och riktad tillsyn.

Under året var det en lägre andel beslut med brist inom ekonomiska förutsättningar jämfört med tidigare år. En förklaring kan vara att granskade huvudmän inom den särskilda tillsynsinsatsen inte är valda på grund av risk.

Läs mer om Skolinspektionens ekonomiska granskning under avsnitt 1.6 Tillståndsprövning.

⁴⁰ Antal beslut i tillsynen där tillsyn av ekonomiska förutsättningar ingått.

1.3.7 Anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet

Skolverket meddelar legitimationer och Lärarnas ansvarsnämnd har till uppgift att pröva ärenden om varningar och återkallande av legitimationer. Skolinspektionen är den enda instansen som kan göra anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd, LAN, och yrka att en legitimerad lärare ska meddelas en varning eller att legitimationen ska återkallas.

Tabell 14: Anmälningar och brottmålsdomar mot lärare och förskollärare – registrerade och beslutade ärenden⁴¹ år 2021, 2020 och 2019

	2021	2020	2019
Registrerade ärenden	103	136	293
Beslutade ärenden	117	139	295
Avskrivningar - Lärare ej legitimerad	30	40	97
Avskrivningar - Andra skäl	5	14	26
Avslutat utan anmälan till LAN	60	74	159
Anmälan till LAN	22	11	13

Under 2021 har Skolinspektionen registrerat totalt 103 ärenden gällande lärares och förskollärares lämplighet och skicklighet. Beslut har fattats i 117 ärenden.

Av de 117 beslutade ärendena har 35 avskrivits därför att utredningen visat att läraren eller förskolläraren saknar legitimation eller att ärendet gällt annan personal i verksamheten. Av ärendena har 60 utretts och avslutats utan att någon anmälan har gjorts till LAN, detta eftersom utredningen visat att grund för anmälan saknats. I 22 ärenden har Skolinspektionen beslutat att göra en anmälan till LAN. En del av dessa ärenden hade skjutits fram från 2020 till 2021 på grund av pandemin.

⁴¹ Efter respektive årsslut har ett fåtal ärenden justerats i myndighetens LAN-register, exempelvis ärenden som makulerats. Justeringarna påverkar antalen i tabellen men förändringarna är dock marginella och antalet ärenden korrigeras därför inte i tabellen.

1.3.8 Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen

Återrapportering

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

- erfarenheter från myndighetens tillsyn, där det av redovisningen ska framgå hur möjligheterna till ingripanden enligt 26 kap. skollagen (2010:800) har använts.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2021)

Verktyg och sanktioner

När Skolinspektionen genomför tillsyn av skolenheter och deras huvudmän, bedöms om verksamheten uppfyller författningarnas krav. Om brister upptäcks i verksamheten ska huvudmannen rätta till dessa. Skolinspektionen har då att ta ställning till vilket av verktygen eller sanktionerna i 26 kap. skollagen som ska användas. Vid valet av verktyg beaktas bland annat hur omfattande och allvarliga bristerna är, om huvudmannen kan rätta till bristerna och i sådana fall vad som krävs för att få huvudmannen att göra detta. Vissa av Skolinspektionens beslut kan överklagas av huvudmannen hos förvaltningsdomstol. Detta gäller exempelvis beslut om återkallelse, tillfälligt verksamhetsförbud och föreläggande förenat med vite.

Föreläggande, anmärkning och avstående från ingripande

Sett till alla arbetsområden med brist inom regelbunden och riktad tillsyn⁴² av skolenheter har föreläggande varit vanligast då det har använts i 68 procent av fallen inom regelbunden tillsyn och i 71 procent av fallen i riktad tillsyn. Näst vanligast har anmärkning varit som har använts i 24 respektive 23 procent av fallen.

I de ärenden som avser tillsyn utifrån individärenden⁴³ som prövats i sak under året och där brister konstaterats har föreläggande varit vanligast, vilket Skolinspektionen har använt i 73 procent av ärendena. I drygt var femte ärende har Skolinspektionen avstått från att ingripa.

⁴² Exklusive uppföljningsbeslut.

⁴³ Exklusive uppföljningsbeslut.

Tabell 15: Fördelning av verktyg inom olika inspektionsformer år 2021⁴⁴

	Regelbunden tillsyn	Riktad tillsyn	Tillsyn utifrån individärenden ⁴⁵
Föreläggande vid vite	0 %	2 %	0 %
Föreläggande	68 %	71 %	73 %
Anmärkning	24 %	23 %	6 %
Avstående från ingripande ⁴⁶	8 %	4 %	22 %

Vitesföreläggande

Sedan 2010 års skollag började tillämpas den 1 juli 2011 har totalt 610 av Skolinspektionens förelägganden mot huvudmän att fullgöra sina skyldigheter förenats med vite. Av dessa har fem fattats under år 2021 (19).

Skolinspektionen har fattat tre beslut om föreläggande med vite inom riktad tillsyn och två beslut inom regelbunden tillsyn⁴⁷. Inget av de förelägganden som förenats med vite under år 2021 har avsett tillsyn utifrån individärenden. Det arbetsområde som oftast förelagts med vite under 2021 har varit "Extra anpassningar och särskilt stöd".

De beslutade vitesbeloppen har under år 2021 varit mellan 200 000 kr och 950 000 kr och har uppgått till totalt 2,65 miljoner kronor (16).

Av förelägganden som förenats med vite år 2021 har inget överklagats under året. Hittills har ingen tillsyn med vitesförelägganden som beslutats under år 2021 kunnat avslutas.⁴⁸ För vissa beslut har dock redovisningstiden ännu inte gått ut eller så pågår uppföljning fortfarande.

Återkallande av godkännanden och tillfälliga verksamhetsförbud

Om en enskild huvudman inte har följt ett föreläggande om att avhjälpa brister och missförhållandet är allvarligt får Skolinspektionen återkalla godkännandet att bedriva skolverksamheten. Skolinspektionen kan också återkalla ett godkännande direkt om myndigheten bedömer att en huvudman inte har förutsättningar att rättsligt eller faktiskt kunna följa ett föreläggande. I det fall det är sannolikt att ett beslut om återkallelse eller beslut om statliga åtgärder för rättelse kommer att fattas och det beslutet inte kan avvaktas med hänsyn till allvarlig risk för barnens eller elevernas hälsa eller säkerhet eller av någon annan särskild anledning, får Skolinspektionen förbjuda huvudmannen att

⁴⁴ Tabellen inkluderar inte uppföljningsbeslut.

⁴⁵ Beräkningen för tillsyn utifrån individärenden är inte likadan som för regelbunden och riktad tillsyn. Andelarna för de olika inspektionsformerna är därför inte helt jämförbara.

⁴⁶ Enligt skollagen (26 kap. 12 §) får en tillsynsmyndighet avstå från att ingripa om 1. överträdelsen är ringa, 2. den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse, eller 3. det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.

⁴⁷ Inklusivt uppföljningsbeslut.

⁴⁸ Uppgiften syftar på ärenden som avslutas när samtliga brister åtgärdats.

tills vidare driva verksamheten vidare, så kallat tillfälligt verksamhetsförbud. Detta beslut får gälla i högst sex månader.

Skolinspektionen har inte fattat något beslut om tillfälligt verksamhetsförbud 2021. Däremot har Skolinspektionen återkallat godkännandet avseende nio fristående skolenheter (3), tillhörande fyra olika huvudmän (3). Den 1 januari 2019 trädde en ny bestämmelse i skollagen i kraft som innebär att ett återkallande kan ske om det i huvudmannens ägar- och ledningskrets finns brister på insikt i gällande lagstiftning, någon i denna krets bedöms som olämplig eller om huvudmannen inte har ekonomiska förutsättningar att bedriva skolverksamhet. I de nio fallen bidrog ägar- och ledningsprövningen till att Skolinspektionen återkallade tillstånden för huvudmännen.

Tabell 16: Antal beslut om återkallanden av godkännande år 2021, 2020 och 2019

	2021	2020	2019
Beslut om återkallanden av godkännande ⁴⁹	4 ⁵⁰	3	5 ⁵¹
Antal skolenheter som beslutet avsett	9	3	6

Processer i förvaltningsdomstol

Vid utgången av år 2021 har Skolinspektionen fyra pågående processer i förvaltningsdomstol som gäller vitesföreläggande eller återkallande av godkännande. I två av processerna har huvudmän överklagat myndighetens beslut om föreläggande som förenats med vite. Övriga två processer handlar om att huvudmän överklagat Skolinspektionens beslut att återkalla godkännande att bedriva skolverksamhet.

Skolinspektionen kan ansöka om utdömande av vite hos förvaltningsrätten om en huvudman inte följt Skolinspektionens föreläggande som förenats med vite. År 2021 har dock inga sådana ansökningar gjorts.

⁴⁹ Endast skolor återkallade efter brister i verksamheten. Återkallanden på grund av att huvudmannen gått i konkurs/verksamheten upphört och huvudmannen begärt att Skolinspektionen ska återkalla godkännandet ingår ej.

⁵⁰ Två beslut rör två skolenheter, ett beslut rör en skolenhet och ett beslut rör fyra skolenheter.

⁵¹ Ett beslut omfattar två skolenheter.

1.3.9 Erfarenheter och slutsatser utifrån tillsyn av fristående skolor med konfessionell inriktning

Återrapportering

Skolinspektionen ska redovisa:

- Erfarenheter och slutsatser från myndighetens tillsyn av fristående skolor med konfessionell inriktning.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2021)

Enligt Skolverkets skolenhetsregister har cirka 70 skolor konfessionell inriktning.⁵² Majoriteten har uppgett en kristen inriktning men det finns även ett antal skolor med muslimsk, judisk eller annan trosinriktning. En generell iakttagelse är att majoriteten av skolorna är små med ett elevantal under 200. Enligt Skolinspektionens erfarenheter kan dock konfessionella inslag förekomma i fler fristående skolor än bland de som uppgivit detta som inriktning, något vi redovisat våra erfarenheter från i tidigare årsrapport.⁵³

Antalet fristående skolor med konfessionell inriktning som varit föremål för tillsyn under året är relativt litet. Det beror delvis på effekter av pandemin. Att bedriva tillsyn på ett effektivt sätt kring risker för otillåtna konfessionella inslag kräver ofta skolbesök. Där vi har gjort tillsyn har vi dock i ett antal fall funnit flera brister. Under året har vi ingripit med våra skarpaste åtgärder och inom ramen för vår ägar- och ledningsprövning återkallat godkännandet avseende flera skolenheter med konfessionell inriktning. Totalt har Skolinspektionen återkallat godkännandet avseende sju skolenheter med konfessionell inriktning, tillhörande tre olika huvudmän.⁵⁴

Även om antalet tillsynsobjekt under året är relativt litet är en iakttagelse att de brister myndigheten konstaterat på skolor med konfessionell inriktning när det gäller skolverksamheten – det vill säga inte ägare och ledning, utan till exempel undervisning och trygghet – i stora delar verkar följa det mönster Skolinspektionen tidigare sett på skolor med konfessionell inriktning samt det vi brukar se på andra skolor i myndighetens tillsyn.⁵⁵ Det finns dock enstaka exempel där Skolinspektionen funnit brister som direkt kan kopplas till skolans konfessionella inriktning. Dessa brister är allvarliga och kan innebära risker för elevernas möjlighet att få en utbildning som är saklig, allsidig och som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, samt en utbildning som förmedlar

⁵² Uppgiften är frivillig att uppges.

⁵³ Skolinspektionen (2019). *Årsrapport – Skillnader i skolors arbetssätt och huvudmäns ansvarstagande*.

⁵⁴ I en av skolorna bedrevs vid tidpunkt för återkallandet ingen verksamhet. Sammanlagt har Skolinspektionen under året fattat tio tillsyns- och tre uppföljningsbeslut som rör skolor med konfessionell inriktning.

⁵⁵ Exempelvis brister i skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd, trygghet och studiero och i arbetet mot kränkande behandling, samt i de grundläggande förutsättningarna för verksamheten.

och gestaltar skolans värdegrund. Skolinspektionen har startat en fördjupad tillsyn på skolor med konfessionell inriktning, där värdegrundsarbetet och kraven på en vetenskapligt grundad utbildning kommer att fokuseras. Under 2021 har Skolinspektionen påbörjat granskning och även besök, men beslut fattas under 2022.

För en mer detaljerad redovisning av Skolinspektionens erfarenheter relaterat till fristående skolor med konfessionell inriktning hänvisas till Skolinspektionens årsrapport 2021.

1.4 Kvalitetsgranskning

Verksamheten

Kvalitetsgranskning genomförs utifrån syftet att bidra till att höja kvaliteten inom utbildningen. Kvalitetsgranskning utgår från de lagar och regler som gäller för den granskade verksamheten, men till skillnad från tillsyn gäller att det utöver lagens krav finns tydliga kvalitetskriterier framtagna av Skolinspektionen. Dessa är en uttolkning av författning med stöd av bland annat allmänna råd, forskning och myndighetens beprövade erfarenhet. Målet är en bättre utbildning med fokus på elevernas kunskapsresultat.

Utveckling av kvalitetsgranskning

Under året har myndigheten arbetat med att ta fram regelbunden kvalitetsgranskning av grundsärskola och gymnasiesärskola. Detta färdigställs i inledningen av år 2022.

Skolinspektionen har under året fortsatt att utveckla metoder för distansinspektion. Detta har varit nödvändigt med anledning av pandemin.

Myndigheten har under hösten utvärderat en ny metod som använts under pandemin som innebär att intervjuer genomförs digitalt. Utvärderingen visar att digitala intervjuer vid vissa tillfällen kan vara ett komplement till fysiska besök.

Skolinspektionen har under året även tagit fram en ny metod för att genomföra observationer i digitala klassrum. Denna metod har visat sig vara välfungerande för att granska delar av denna typ av undervisning.

Bedömning av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

Skolinspektionens kvalitetsgranskning bidrar till Skolinspektionens övergripande målformuleringar (se avsnitt 1.1 Bedömningsgrunder) genom:

- en behovsanpassad *tematisk kvalitetsgranskning* som på djupet belyser relevanta områden
- en *regelbunden kvalitetsgranskning* som ger en nyanserad återkoppling, visar styrkor och svagheter samt pekar på utvecklingsområden
- en *distansinspektion* under pandemin, som på ett mer översiktligt sätt granskar relevanta områden i syfte att vara framåtriktande och lärande

Tematisk kvalitetsgranskning

Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskningar utförs i syfte att granska utbildningens eller verksamhetens kvalitet inom ett avgränsat område. Granskningarna utgår från skolans författningar samt forskning och beprövad erfarenhet och inriktas mot i vilken utsträckning olika kvalitetskriterier uppfylls. Det kan till exempel handla om styrning och

ledning eller undervisningens kvalitet i olika ämnen. Skolinspektionen bedömer verksamheten på några, oftast slumpvis utvalda, verksamheter och visar på styrkor och svagheter. Den sammanfattande bilden och Skolinspektionens analys sammanställs i en granskningsrapport för att även de som inte deltog i granskningen ska få inspiration till utveckling. Om Skolinspektionen identifierat utvecklingsområden följer myndigheten upp om verksamheterna genomfört eller planerat för de åtgärder som behövs.

På grund av covid-19 har Skolinspektionen pausat alla uppföljningsenkäter under 2021. Dessa har tidigare år visat att en stor andel rektorer anser att kvalitetsgranskningarna i hög grad kommer att bidra till förbättringsarbetet.

Vår erfarenhet är att skolor och huvudmän efter tematiska kvalitetsgranskningar vidtar relevanta åtgärder och påvisar förbättringar. Ett exempel är den tematiska kvalitetsgranskning om huvudmäns klagomålshantering som publicerades 2021. Vid uppföljningen, sex månader efter granskningen, hade samtliga huvudmän som fått utvecklingsområden vidtagit åtgärder för att höja kvaliteten i klagomålshanteringen.⁵⁶

Skolinspektionens ambition är att i så många tematiska granskningar som möjligt uppmärksamma relevanta jämställdhetsaspekter. Ett exempel på en granskning under 2021 där ett jämställdhetsperspektiv var integrerat var *Kvalitetssäkring och val av läromedel*. Granskningen uppmärksammar bland annat hur skolor vid val av läromedel kritiskt granskar läromedlens överensstämmelse med läroplanens värdegrund, däribland hur kvinnor och män representeras.⁵⁷

Produktion

Sammanlagt har elva tematiska kvalitetsgranskningar publicerats under 2021 (11). Dessa granskningar utgör en bredd av frågor som är aktuella för svensk skola. Antalet skolenheter och andra verksamheter som besökts i slutförda tematiska kvalitetsgranskningar under år 2021 var 319 stycken (285). Vid årsskiftet 2021/2022 hade dessutom ytterligare sex tematiska kvalitetsgranskningar påbörjats.

Regelbunden kvalitetsgranskning

Regelbunden kvalitetsgranskning utgår från ett antal förutbestämda områden. Ett viktigt syfte med regelbunden kvalitetsgranskning är att kunna ge en nyanserad återkoppling till skolor och huvudmän. Inom varje område bedömer myndigheten hur skolan och huvudmannen uppnår Skolinspektionens kvalitetskriterier i förhållande till tre nivåer: *I hög utsträckning*, *I flera delar, men utvecklingsområden finns* och *I låg utsträckning*. Om bedömningen landar i någon av de två sistnämnda nivåerna får verksamheten i besluten även ett eller flera tillhörande utvecklingsområden med rekommendationer som syftar till att höja kvaliteten inom området. När Skolinspektionen besöker skolor och huvudmän uppmärksammar inspektörerna därför både det som är välfungerande och de delar där kvaliteten är låg och behöver utvecklas.

⁵⁶ Uppföljning av klagomålshantering. Dnr 2019:3005, #272.

⁵⁷ Skolinspektionen (2021). *Kvalitetssäkring och val av läromedel. Fokus på samhällsorienterande ämnen i årskurs 7–9*.

I samband med beslutet erbjuder myndigheten skolan/huvudmannen att få en muntlig återföring av beslutet. Vid en viss angiven tidpunkt efter beslutet ska skolan/huvudmannen i ett svar till Skolinspektionen beskriva på vilket sätt man tagit sig an utvecklingsområdena, och i de fall där det går även beskriva effekterna av arbetet.

På grund av covid-19 har Skolinspektionen fortsatt pausat alla ordinarie uppföljningsenkäter under 2021. Skolchefer som deltagit i regelbundna kvalitetsgranskningar av huvudmannen, vilka genomförts digitalt, har dock mottagit en uppföljningsenkät. Enkätens resultat gav en i huvudsak positiv bild av granskningens genomförande och upplevda mervärde bland skolcheferna.⁵⁸ Vid den senaste ordinarie uppföljningsenkäten 2019 ansåg 84 procent av tillfrågade rektorer att den regelbundna kvalitetsgranskningen kommer att bidra till deras skolas förbättringsarbete.⁵⁹

Även en extern utvärdering av Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskning, genomförd av Strategirådet, ger en positiv bild av granskningsformens bidrag till skolutveckling. Strategirådets övergripande bedömning är att regelbunden kvalitetsgranskning har förbättrat förutsättningarna för kvalitet i undervisningen i de granskade skolorna. Nästan samtliga skolor som ingick i utvärderingen hade i någon mån vidareutvecklat eller påbörjat ett förbättringsarbete till följd av granskningen.⁶⁰

Produktion

Sammanlagt har 77 beslut fattats inom regelbunden kvalitetsgranskning under 2021 jämfört med 192 år 2020 och 324 år 2019. Minskningen av beslut beror på att myndigheten med anledning av covid-19 valt att under 2021 inte genomföra skolbesök inom ramen för inspektionsformen. Samtliga beslut som fattats under 2021 avser huvudmän.

Distansinspektion

I och med pandemin har stora delar av skolsektorn genomgått en snabb omvandling som inneburit utmaningar, framför allt övergång till distansundervisning. Den rådande situationen har medfört att Skolinspektionen förändrat arbetsätten. En förändring har varit att inte genomföra besök på skolor, utan i stället arbeta med distansinspektion – en mer översiktlig inspektionsform på distans som syftar till att under en nationell kris vara framåtriktad och bidra till lärande.

Under 2021 har Skolinspektionen haft ett regeringsuppdrag om att granska den fjärr- och distansundervisning som bedrivits under covid-19-pandemin, med fokus på elevers förutsättningar att nå målen samt elevers hälsa. Vid granskningarna har både en skriftlig och muntlig återkoppling skett till skolorna.

En uppföljningsenkät skickades till rektorer inom grund- och gymnasieskolan som deltagit i distansinspektioner under första halvåret 2021. Resultaten visade att 95 procent av

⁵⁸ Se mer information om denna uppföljningsenkät under 1.7 Myndighetens bidrag till förskolors och skolors förbättringsarbete.

⁵⁹ Uppföljningsenkäten hade 194 respondenter 2019. Svarsfrekvensen låg på 68 procent.

⁶⁰ Strategirådet (2020). *Utvärdering av Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskning – Målgruppsperspektivet. Rapport, december 2020*. Dnr 2020:6037. Läs mer under avsnitt 1.7 Myndighetens bidrag till förskolors och skolors förbättringsarbete.

rektorerna tyckte att Skolinspektionens skriftliga återkoppling helt eller till största del gav en rättvisande bild av skolans verksamhet. Dessutom tyckte 86 procent av rektorerna att det efterföljande återkopplingssamtalet gav ett mycket eller ganska stort mervärde utöver den skriftliga återkopplingen.⁶¹

Skolinspektionen har under året utvärderat myndighetens användning av digitala intervjuer under pandemin, där distansinspektion utgjort en betydande del. Syftet har varit att tillvarata lärdomar som kan vara värdefulla i myndighetens fortsatta utvecklingsarbete för en situationsanpassad inspektion.⁶²

Produktion

Under 2021 har Skolinspektionen publicerat sju promemorior från distansinspektioner (6). Utöver de sju publicerade promemoriorna har Skolinspektionen även publicerat en slutrapport enligt regeringsuppdraget om fjärr- och distansundervisningen under covid-19. Inom ramen för rapporterna har 426 verksamheter/skolenheter rapporterats in (1 111). I jämförelse med distansinspektionerna under 2020 har fler intervjuer gjorts per verksamhet/skolenhet. Vidare har distansinspektionerna innehållit fler frågor och haft mer varierande innehåll. Detta har krävt metodutveckling, analys och mer förberedelser. Inspektionerna har även krävt att fler rapporter ska tas fram utöver Skolinspektionens rapporter inom tematisk kvalitetsgranskning och tillsyn. Sammantaget har 2 100 intervjuer genomförts, varav med 1 100 elever och 471 lärare (totalt antal intervjuer under 2020 var cirka 3 200).

Sammanfattande bedömning av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning

Skolinspektionen bedömer sammantaget att arbetet med kvalitetsgranskningen, både den tematiska och den regelbundna samt den nya inspektionsformen distansinspektion, bidragit till målformuleringarna och att resultatet varit **gott** under 2021. Inom distansinspektionen har granskningarna vidareutvecklats jämfört med 2020. Antalet besök har sjunkit jämfört med 2020, men distansinspektionen under 2021 har omfattat fler aspekter samt fler intervjuer per inspektion. På så sätt har myndigheten bidragit till fördjupad kunskap om pandemins konsekvenser och skolors situation. Bedömningen grundar sig även på att myndigheten trots pandemin bibehållit en god produktion inom tematisk kvalitetsgranskning samt regelbunden kvalitetsgranskning av huvudmän. Skolinspektionen har publicerat elva tematiska kvalitetsgranskningsrapporter och antalet besök inom denna inspektionsform har ökat från 285 besök år 2020 till 319 år 2021.

Vidare har Skolinspektionens kvalitetsgranskning mötts av stort intresse från skolans aktörer, beslutsfattare och media. Rapporterna inom ramen för distansinspektionen har uppmärksammats och spridits. Även de övergripande rapporterna inom tematisk kvalitetsgranskning har som tidigare år uppmärksammats. De används som underlag i lokalt utvecklingsarbete, men också i till exempel statliga utredningar.

⁶¹ Skolinspektionen (2021). *Uppföljningsenkät till rektorer och huvudmän om distansintervjuer*.

⁶² Skolinspektionen (2021) *Promemoria om flexibla utredningsmetoder. Erfarenheter från en intern utvärdering av digitala metoder under covid-19-pandemin*. Dnr 2021:1588.

Ekonomi – Kvalitetsgranskning totalt

Total kostnad för kvalitetsgranskning

Den totala kostnaden för kvalitetsgranskning uppgick år 2021 till 164 380 tkr (motsvarande kostnad var 185 001 tkr år 2020 och 153 130 tkr år 2019).

Delkostnader för undergrenar inom kvalitetsgranskning och deras prestations-kostnader presenteras i slutet av respektive avsnitt nedan.

Kostnadsminskningen beror på att Skolinspektionen inte genomfört regelbunden kvalitetsgranskning på skolenhetsnivå under pandemin, då dessa kräver fysiska besök. Skolinspektionen har under 2021 genomfört huvudmannagranskningar, tematiska kvalitetsgranskningar samt distansinspektioner.

1.4.1 Tematisk kvalitetsgranskning

Tematiska kvalitetsgranskningar utförs i syfte att granska utbildningens kvalitet inom ett avgränsat område. Bedömningarna av kvalitet utgår från författningarnas krav samt utifrån forskning, kunskap och beprövad erfarenhet. Granskningarna utgår från en behovsanalys och kan gälla undervisningens innehåll i ett skolämne eller behandla ett särskilt tema, till exempel övergångar mellan olika årskurser eller styrning av olika skolformer. Granskningen leder både till verksamhetsbeslut och till en övergripande rapport.

Inom tematisk kvalitetsgranskning genomförs granskningen oftast via fysiska verksamhetsbesök, men under 2021 har det skett via digitala intervjuer på grund av pandemin. Granskningarna bedrivs i projektform där även forskare och andra sakkunniga i regel ingår i en tillhörande referensgrupp.

Skolinspektionens resultat presenteras utöver i de övergripande rapporterna också genom exempelvis konferenser och debattartiklar. Läs mer om detta under avsnitt 1.7 Myndighetens bidrag till förskolors och skolors förbättringsarbete under rubriken *Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat*.

År 2021 har Skolinspektionen publicerat elva tematiska kvalitetsgranskningsrapporter:

- Klagomål mot utbildningen – huvudmäns organisation och tillvägagångssätt
- Enskilda huvudmäns styrning av det kompensatoriska uppdraget i gymnasieskolan
- Gymnasieskolors arbete för att främja elevers hälsa
- Studieavbrott i kommunal vuxenutbildning – huvudmäns och rektorers arbete med att främja fullföljande av studier och motverka avbrott
- Arbetet med individuella stödinsatser i gymnasieskolan – fokus på skyndsamt, helhetsperspektiv och elevdelaktighet
- Skola inom statlig tvångsvård – kvalitet och kontinuitet i utbildningen vid Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem
- Kvalitetssäkring och val av läromedel – fokus på samhällsorienterande ämnen i årskurs 7–9
- Läraravlastande tjänster – fokus på grundskolans årskurs 7–9

- Långvarigt låga kunskapsresultat – grundskolor som under 10 år haft en hög andel elever utan godkända betyg i alla ämnen
- Huvudmannens styrning genom tydlighet i delegering och uppföljning
- Grundläggande högskolebehörighet – en rättighet och ett frivilligt val för elever på yrkesprogram

Utöver ovanstående publicerade tematiska kvalitetsgranskningar, hade vid årsskiftet 2021/2022 ytterligare sex tematiska kvalitetsgranskningar påbörjats. Dessa är:

- Skolors arbete med lärande för hållbar utveckling
- Kvalitetsgranskning av det strategiska arbetet med lärares kompetensutveckling
- Läsförbättringsarbete i grundskolan – med särskilt fokus på undervisningen i svenska i årskurs 4–6
- Skolans hantering av värdegrundsfrågor i undervisningen med fokus på kontroversiella frågor – med inriktning på samhällskunskap och biologi i årskurs 8–9
- Förutsättningar för rättvisande och likvärdiga betyg – fokus på huvudmannens styrning och ledning avseende grundskolor med bestående skillnader över tid mellan betyg och resultat på nationella prov
- Skolans arbete för kvalitet i undervisningen i moderna språk – undervisning för kommunikativ förmåga

Besök i slutförda kvalitetsgranskningar

Tabell 17: Antal skolor/verksamheter som besökts i slutförda kvalitetsgranskningar under år 2021, 2020 respektive 2019

Verksamhetsform	Huvudman	2021		2020		2019	
		Tema-granskningar	Ämnes-granskningar	Tema-granskningar	Ämnes-granskningar	Tema-granskningar	Ämnes-granskningar
Antal projekt totalt		11	-	5	6	7	5
Förskoleklass	Kommunal	-	-	-	24	-	24
	Fristående	-	-	-	6	-	6
Grundskola	Kommunal	65	-	37	97	40	60
	Fristående	21	-	16	15	8	20
Gymnasieskola	Kommunal	66	-	-	-	58	31
	Fristående	26	-	-	-	16	23
Grundskolasärskola	Kommunal	-	-	28	-	-	-
	Fristående	-	-	2	-	-	-
Gymnasiesärskola	Kommunal	-	-	-	-	-	-
	Fristående	-	-	-	-	-	-
Förskola	Kommunal	-	-	-	-	-	-
	Fristående	-	-	-	-	-	-
Särskilda utbildningsformer	Kommunal	22	-	-	-	-	-
	Fristående	-	-	-	-	-	-

Kommunal vuxenutbildning		30		20	13	46	-
Fritidshem	Kommunal	-		-	-	-	-
	Fristående	-		-	-	-	-
Huvudman	Kommunal	57		27	-	27	-
	Fristående	32		-	-	-	-
Totalt antal skolenheter/verksamheter		319	0	130	155	168	164

På grund av pandemin har Skolinspektionen under 2021 inte genomfört några granskningar riktade mot specifika skolämnen. Ämnesgranskningar kräver i högre grad en närvaro i skolorna.

Tabell 18: Antal avslutade tematiska kvalitetsgranskningar på skolenhetsnivå respektive huvudmannnivå år 2021, 2020 och 2019

	2021		2020		2019	
	Skolenhetsnivå	Huvudmannnivå	Skolenhetsnivå	Huvudmannnivå	Skolenhetsnivå	Huvudmannnivå
Antal avslutade tematiska kvalitetsgranskningar	7	4	9	2	9	3

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation⁶³

Den totala kostnaden för verksamheten tematisk kvalitetsgranskning år 2021 var 78 498 tkr (kostnad var 93 143 tkr år 2020 och 75 029 tkr år 2019).

Den genomsnittliga kostnaden för de elva kvalitetsgranskningar som avslutades år 2021 var 7 165 tkr (motsvarande kostnad var 5 050 tkr år 2020 och 4 847 tkr år 2019).

Kostnad per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut fattats⁶⁴ var 251 tkr år 2021 (motsvarande kostnad var 195 tkr år 2020 och 197 tkr år 2019).

Minskningen av den totala kostnaden för tematiska kvalitetsgranskningar beror på att Skolinspektionen genomförde färre projekt under 2021 i jämförelse med föregående år. Antalet avslutade tematiska kvalitetsgranskningar var dock samma som under 2020.⁶⁵ Kostnaden per projekt har ökat, bland annat beroende på att projekt har behövt planeras om under pandemin samt i vissa fall visat sig vara mer resurskrävande än planerat.

⁶³ Vid beräkning av kostnad per prestation har aktuella gransknings totala kostnader, oavsett vilket år de fallit ut, summerats och lagts till grund för uträkningen.

⁶⁴ Kostnad per skola/verksamhet för vilka beslut fattats är ett oviktat medel av genomsnittskostnaden per granskning.

⁶⁵ Med antal avslutade menas här antal publicerade tematiska kvalitetsgranskningsrapporter.

1.4.2 Regelbunden kvalitetsgranskning

Utgångspunkten för regelbunden kvalitetsgranskning är att myndigheten via inspektion ska ha en hög närvaro på svenska skolor och bland huvudmän, men att typen av inspektion ska vara behovsanpassad. De skolor och huvudmän som inte uppvisar stora risksignaler kan ändå ha behov av att utveckla kvaliteten i sin verksamhet. Genom att granska kvaliteten på dessa skolors och huvudmäns utbildning kan myndigheten bidra till att identifiera utvecklingsbehov för att öka kvaliteten på de skolor och de huvudmän som får en sådan granskning.

Bedömningarna görs utifrån av myndigheten framtagna kvalitetskriterier där fyra bedömningsområden ingår vid granskning av grund- eller gymnasieskola och i regel två vid granskning av huvudman.⁶⁶ Inför verksamhetsbesöket genomförs en analys av nationell statistik, så som kunskapsresultat och Skolinspektionens enkät, samt begärd information från verksamheten. Skolbesöken är upplagda med lektionsobservationer samt intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och rektor.

Tabell 19: Regelbunden kvalitetsgranskning, beslut på huvudmannanivå och skolenhetsnivå, efter typ av huvudman år 2021, 2020 och 2019

	Antal beslut på huvudmannanivå			Antal beslut på skolenhetsnivå		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019
Offentlig	69	46	13	0	116	242
Enskild	8	12	0	0	18 ⁶⁷	69 ⁶⁸
Totalt	77	58	13	0	134	311

Under 2021 har Skolinspektionen fattat totalt 77 beslut inom ramen för regelbunden kvalitetsgranskning. Samtliga beslut som fattats avser huvudmän. Det beror på att myndigheten med anledning av covid-19 valt att inte genomföra skolbesök inom ramen för regelbunden kvalitetsgranskning. På huvudmannanivå gjordes 2020 en relativt snabb omställning till att använda intervjuer via videosamtal, vilket gjort att regelbunden kvalitetsgranskning kunnat utföras enligt myndighetens planering 2021.

Av de 77 granskade huvudmännen under 2021 bedömdes 7 ha hög kvalitet inom båda bedömningsområdena, vilket innebär att huvudmannen inte får ett utvecklingsområde i sitt beslut. Övriga 70 huvudmän bedömdes ha behov av att förbättra sitt arbete inom ett eller flera områden. 22 huvudmän bedömdes möta kvalitetskriterierna i låg utsträckning på båda områdena.

⁶⁶ Skolinspektionen bedömer kvaliteten på skolors arbete inom områdena: *rektors ledarskap, undervisning, trygghet och studiero* samt *bedömning och betygssättning*. Huvudmännens arbete bedöms i regel inom områdena: *huvudmannens uppföljning och analys och huvudmannens kompensatoriska åtgärder*. Huvudmän med en skolenhet inom grund- eller gymnasieskola bedöms dock endast inom området *huvudmannens styrning och stöd*. För varje område bedömer myndigheten i vilken utsträckning skolan eller huvudmannen möter Skolinspektionens kvalitetskriterier i: *hög utsträckning, flera delar, men utvecklingsområden finns* eller *låg utsträckning*.

⁶⁷ 2 av de 18 skolbeslut som gällde enskilda huvudmän inkluderade även huvudmannabeslut.

⁶⁸ 2 av de 69 skolbeslut som gällde enskilda huvudmän inkluderade även huvudmannabeslut.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten regelbunden kvalitetsgranskning var 46 541 tkr år 2021 (motsvarande kostnad var 52 331 tkr år 2020 och 78 100 tkr år 2019).

Kostnad per skola/verksamhet för vilka beslut fattats var 604 tkr år 2021 (motsvarande kostnad var 273 tkr år 2020 och 241 tkr år 2019).

Under 2021 har Skolinspektionen genomfört ett större antal huvudmannagranskningar än föregående år. Kostnaden för regelbunden kvalitetsgranskning har dock minskat beroende på att Skolinspektionen inte har genomfört några granskningar på skolenhetsnivå under pandemin, då dessa kräver fysiska besök. På grund av ett lägre antal beslut inom inspektionsformen under året är kostnaden per prestation för 2021 inte jämförbar med tidigare år.

1.4.3 Distansinspektion

Distansinspektion har använts under covid-19-pandemin och syftar till att under en nationell kris vara framåtriktad och bidra till lärande för landets skolor. Granskningarna har ett fokus på hur skolornas undervisning ska kunna fortgå med en god kvalitet och en hög elevnärvaro, även vid distansstudier och med en hög smittspridning i samhället.

Alla verksamheter som har ingått i en distansinspektion har fått en skriftlig återkoppling samt inbjudan till ett påföljande muntligt samtal.

All distansinspektion under 2021 har genomförts inom ramen för regeringsuppdraget *Skolinspektionen ska se över fjärr- och distansundervisningens konsekvenser för elevers förutsättningar att nå målen samt elevers hälsa*. Resultaten från distansinspektionerna har sammanställts i promemorior under året.

Under 2021 har Skolinspektionen publicerat sju promemorior inom ramen för myndighetens distansinspektion:

- Sommarlovsskolor efter tre terminer med covid-19-pandemin
- Undervisning på distans på språkintrödn
- Elevhälsans arbete när undervisningen bedrivs på distans
- Fjärr- och distansundervisning på gymnasieskolor våren 2021
- Kvalitet i undervisning på distans
- Fjärr- och distansundervisning i grundskolan
- Fjärr- och distansundervisning vid kommunal vuxenutbildning

Utöver de sju publicerade promemoriorna har Skolinspektionen publicerat en slutrapport. Slutrapporten baseras på Skolinspektionens samtliga iakttagelser som berört covid-19-pandemins påverkan på skolan.

Publicerade promemorior bygger på en stor mängd intervjuer. Under 2020 ingick fler skolenheter och huvudmän i distansinspektion jämfört med 2021, men under 2021 har projekten utfört intervjuer med fler målgrupper, exempelvis elevhälsa och lärare. Inför

2021 gjordes också formatet för distansinspektionerna om från att tidigare ha omfattat en eller två intervjuer per inspektion till att ofta omfatta flera intervjuer. Syftet har varit att få en djupare kunskap om det som inspektionen har handlat om.

Under 2021 har myndigheten utfört drygt 2 100 intervjuer, varav 1 100 med elever, 471 med lärare, 426 med rektorer och representanter för huvudmännen och 107 med övrig personal. Under 2020 intervjuades 1 200 rektorer och representanter för huvudmännen samt drygt 2 000 elever.

Tabell 20: Distansinspektion, antal inrapporterade verksamheter efter verksamhetsform och typ av huvudman år 2021 och 2020⁶⁹

Verksamhetsform	Huvudman	2021	2020
Förskoleklass	Kommunal	-	4
	Fristående	-	-
Grundskola*	Kommunal	109	171
	Fristående	31	96
Grundsärskola	Kommunal	-	7
	Fristående	-	3
Gymnasieskola	Kommunal	130	407
	Fristående	84	251
Huvudman	Kommunal	-	85
	Fristående	-	87
Kommunal vuxenutbildning	Kommunal	72	-
Totalt antal skolenheter/verksamheter		426	1111
Antal projekt totalt		8	6

* I sammanställningen av grundskolor ingår grundskolenheter med förskoleklass och grundsärskolor

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten distansinspektion var 39 341 tkr år 2021 (motsvarande kostnad var 39 527 tkr år 2020).

Under 2021 har ett mindre antal skolenheter inspekterats i jämförelse med 2020. Myndigheten har dock granskat flera olika områden, vilket har krävt metodutveckling och samordning samt intervjuat ett större antal personer per besök. Verksamhetsgrenen ska ses som av mer tillfällig karaktär och redovisas här endast som total kostnad.

⁶⁹ I 2020 års tabell var granskningarna uppdelade på kartläggning och granskning, antalet angivet under 2020 motsvarar summan av kartläggning och granskning.

1.5 Övrig rapportering och övriga särskilda redovisningskrav i regleringsbrev avseende tillsyn och kvalitetsgranskning

1.5.1 Skolenkäten

Skolenkäten är en återkommande webbundersökning som Skolinspektionen riktar till elever i årskurs 5, 9 och gymnasiet år 2, vårdnadshavare till barn i förskoleklass, grund- och grundsärskola samt pedagogisk personal på grund- och gymnasieskolor. Skolenkäten är en totalundersökning i de utvalda målgrupperna och riktar till rikets samtliga grund-, grundsär- och gymnasieskolor under en tvåårsperiod. Varje år deltar således hälften av landets skolor i Skolenkäten. Urvalet görs på huvudmannanivå. Det är som en huvudman deltar, ingår dess samtliga skolenheter i enkätomgången.

Resultaten från Skolenkäten utgör ett viktigt underlag vid både tillsyn och kvalitetsgranskning och utgör en del av myndighetens risk- och väsentlighetsanalys. Enkätens frågor utgår från de områden som Skolinspektionen granskar med särskilt fokus på sådant som kan vara svårt att få grepp om via andra källor, till exempel om eleverna känner sig trygga i sin skola.

År 2021 deltog 3 206 skolenheter (1 407) från 498 huvudmän (266). Totalt omfattade Skolenkäten under 2021 närmare 400 000 enkätsvar (168 000).

Resultatet från Skolenkäten publiceras på Skolinspektionens webbplats (i totalrapporten för 2021 års enkätomgång framgår vilka offentliga och enskilda huvudmän som ingick i undersökningen).⁷⁰ Rapporter på skolenhets- och huvudmannanivå finns även publicerade på Skolverkets webbplats.⁷¹

⁷⁰ Skolinspektionens webbplats. *Resultat Skolenkäten 2021*. <https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter-statistik/statistik/statistik-fran-skolenkaten/resultat-skolenkaten-2021/> (hämtad 2022-02-09)

⁷¹ Skolverkets webbplats. *Sök rapporter och beslut från Skolinspektionen; Skolenkäten; VT 2021*. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-rapporter-och-beslut-fran-skolinspektionen?sok=SokSE&termin=VT2021> (hämtad 2022-02-09)

Resultaten från Skolenkäten utgör även underlag till Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) rapporter Öppna jämförelser samt databasen Kolada avseende grund- och gymnasieskolan.⁷²

Därutöver publicerades även en analysrapport, *Tio år av elevers röster – Skolenkäten 2010–2020*, i vilken resultat över en tioårsperiod presenterades för några centrala områden som trygghet, studiero, stöd och stimulans.⁷³

Under 2021 genomförde Skolinspektionen två större förändringar avseende Skolenkäten. Dels slutfördes det utvecklingsarbete som påbörjades 2020 och som innebar att Skolenkätens samtliga enkätversioner reviderades, dels ändrades en respondentgrupp (från elever i årskurs nio till årskurs åtta). Båda åtgärderna genomfördes av kvalitetsförbättrande skäl och gäller från 2022.

1.5.2 Fördelningen mellan tillsyn och kvalitetsgranskning

Återrapportering

- Skolinspektionen ska närmare redogöra för dels vilka överväganden som ligger till grund för den ändrade fördelningen mellan verksamhetsgrenarna tillsyn och kvalitetsgranskning, dels för konsekvenser av den valda fördelningen för resultatet av myndighetens arbete.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2021)

Utifrån Skolinspektionens uppdrag har myndigheten under senare år gjort en viss omställning mot en än mer situationsanpassad granskning. Kvalitetsgranskningen har utökats och används nu i myndighetens regelbundna verksamhet. Samtidigt har myndigheten utökat omfattningen av riktad tillsyn i syfte att kunna agera snabbt utifrån signaler om allvarliga missförhållanden. Sammantaget har utvecklingen inneburit att resurser från regelbunden tillsyn styrts om till regelbunden kvalitetsgranskning och riktad tillsyn. Fördelningen *mellan* och *inom* tillsyn och kvalitetsgranskning kan dock förändras framöver utifrån vad Skolinspektionen bedömer ger mest nytta för svensk skola.

År 2021 blev dock kvalitetsgranskningen inte lika omfattande som tidigare. Vi har tidigare haft som riktmärke att planera för cirka 55 procent tillsyn och 45 procent kvalitetsgranskning. Under år 2021 var andelen tillsyn något högre, vilket bland annat beror på att regelbundna kvalitetsgranskningar på skolenhetsnivå inte kunde göras på grund av pandemin.

⁷² Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). *Öppna jämförelser*. <https://skr.se/skr/tjanster/oppnajamforelser.51986.html> (hämtad 2022-02-09)

⁷³ Skolinspektionen (2021). *Tio år av elevers röster. Skolenkäten 2010–2020*.

Skolinspektionens överväganden

Skolinspektionen utvecklar kontinuerligt sin inspektion i syfte att nå ökad effektivitet samt för att anpassa verksamheten efter förändringar i uppdrag och författningar. Bakom senare års utveckling finns flera syften och överväganden.

Fördjupad granskning inom centrala områden

Sedan 2018 genomför Skolinspektionen regelbunden kvalitetsgranskning. Viktiga syften som ligger till grund för utvecklandet av denna inspektionsform är:

- *Ökat fokus på förbättrade kunskapsresultat:* Genom regelbunden kvalitetsgranskning kan myndigheten på ett djupare och regelbundet sätt granska faktorer som enligt forskning har stor betydelse för elevers kunskapsresultat.
- *Förbättrad återkoppling till skolor och huvudmän:* Regelbunden kvalitetsgranskning möjliggör en utvecklad och mer nyanserad återkoppling till skolor, så att de kan utveckla kvaliteten ytterligare. Här kan såväl styrkor som svagheter bedömas. Detta är inte möjligt inom tillsyn.⁷⁴
- *Vissa problem i skolan synliggörs enklare med kvalitetsgranskning:* Till exempel kan vissa krav enligt lagen följas, men problem att nå god kvalitet kan ändå uppstå i praktiken genom det arbetssätt man väljer.
- *Bidrag till lägesbilden av svensk skola:* Utifrån kvalitetsgranskningens resultat kan myndigheten ännu djupare, tillsammans med resultat från tillsyn, beskriva variationer i kvaliteten i svenska skolors arbete.

I processen med att utveckla regelbunden kvalitetsgranskning utgick Skolinspektionen från identifierade behov och egna erfarenheter. Myndigheten tog också intryck av forskning, rekommendationer om utvecklad inspektion från flera olika aktörer – bland annat OECD – samt lärdomar från effektiv skolinspektion i andra länder.⁷⁵

Mer riktad tillsyn utifrån signal

Skolinspektionens utveckling mot en än mer situationsanpassad granskning har även medfört omprioriteringar i myndighetens tillsyn. Övervägandena bakom gjorda prioriteringar handlar om att öka träffsäkerheten i tillsynen, så att den blir så effektiv som möjligt och kan bidra till förbättringar där behoven är som störst.

Regelbunden tillsyn riktas nu främst mot skolor där riskanalyser visar att en hög andel elever har svaga kunskapsresultat och där myndighetens enkäter visar negativa resultat. Samtidigt har myndigheten utökat omfattningen av riktad tillsyn i syfte att i högre grad kunna agera snabbt på signaler och uppgifter om allvarliga missförhållanden i verksamheten. Införandet av en samlad signalhantering under hösten 2021 har förbättrat förutsättningarna för detta.⁷⁶ Vidare har möjligheterna att göra ägar- och ledningsprövning varit ett viktigt stöd för flera ingripanden i tillsynen.

⁷⁴ Att vidga tillsynsbegreppet på skolans område är inte möjligt givet hur skollagens bestämmelser är utformade. Detta har att göra med att tillsyn inte syftar till att bedöma både styrkor och svagheter.

⁷⁵ Se t.ex. Skolinspektionen (2017) *Inspektion 2018 – direktiv för pilotgranskning i projektsteg 2*. Dnr 2016:10064

⁷⁶ För mer information om samlad signalhantering se avsnitt 1.3 Tillsyn.

Konsekvenser av den valda fördelningen

Skolinspektionens erfarenheter är att utvecklingen mot en ännu mer situationsanpassad inspektion har bidragit till att uppfylla avsedda syften. Pandemiläget har dock medfört att delar av myndighetens inspektion fortsatt har fått göra uppehåll eller anpassas. Det är därför svårt att dra några långtgående slutsatser av den valda fördelningen för resultatet av myndighetens arbete.

Genom regelbunden kvalitetsgranskning har myndigheten fördjupat granskningen inom områden som undervisning och rektors ledarskap, vilka är centrala för elevers kunskapsresultat. Även återkopplingen har utvecklats: många skolor och huvudmän som tidigare endast fick *ingen brist konstaterad* i tillsyn, kan nu få ett rikare underlag för förbättring.

Vid den senaste undersökningen 2019 ansåg 84 procent av tillfrågade rektorer att den regelbundna kvalitetsgranskningen kommer att bidra till deras skolas förbättringsarbete. Även en extern utvärdering av Strategirådet pekar på att inspektionsformen har förbättrat förutsättningarna för kvalitet i undervisningen i granskade skolor.⁷⁷

Vidare har regelbunden kvalitetsgranskning bidragit till att ge en fylligare bild av kvalitetsvariationer i svensk skola – bland annat i Skolinspektionens årsrapporter.⁷⁸

I tillsynen prioriterar Skolinspektionen skolor med hög risk, vilket är positivt för såväl de granskade skolorna som för myndighetens resursanvändning. År 2021 påvisades brister i 60 procent av besluten i riktad tillsyn och 69 procent i tillsyn utifrån individärenden.⁷⁹ De flesta huvudmän vidtar också sådana åtgärder att de kommer till rätta med de brister som konstaterats i tillsynen.

Parallellt fortsätter Skolinspektionen med tematisk kvalitetsgranskning. Skolinspektionens erfarenhet är att denna granskningsform är viktig för att synliggöra utvecklingsbehov inom avgränsade områden. En uppföljning 2021 av en tematisk kvalitetsgranskning om huvudmäns klagomålshantering visar att samtliga huvudmän som hade utvecklingsområden hade vidtagit förbättringsåtgärder ett halvår efter granskningen.⁸⁰

Skolinspektionen avser att fortsätta utveckla den situationsanpassade inspektionen. Balansen *mellan* och *inom* tillsyn och kvalitetsgranskning justeras utifrån behov, vilket har varit en stor tillgång för möjligheterna att anpassa arbetet under pandemin.

⁷⁷ För mer information se avsnitt 1.7 Myndighetens bidrag till förskolors och skolors förbättringsarbete.

⁷⁸ Se t.ex. Skolinspektionen (2019). *Årsrapport – Skillnader i skolors arbetssätt och huvudmäns ansvarstagande*.

⁷⁹ För mer information om hur dessa andelar beräknas och tidigare resultat se avsnitt 1.3 Tillsyn.

⁸⁰ Uppföljning av klagomålshantering. Dnr 2019:3005, #272

1.5.3 Risk- och väsentlighetsanalys som fångar skolor med låga kunskapsresultat

Återrapportering

- Skolinspektionen ska redogöra för hur myndighetens risk- och väsentlighetsanalys fångar upp grundskolor som har stora brister sett till i vilken mån eleverna når kunskapsmålen och då särskilt avseende behörighet till nationella program i gymnasieskolan.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2021)

I detta avsnitt redovisas hur Skolinspektionen fångar grundskolor med låg behörighet till gymnasieskolans nationella program⁸¹ i urval till inspektion.

Den svenska skolan rymmer allt från utmärkt kvalitet till allvarliga brister och huvudmän har olika förutsättningar vad gäller bland annat kompetens, vilket påverkar hur de driver sina skolor. För att på effektivaste sätt bidra till förbättringar för så många elever som möjligt använder Skolinspektionen en situationsanpassad inspektion. Myndigheten gör löpande analyser och bedömningar för att avgöra vilken inspektionsform som bäst bidrar till förbättringar i skolorna.

Grundskolor med låg gymnasiebehörighet har varit väl representerade i urvalen till inspektion

Varje år genomför Skolinspektionen en risk- och väsentlighetsanalys bland hälften av landets grund- och gymnasieskolor. Kunskapsresultat väger tungt i modellen men andra aspekter som studiemiljö och skolledning är också viktiga.⁸²

När skolor uppvisar en allvarlig riskbild genomför Skolinspektionen regelbunden tillsyn som är en bred form av inspektion av flera delar av utbildningen. Att tydligt kräva rättelse när verksamheter inte uppnår lagstiftningens krav och återföra beslut är en viktig del i att bidra till skolans och huvudmäns eget förbättringsarbete. Sedan läsåret 2018/2019 har fyra urval till den regelbundna tillsynen gjorts. Sammanlagt har 46 procent⁸³ av grundskolorna med låg gymnasiebehörighet blivit utvalda. Genomsnittet bland

⁸¹ Med låg andel behörighet till gymnasieskolans nationella program avses de 10 procent grundskolor med årskurs 9 som haft lägst behörighet 2015–2019. Femårsperioden valdes eftersom risk- och väsentlighetsanalysen också avser ett snitt över flera år. Grundskolor som inte ingått i Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys 2018 och framåt har exkluderats. Bland de 10 procent med lägst behörighet återstår 159 av 183 grundskolor.

⁸² Kunskapsresultat analyseras utifrån nationella prov i årskurs 3 samt betygsresultat i årskurs 6, 9 och i gymnasieskolans årskurs 3. Studiemiljö och skolledning analyseras utifrån resultat i Skolenkäten. Dessutom ingår kontroller för andra riskfaktorer som lärarbehörighet, ekonomisk risk, betygsglidning, anmälningar och tidigare vitesbeslut.

⁸³ 73 av 159 skolor.

grundskolor med årskurs 9 som har blivit utvalda är 15 procent.⁸⁴ Skillnaden visar att gymnasiebehörighet har haft stort genomslag i Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys. Utöver detta har urval till regelbunden tillsyn även omfattat gymnasieskolor och grundskolor med låga kunskapsresultat i lägre årskurser.

Skolinspektionens erfarenhet är att grundskolor med låga kunskapsresultat kan ha olika förutsättningar och problembild. En stor andel av skolorna har uppvisat brister enligt skolförfattningarnas krav, samtidigt som vissa redan befinner sig på en nivå där de har kapacitet att förbättra kvaliteten ännu mer. Under 2018 införde Skolinspektionen regelbunden kvalitetsgranskning med fokus på områden som enligt forskning har stor betydelse för elevers resultat. Även skolor med låga kunskapsresultat kan utifrån en sammantagen bedömning av skolans situation vara aktuella för urval, eftersom den mer nyanserade återkopplingen kan vara till nytta för utvecklingsarbetet och bidra till att fler elever klarar utbildningsmålen. Hittills har cirka en femtedel⁸⁵ av grundskolorna med låg gymnasiebehörighet blivit utvalda till regelbunden kvalitetsgranskning.

I flera av grundskolorna som inte valts ut inom den regelbundna inspektionsverksamheten hade tillsyn redan genomförts i närtid de närmast föregående åren. Dessutom kan skolor ha besökts inom andra inspektionsformer under senare år. I avsnitt 1.5.4 framgår att nio av tio grundskolor med låg gymnasiebehörighet besökts sedan 2015 inom någon inspektionsform.

Flera urvalsförfaranden fångar skolor med låg gymnasiebehörighet

Under hösten 2021 införde Skolinspektionen en samlad signalhantering för att i ökad utsträckning ha möjlighet att situationsanpassa inspektionen. Urval av skolor görs utifrån en sammantagen bedömning av inkomna uppgifter om missförhållanden och annan information om skolorna, bland annat andelen behöriga elever till gymnasieskolan. När den samlade bilden pekar på att det kan finnas brister inom ett avgränsat område som påverkar ett flertal elever inleds en riktad tillsyn. Skolinspektionen kommer kontinuerligt uppmärksamma behovet av att genomföra riktad tillsyn i skolor med låga kunskapsresultat bland annat gällande att alla elever ges det stöd de har rätt till.

Den återkommande behovsanalys där Skolinspektionen identifierar områden som behöver granskas närmare i den svenska skolan utgör ytterligare ett urvalsförfarande. Med utgångspunkt i aktuella frågeställningar görs ett urval av skolor som är lämpliga att besöka inom en tematisk kvalitetsgranskning. De rapporter som sedan publiceras syftar till att bidra till kvalitetsutveckling även i skolor som inte ingår i granskningen. En sammanställning från den senaste femårsperioden visar att flera grundskolor med låg gymnasiebehörighet har blivit utvalda att ingå i olika tematiska kvalitetsgranskningar. Särskilt kan nämnas granskningen av grundskolor med långvarigt låga kunskapsresultat som publicerades 2021.⁸⁶

Sammanfattningsvis använder Skolinspektionen en bredd av urvalsförfaranden för att fånga grundskolor där en liten andel elever klarar utbildningsmålen. Genom att anpassa

⁸⁴ 240 av 1 641 skolor.

⁸⁵ 30 av 159 skolor.

⁸⁶ Skolinspektionen (2021). *Långvarigt låga kunskapsresultat*.

inspektionen efter skolornas behov kan Skolinspektionen på bästa sätt bidra till att stärka skolornas kvalitet.

1.5.4 Grundskolor med liten andel behöriga till gymnasieskolans nationella program

Uppdrag

- Skolinspektionen ska redovisa hur och med vilket resultat grundskolor med liten andel behöriga till gymnasieskolans nationella program över tid har granskats av myndigheten samt vilka åtgärder som vidtagits av huvudmännen.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2021)

I avsnitt 1.5.3 redovisades i vilken utsträckning grundskolor med låg gymnasiebehörighet blivit utvalda till inspektion. Under framför allt 2020 och 2021 finns på grund av covid-19-pandemin en skillnad mellan urval och genomförda besök. I detta avsnitt framgår i vilken utsträckning grundskolor med låg gymnasiebehörighet har blivit inspekterade över tid, vad Skolinspektionen sett i skolorna och vilka åtgärder huvudmän vidtagit med anledning av inspektionen.

Nio av tio grundskolor med låg gymnasiebehörighet har inspekterats sedan 2015

Under Skolinspektionens fem första år besöktes alla befintliga grund- och gymnasieskolor. En omfattande tillsyn genomfördes i skolor där risken bedömdes vara hög att elever inte fick den utbildning de har rätt till. Samtliga resterande skolor gavs en mindre omfattande bastillsyn. Från 2015 infördes en tydligare struktur för prioriteringen av vilka skolor som ges en omfattande tillsyn. För att säkerställa allmänhetens insyn i fristående skolor genomfördes fortsatt någon form av tillsyn i alla fristående skolor. Vid sidan av den regelbundna formen av tillsyn har andra inspektionsformer genomförts. En sammanställning visar att nästan nio av tio grundskolor med låg behörighet till gymnasieskolans nationella program omfattats av inspektion sedan 2015, se tabell 21⁸⁷. Skolorna kan ha besökts mer än en gång. Tre fjärdedelar av grundskolorna med låg gymnasiebehörighet har getts regelbunden tillsyn, och vanligast har varit den omfattande formen av besök.

⁸⁷ Dessutom har Skolinspektionen löpande genomfört tillsyn på individnivå av inkomna uppgifter om missförhållanden och granskat huvudmännens övergripande ansvarstagande för utbildningen inom samtliga skolformer.

Tabell 21: Andel grundskolor med låg gymnasiebehörighet som getts respektive inspektionsform från år 2015 och framåt⁸⁸

Inspektionsform	Andel grundskolor (av 159)
Regelbunden tillsyn	74 %
<i>omfattande regelbunden tillsyn</i>	66 %
<i>regelbunden bastillsyn</i>	8 %
Riktad tillsyn	22 %
Regelbunden kvalitetsgranskning	12 %
Tematisk kvalitetsgranskning	25 %
Totalt, minst en inspektionsform	88 %

De grundskolor med låg gymnasiebehörighet som inte besökts sedan 2015 har under de aktuella åren ofta valts ut till tillsyn och kvalitetsgranskning, men har dels utifrån en prioritering, dels på grund av pandemin (covid-19) inte fått besök. En annan anledning är att vissa skolenheter har startats relativt nyligen och därmed inte fått inspektion. Majoriteten av de här skolenheterna är dock planerade för en inspektion under 2022.

Flera olika åtgärder för att rätta brister

I drygt sju av tio skolor har Skolinspektionen identifierat brister inom ett eller flera bedömningsområden inom den omfattande formen av regelbunden tillsyn. Vanligast har varit brister inom *särskilt stöd*, *elevhälsa* samt *trygghet och studiero* men flera andra brister har förekommit.⁸⁹ Skolinspektionen har följt upp hur brister har åtgärdats, både genom intervjuer, lektionsobservationer och utifrån skolornas egen dokumentation.⁹⁰

Personalförstärkningar och utveckling av undervisningen

Personalförstärkningar har varit vanligt förekommande för att åtgärda brister inom *extra anpassningar och särskilt stöd*, *trygghet och studiero* samt *elevhälsa*. Nyanställningar och utökningar av tjänster har gjorts avseende specialpedagoger, psykologer, kuratorer, rastvakter och läraravlastande tjänster som elevstödjare och elevassistenter. Några skolor har även utökat personal som kan ge handledning på modersmål.

Kompetensutveckling och stöd till lärare har varit vanligt förekommande för att åtgärda brister inom områdena *extra anpassningar och särskilt stöd* samt *undervisning*. Åtgärder har rört områden som aktivt lärarstöd, stimulans, språkutvecklande arbetssätt, formativ bedömning och att möta elever i affekt. Lärare har också getts stöd i hur anpassningar kan genomföras inom ramen för den ordinarie undervisningen. Kompetensutveckling och stöd har också satts in för att åtgärda brister inom *trygghet, studiero och åtgärder*

⁸⁸ Tabellen omfattar följande perioder: regelbunden tillsyn (från 2015), riktad tillsyn (från 2018), regelbunden kvalitetsgranskning (från 2018), tematisk kvalitetsgranskning (från 2016) samt tematisk tillsyn av särskilda internationella skolor (2018).

⁸⁹ Andelen skolor med brister inom respektive område är: extra anpassningar och särskilt stöd (48 %), grundläggande förutsättningar för skolenheten (44 %) där elevhälsan ingår, trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling (41 %), styrning och utveckling av verksamheten (29 %) som omfattar det systematiska kvalitetsarbetet samt undervisning och lärande (20 %).

⁹⁰ Analysen utgår från 67 uppföljningsbeslut med åtgärdade brister och beskrivningar av genomförda åtgärder.

mot kränkande behandling. För att stärka lärarnas ledarskap har de handletts av lärar-coacher och elevhälsans personal. Kompetensutveckling har getts kring metoder för att skapa studiero samt kring frågor om våld, bemötande samt norm- och värdesystem.

Efter att Skolinspektionen sett brister inom *studiero* eller *undervisning* har en **gemensam lektionsstruktur** införts i flera skolor. Genom en gemensam lektionsstruktur blir lektionens syfte, start och avslut tydligt, vilket skapar större trygghet och förutsägbarhet för eleverna. Det kollegiala samarbetet har också utökats på flera skolor, till exempel vad gäller lektionsplanering. Tvåläraresystem har införts på vissa håll, vilket uppges ha gett större möjligheter att individanpassa undervisningen.

Tydligare rutiner och förbättrat kvalitetsarbete

När brister identifierats inom området *trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling* har det varit vanligt att skolor arbetat med att förtydliga **rutiner och riktlinjer**. Skolor har infört nya rutiner kring bland annat kränkande språkbruk, ordningsregler, mobiltelefoner, störningar och konflikthantering. Dokument som beskriver skolans värdegrund har i flera fall förtydligats. Skolor har också tagit fram planer för förebyggande arbete kring kränkande behandling och förtydligat personalens ansvar att alltid anmäla kränkningar. Rutiner har också utvecklats för att komma till rätta med brister inom *extra anpassningar och särskilt stöd*. Det kan då handla om att lärarnas och elevhälsans ansvar för att identifiera och utreda elever i behov av stöd förtydligats.

Det **systematiska kvalitetsarbetet** har stärkts i flera skolor. Framför allt har rektorer förbättrat uppföljningen av elevers omdömen och betyg och utvecklat analysen av vad som påverkat elevers resultat. Det är också vanligt att rektorer i uppföljningen av studiero och trygghet har använt elevenkäter och lektionsobservationer. Skolinspektionens uppföljningar visar att skolor dokumenterat genomförandet av utvecklingsåtgärder.

Utvecklingsarbete efter regelbunden kvalitetsgranskning

Skolinspektionen har identifierat utvecklingsområden i 18 av de 19 grundskolor med låg gymnasiebehörighet som hittills getts regelbunden kvalitetsgranskning.⁹¹ Uppföljningarna visar att de flesta skolor antingen har påbörjat ett utvecklingsarbete i linje med Skolinspektionens rekommendationer eller har genomfört fullt tillräckliga åtgärder. Uppföljningarna tyder bland annat på att skolorna har ett ökat fokus på kollegialt samarbete, gemensamma lektionsstrukturer och elevinflytande i planering och uppföljning av undervisningen. Dessutom har lärare involverats mer i det systematiska kvalitetsarbetet exempelvis vad gäller att analysera hur undervisningen påverkat elevernas resultat.

⁹¹ Antalet skolor med utvecklingsområden var följande: rektors ledarskap (16 skolor), undervisning (13 skolor), trygghet och studiero (8 skolor) och bedömning och betygssättning (13 skolor).

1.5.5 Vägledning inför utbildning och yrkesval

Återrapportering

Skolinspektionen ska särskilt redovisa

- erfarenheter av tillgången till personal med kompetens att tillgodose behovet av vägledning inför utbildnings- och yrkesval hos flickor och pojkar i grundskolan och grundsärskolan samt kvinnor och män i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2021)

Under 2021 har covid-19 begränsat Skolinspektionens **tillsyn** och antalet beslut är därför betydligt färre jämfört med tidigare år. Under året har Skolinspektionen genom sin tillsyn funnit brister kring studie- och yrkesvägledning på två grundskolenheter, två gymnasieskolenheter och hos två huvudmän på grundskolenivå.

Myndigheten har publicerat tre **tematiska kvalitetsgranskningsrapporter** som delvis berör studie- och yrkesvägledning. I kvalitetsgranskningen av enskilda huvudmäns styrning av det kompensatoriska uppdraget inom gymnasieskolan framkommer att studie- och yrkesvägledningens kompensatoriska potential inte används fullt ut.⁹² Skolinspektionen poängterar att studie- och yrkesvägledningen är en viktig resurs för att stärka eleven inför framtidsval, samt vid motivationsproblem som till exempel kan uppstå vid felval. Även i kvalitetsgranskningen av studieavbrott i kommunal vuxenutbildning har studie- och yrkesvägledningens roll och att elever gör rätt studieval lyfts fram som väsentligt för att förebygga avbrott.⁹³ Myndigheten ser dock kvalitetsskillnader i vilka förutsättningar studie- och yrkesvägledare i kommunal vuxenutbildning har för att arbeta förebyggande och hur tydlig uppdraget att motverka studieavbrott är. Även i kvalitetsgranskningen av utbildningen vid Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem uppmärksammas vikten av att stärka tillgång till studie- och yrkesvägledande insatser, för att ge incitament och motivation för eleverna att vilja ha mer undervisning.⁹⁴ I granskningen framkommer att det skiljer sig mellan institutionerna huruvida det finns tillgång till studie- och yrkesvägledande insatser. På enstaka skolor förbereds eleven inte i tillräcklig omfattning för sin fortsatta skolgång.⁹⁵

⁹² Skolinspektionen (2021). *Enskilda huvudmäns styrning av det kompensatoriska uppdraget i gymnasieskolan*, s. 5.

⁹³ Skolinspektionen (2021). *Studieavbrott i kommunal vuxenutbildning*, s. 5–7.

⁹⁴ Skolinspektionen (2021). *Skola inom statlig tvångsvård. Kvalitet och kontinuitet i utbildningen vid Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem*, s. 27.

⁹⁵ Ibid. s. 21.

Därutöver har två av myndighetens **distansinspektioner** av utbildningen under covid-19-pandemin berört studie- och yrkesvägledning. Myndigheten konstaterar i distansinspektionen av fjärr- och distansundervisning vid kommunal vuxenutbildning att tillgången till studie- och yrkesvägledning inte har ökat under pandemin, trots ett förmodat ökat behov hos vissa elever.⁹⁶ Ungefär var femte elev upplever snarare att möjligheten till studie- och yrkesvägledning försämrats till följd av pandemin. Bland dem är män och elever på grundläggande nivå något överrepresenterade. Myndigheten framhåller därmed vikten av att studie- och yrkesvägledare är tillgängliga och erbjuder ett aktivt och uppsökande stöd även vid fjärr- och distansundervisning, för att eleverna ska behålla fokus och motivation.

Även i distansinspektionen av fjärr- och distansundervisningen på språkintruktionsprogrammet i gymnasieskolan framhålls vägledningens viktiga roll för att bibehålla elevernas motivation.⁹⁷ Under perioden av fjärr- och distansundervisning har elever som är på väg att söka sig vidare från språkintruktionsprogrammet till annan utbildning prioriterats. På omkring hälften av skolorna beskriver lärare, personal från elevhälsan och studie- och yrkesvägledare att eleverna har erbjudits studie- och yrkesvägledning på ordinarie sätt. De beskriver också att det inte förekommit några särskilda eller extra insatser till följd av fjärr-/distansundervisningen. Men vissa skolor har intensifierat möjligheterna för eleverna att få information genom att bland annat använda flera kanaler. På några skolor beskriver de intervjuade å andra sidan att det funnits en utmaning i att vägleda eleverna, framför allt beroende på bristande resurser på skolan.

1.5.6 Behöriga lärare och förskollärare

Åtterrapporering

- Skolinspektionen ska särskilt redovisa hur huvudmännen arbetar för att säkerställa att behöriga lärares och förskollärares arbetsuppgifter i så stor utsträckning som möjligt är undervisning och uppgifter som hör till undervisningen och hur huvudmän och rektorer säkerställer att personal får nödvändig kompetensutveckling.
- Skolinspektionen ska redovisa hur huvudmän och rektorer arbetar med att elever ges undervisning av behöriga lärare

(Skolinspektionens regleringsbrev 2021)

⁹⁶ Skolinspektionen (2021). *Fjärr- och distansundervisning vid kommunal vuxenutbildning. Iakttagelser baserade på intervjuer med rektorer och elever från 54 verksamheter under covid-19-pandemin*, s. 18f.

⁹⁷ Skolinspektionen (2021). *Undervisning på distans på språkintruktionsprogrammet. Iakttagelser baserade på intervjuer med rektorer, skolpersonal och elever på 16 gymnasieskolor under covid-19-pandemin*, s. 8, 39f.

Lärares arbetsuppgifter kopplat till undervisning och uppgifter som hör till undervisning

Under året har Skolinspektionen granskat rektorers arbete med läraravlastande tjänster i grundskolans årskurser 7–9. Sammanfattningsvis visar granskningen att rektorerna i stor utsträckning kartlägger och analyserar lärares behov av avlastning i syfte att lärare ska kunna ägna mer tid åt undervisningsprocessen. Granskningen visar att merparten av rektorerna kontinuerligt kartlägger lärarnas arbetsuppgifter och deras arbetssituation. Kartläggningarna omfattar bland annat vilken typ av arbetsuppgifter lärarna utför och vilken omfattning dessa har. Rektorerna kartlägger även eventuella behov av läraravlastning för specifika årskurser och ämnen. Granskningen visar även att rektorerna i sin analys tar hänsyn till vilka typer av arbetsuppgifter som enligt skolförfattningarna kan utföras av andra personalkategorier än lärare. Vidare följer de flesta rektorer upp hur den läraravlastande personalens arbete fungerar och om det har lett till att lärarna kan fokusera mer på undervisningsprocessen. Granskningen visar att samtliga rektorer uppger att de på olika sätt för en dialog med sina huvudmän om skolornas behov av läraravlastande personal och om lärarnas arbetssituation. Flertalet rektorer berättar för Skolinspektionen att frågor om lärares psykosociala arbetsmiljö och frågor kopplade till i vilken utsträckning lärare har tillräckligt med tid för undervisningen, är prioriterade i de samtal de för med sina huvudmän. Rektorerna uppger även att de diskuterar ekonomiska, organisatoriska och arbetsrättsliga frågor kopplade till läraravlastande tjänster med huvudmännen. Hur kartläggningen av lärarnas arbetssituation ska genomföras på skolan är däremot något som de flesta rektorer kommit fram till själva utan att ha diskuterat det med huvudmannen. Några rektorer uppger emellertid att huvudmännen initierat olika typer av medarbetarundersökningar för att ta reda på hur lärarna upplever sin arbetssituation och vilka arbetsuppgifter de anser vara särskilt betungande.⁹⁸

Huvudmäns/rektorers arbete med att erbjuda personal nödvändig kompetensutveckling

Skolinspektionen har genomfört en kvalitetsgranskning av huvudmäns och rektorers arbete med strategisk kompetensutveckling för behöriga lärare. Granskningens sammantagna resultat är ännu inte sammanställda, men resultaten från de 22 beslut som hittills fattats visar att 14 skolor bedömts behöva utveckla det strategiska arbetet med lärares kompetensutveckling. De vanligaste utvecklingsområdena handlar om att formulera tydligt syfte och konkreta mål för de kompetensutvecklingsinsatser som lärarna deltar i, samt att regelbundet följa upp och systematiskt utvärdera insatserna. Vi ser även att rektors stöd till lärarna kan förbättras, särskilt när det handlar om hur nya kunskaper kan användas för att utveckla undervisningen.

Granskningen visar dock att de flesta av de 22 skolorna har en process där kompetensutvecklingsinsatser beslutas utifrån identifierade behov. Vi ser också att lärare i många fall upplever att insatserna är relevanta och anpassade för den skolform lärarna undervisar i. Samtidigt visar andra inspektionserfarenheter under året att det finns områden där lärare och annan personal har behov av kompetensutveckling som inte möts upp

⁹⁸ Skolinspektionen (2021). *Läraravlastande tjänster, fokus på grundskolans årskurs 7–9*.

tillräckligt. Exempelvis visar en granskning av gymnasieskolans arbete med individuella stödinsatser att rektor behöver säkerställa att lärare och mentorer har tillräcklig kompetens för arbetet med att stödja eleverna, och att skolans specialpedagogiska personal har den kompetens som krävs för att kunna utgöra ett stöd för lärare och mentorer på området.⁹⁹ Ett annat exempel framkom i tillsynen om användningen av obligatoriska bedömningsstöd i särskolan som visade att lärarnas bristande kunskap om bedömningsstöden ledde till att dessa inte alltid användes.¹⁰⁰ Skolinspektionens inspektioner under covid-19-pandemin visade vidare att bristande teknisk kompetens bland lärare påverkade undervisningen negativt.¹⁰¹ Även om inspektionerna visar att vissa insatser genomförts eller inplanerats för att öka lärarnas tekniska kompetens förekom flera exempel på att lärare inte upplevde att nödvändig kompetensutveckling erbjudits, exempelvis kring arbetet med språkutveckling vid distansundervisning för lärare som undervisar elever på språkintruktionsprogrammet, men även mer generell kompetensutveckling kring undervisning på distans.¹⁰² På flera skolor upplevde även elevhälsans personal att de inte fått nödvändig kompetensutveckling kring exempelvis arbetet med elevernas mående och stödbehov vid distansundervisning.¹⁰³

När det gäller huvudmännens arbete med kompetensutveckling visar granskningen av arbetet med strategisk kompetensutveckling att de flesta av de 22 huvudmännen skapar ekonomiska och tidsmässiga förutsättningar för lärares deltagande i kompetensutveckling. Samtidigt ser vi att hälften av dessa kan stärka stödet till skolan med att utforma rutiner och tillvägagångssätt för arbetet med lärares kompetensutveckling. Huvudmännen kan även i större utsträckning följa upp och utvärdera skolornas kompetensutvecklingsarbete.

Undervisning av behöriga lärare

Detta år har präglats av en pandemi där skolan har varit under stor påfrestning. Undervisning har kunnat genomföras genom många huvudmäns, rektorers och lärares ansträngningar som flexibelt och lösningsorienterat ställt om från närundervisning till fjärr- och distansundervisning. Många elever har klarat omställningen bra men samtidigt konstaterar Skolinspektionen i flera distansgranskningar (med stöd i Skolverkets lägesbedömning) att elever med mindre gynnsam bakgrund riskerar att drabbas hårdare när skolan sätts på prov.¹⁰⁴

I Skolinspektionens granskning av enskilda huvudmäns styrning av det kompensatoriska uppdraget i gymnasieskolan fokuserades vilka kompensatoriska verktyg huvudmannen använder i sitt arbete för att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar. Ett sätt kan

⁹⁹ Skolinspektionen (2021). *Arbetet med individuella stödinsatser i gymnasieskolan*.

¹⁰⁰ Skolinspektionen (2021). *Användningen av de obligatoriska bedömningsstöden i grundsärskolan*.

¹⁰¹ Skolinspektionen (2021). *Fjärr- och distansundervisning i grundskolan*; Skolinspektionen (2021). *Kvalitet i undervisning på distans*; Skolinspektionen (2021). *Gymnasieskolors distansundervisning under covid-19-pandemin*.

¹⁰² Skolinspektionen (2021). *Fjärr- och distansundervisning vid kommunal vuxenutbildning*; Skolinspektionen (2021). *Fjärr- och distansundervisning i grundskolan*; Skolinspektionen (2021). *Undervisning på distans på språkintruktionsprogrammet*.

¹⁰³ Skolinspektionen (2021). *Elevhälsans arbete när undervisningen bedrivs på distans*.

¹⁰⁴ Se t.ex. Skolinspektionen (2021). *Fjärr- och distansundervisning på gymnasieskolor våren 2021*; Skolverket (2020). *Skolverkets lägesbedömning 2020*.

som exempel vara att se till att behöriga och särskilt skickliga lärare undervisar på skolor med stora utmaningar. Granskningen visar dock, liksom tidigare granskningar Skolinspektionen genomfört¹⁰⁵, att det är mindre vanligt bland huvudmännen i granskningen att lärarresursen, mätt i utbildad personal, på ett kraftfullt sätt riktas till skolor med sämre förutsättningar. Mer vanligt är i stället att förstelärare, eller särskilt yrkesskickliga lärare, som del av sin tjänst arbetar mer generellt med utvecklingsfrågor relaterat till skolans undervisning.¹⁰⁶ Att rektorer lämnas ensamma med att bland annat lösa svåra frågor som exempelvis bemanning och rekrytering av behörig personal bekräftas delvis i granskningen av skolor med långvarigt låga kunskapsresultat. Granskningen visar att för 18 av de 28 skolorna behöver huvudmannen i större utsträckning undersöka behov och ge rektorn ett brett och ändamålsenligt centralt stöd.¹⁰⁷ Värt att notera är att skolorna i granskningen har en lägre andel behöriga lärare än genomsnittet, varför ett aktivt stöd till rektor i arbetet med att säkra kompetensförsörjningen borde vara en prioriterad fråga för huvudmannen. Resultatet ovan bekräftar i delar den granskning Skolinspektionen tidigare genomfört av huvudmannens arbete för att säkra lärarresursen till skolor med utmaningar. I granskningen år 2020 framkom att få huvudmän genomför strategiska analyser av lärarresursen, vilket försvårar arbetet med att vidta träffsäkra åtgärder för att stärka kompetensen och främja likvärdighet mellan skolor. I samma granskning framkom att det genomförs få riktade behörighetsgivande utbildningar för att öka behörigheten hos befintlig personal.¹⁰⁸ Skolinspektionen avser att under 2022 genomföra en inspektionsinsats avseende hur huvudmän och rektorer arbetar för att säkerställa kompetensförsörjningen av behöriga lärare för undervisning.

1.5.7 Likvärdig bedömning och betygssättning

Åtterrapporering

- Skolinspektionen ska redovisa vilka insatser myndigheten vidtagit och avser att vidta på området likvärdig bedömning och betygssättning.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2021)

Skolinspektionen vidtar kontinuerligt och på olika sätt inspektionsinsatser inom området likvärdig bedömning och betygssättning. Insatserna har dock under covid-19-pandemin behövt justeras till sådana former som varit genomförbara under de förändrade förutsättningarna. Framgent återupptas de ordinarie fortlöpande insatserna vid sidan av pågående och tillkommande granskningar inom området bedömning och betygssättning.

¹⁰⁵ Skolinspektionen (2017). *Lärarresurser – att verka för likvärdighet i utbildningen*; Skolinspektionen (2020). *Hur säkras lärarresurser till skolor med utmaningar?*

¹⁰⁶ Skolinspektionen (2021). *Enskilda huvudmäns styrning av det kompensatoriska uppdraget i gymnasieskolan*.

¹⁰⁷ Skolinspektionen (2021). *Skolor med långvarigt låga kunskapsresultat*.

¹⁰⁸ Skolinspektionen (2020). *Hur säkras lärarresurser till skolor med utmaningar?*

Under året har den **regelbundna tillsynen** genomförts i mindre omfattning till följd av covid-19-pandemin. Så snart verksamheten åter följer ordinarie inspektionsformer återupptas tillsynen av bedömning och betygssättning enligt tidigare beslutad nivå. I den ordinarie regelbundna tillsynen av skolformerna grundskola och grundsärskola samt gymnasieskola och gymnasiesärskola ingår att på skolenhetsnivå granska om lärare bedömer elevers kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven samt om elever och vårdnadshavare informeras om elevens utveckling. Vidare om betyg beslutas i enlighet med författningarnas krav och om resultat på nationella prov beaktas särskilt vid betygssättning.¹⁰⁹ Vidare granskas huvudmannens arbete med att följa upp resultat inom utbildningen i förhållande till de nationella målen och hur huvudmannen dokumenterar detta. I den regelbundna tillsynen av kommunal vuxenutbildning granskas därtill hur huvudmannen säkerställer att rektor ser till att betyg sätts i enlighet med författningarnas krav.¹¹⁰

Inom en mindre andel av årets **riktade tillsyn** förekommer bedömningar kring bedömning och betygssättning. Det har bland annat handlat om huruvida betyg beslutas i enlighet med författningarnas krav.

I den **regelbundna kvalitetsgranskningen** av grund- och gymnasieskolan granskas i vilken utsträckning rektor ger lärare förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och i betygssättning liksom i vilken utsträckning huvudmannen gör relevanta analyser gällande studieresultat. Under pandemin har dock regelbunden kvalitetsgranskning endast genomförts på huvudmannanivå.¹¹¹ Skolinspektionen har under 2021 utvecklat ett nytt internt stöd, för att framöver genomföra regelbunden kvalitetsgranskning av bland annat bedömning i skolformerna grundsär- och gymnasiesärskola. Avsikten är att på ett fördjupat sätt fånga i vilken utsträckning skolan arbetar för en bedömningspraktik som är allsidig och saklig samt där lärare utvecklar sin bedömarkompetens.

Under året initierades en **tematisk kvalitetsgranskning** med syftet att granska kvaliteten i huvudmannens styrning och ledning för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning. I granskningen ingår frågor om hur huvudmannen genomför uppföljning och analys, samt initierar åtgärder med syfte att ge förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning. Granskningen fokuserar på 30 huvudmän som har en grundskola med bestående skillnader över tid mellan slutbetyg och resultat på nationella prov i årskurs 9. Den övergripande rapporten från granskningen publiceras under våren 2022.¹¹² Under årets lopp har Skolinspektionen återkommande genomfört tematiske kvalitetsgranskningar inom området bedömning och betygssättning. Resultaten från dem visar bland annat att lärare sällan ges tillfälle att samarbeta kring betygssättning. Detta innebär att lärare inte får möjlighet att diskutera och pröva sina tolkningar av styrdokumentet och vad det innebär att göra en allsidig bedömning av elevers

¹⁰⁹ Om resultat på nationella prov beaktas särskilt vid betygssättning avser den regelbundna tillsynen av grundskolan. För grundsärskolan granskas om nationella bedömningsstöd i årskurs 1 används.

¹¹⁰ Bedömningsgrunder för grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola (skolenhets- och huvudmannanivå) samt kommunal vuxenutbildning (huvudmannanivå).

¹¹¹ Regelbunden kvalitetsgranskning av skolenheter har inte genomförts under 2021 till följd av covid-19-pandemin.

¹¹² Skolinspektionen (2021). *Beslut om att inleda tematisk kvalitetsgranskning av Förutsättningar för rättvisande och likvärdiga betyg – Fokus på huvudmannens styrning och ledning avseende grundskolor med bestående skillnader över tid mellan betyg och resultat på nationella prov*. Dnr. 2021:2323

hela kunnande. Ett annat resultat är att lärare inte alltid samlar in ett tillräckligt brett och varierat underlag för att kunna göra en allsidig bedömning av elevers kunskaper.¹¹³

En tematisk kvalitetsgranskning har visat på risker för att betyg sätts på ett generöst och icke likvärdigt sätt. Att lärare på en fjärdedel av gymnasieskolorna som ingick baserar betyget på elevers bästa prestation innebär att lärarna inte utgår från en stabil kunskapsprestation vid betygssättningen. Av omsorg om elever väljer lärare då att utgå från enstaka goda prestationer, även om de inte har utvärderat om detta är den mest tillförlitliga prestationen. Följden av detta kan bli att betyget uttrycker mer än vad det finns fog för och att lärarna ”hellre friar än fäller” vid betygssättningen.¹¹⁴ De senaste åren har vidare två oanmälda granskningar kring skolors hantering av nationella prov genomförts. Den senare av dem konstaterade att de granskade skolornas hantering av nationella prov överlag var god.¹¹⁵

Under 2021 har Skolinspektionen till följd av rådande covid-19-pandemi och inom ramen för ett regeringsuppdrag genomfört en rad **distansinspektioner av fjärr- och distansundervisningen** i grundskolans högstadium, gymnasieskolan och i kommunal vuxenutbildning. Av dem framgår att fjärr- och distansundervisningen har påverkat möjligheterna till en likvärdig betygssättning. Till exempel har det varit svårare för lärare att ge elever goda förutsättningar att på olika sätt visa vad de kan och att hitta bedömningssituationer som ger tillförlitliga underlag för bedömning. Nära hälften av tillfrågade rektorer och lärare i grund- och gymnasieskolan uppger att möjligheten att sätta betyg har försvårats vid undervisning på distans.¹¹⁶

Även i andra delar av myndighetens verksamhet samlas data in om bedömning och betygssättning. Underlagen kan sedan ligga till grund för att rikta inspektionsinsatser. Skolinspektionen tar till exempel varje år emot **uppgifter om missförhållanden** i skolan som kan handla om bedömning och betygssättning. Vidare har Skolinspektionens **skolenkät** under de senaste tio åren återkommande bland annat omfattat frågor till pedagogisk personal på grundskolor och gymnasieskolor kring bedömning och betygssättning. Drygt hälften av den pedagogiska personalen i grund- och gymnasieskolan anger att det stämmer ganska bra att det är tydligt hur bedömningen av elevers kunskapsutveckling ska gå till, att de får stöd för att göra likvärdiga bedömningar och att samarbete sker kring bedömning av elevers kunskaper.¹¹⁷ Resultaten har legat på ungefär samma nivå i de senaste enkätomgångarna.¹¹⁸

¹¹³ Skolinspektionen (2020). *Betygssättning i engelska i årskurs 6*; Skolinspektionen (2019). *Betygssättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3*; Skolinspektionen (2018). *Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan? Granskning av rektors och huvudmäns arbete*.

¹¹⁴ Skolinspektionen (2019). *Betygssättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3*.

¹¹⁵ Skolinspektionen (2019). *Skolors hantering av nationella prov – oanmäld granskning vårterminen 2019*; Skolinspektionen (2018). *Gymnasieskolors hantering av nationella prov – oanmäld granskning 2018*.

¹¹⁶ Skolinspektionen (2021). *Fjärr- och distansundervisningens konsekvenser. Granskning av hur fjärr- och distansundervisningen under covid-19-pandemin påverkat elevers förutsättningar att nå målen och deras hälsa*. s. 11.

¹¹⁷ Skolinspektionen (2021). *Skolenkäten 2021. Resultatredovisning för Skolenkäten*. Totalrapport 2021.

¹¹⁸ Skolinspektionen (2020). *Skolenkäten våren 2020. Resultatredovisning för Skolenkäten*. Totalrapport VT 2020; Skolinspektionen (2019). *Skolenkäten hösten 2019. Resultatredovisning för Skolenkäten*. Totalrapport HT 2019.

Skolinspektionen hade dessutom under åren 2009–2019 årligen regeringens uppdrag att **ombedöma nationella prov**. Syftet var att stödja en likvärdig bedömning och betygsättning av proven. De skolvisa resultaten har bland annat använts som underlag inför Skolinspektionens regelbundna tillsyn och kvalitetsgranskning. Några återkommande mönster från perioden som helhet framträder: För delprov som till stor del består av fritextsvar är det vanligt förekommande att omdömningen skiljer sig från ursprungsbedömningen. Vanligast är att det skiljer ett betygssteg mellan de två bedömningarna. I de fall de två bedömningarna skiljer sig åt är det vanligast att ursprungsbedömaren gjort en generösare bedömning än omdömaren.¹¹⁹

¹¹⁹ Skolinspektionen (2021). *Omdömning av nationella prov 2019*, s. 5.

1.6 Tillståndsprövning

Verksamheten

Skolinspektionen prövar ansökningar om att starta en ny fristående skola eller utöka en befintlig fristående skola utifrån skollagen samt andra tillämpliga förordningar och läroplaner. Utanför den ordinarie ansökningstiden prövar även myndigheten, om det finns särskilda skäl med hänsyn till elevers möjlighet att fullfölja sin utbildning, förändringar avseende befintliga skolor. Därutöver prövas andra typer av ansökningar, till exempel ansökningar om betygsrätt och ansökningar enligt skolförordningen. Under 2021 har även de nya ansökningstyperna om att bli utförare av utbildning med distansundervisning samt anmälningar och ansökningar om fjärrundervisning behandlats. Skolinspektionen följer upp beslut om godkännande eller rätt till bidrag i nära anslutning till att beslutet fattats och sprider även kunskap om vad som krävs för att börja bedriva en sådan verksamhet som avses i 2 kap. 7 § skollagen.

Utveckling av tillståndsprövning

Skolinspektionen har under 2021 arbetat med att vidareutveckla det interna bedömningsstödet samt de rutiner och metoder som finns inom tillståndsprövning för att öka rättssäkerhet och likvärdighet i bedömningar.

För att förtydliga vad som efterfrågas i en ansökan och därmed stärka både effektiviteten och rättssäkerheten, arbetar Skolinspektionen ständigt med att uppdatera och förtydliga myndighetens ansökningshandlingar samt informationen på webbplatsen.

För att utveckla verksamheten följer Skolinspektionen årligen upp och analyserar om de huvudmän som får godkännande att starta nya skolor lever upp till författningarnas krav vid etableringskontrollen och tillsyn under första verksamhetsåret. Vid uppföljningen ingår även analys av kravet på ekonomiska förutsättningar. 2020 års uppföljning och analys har dock påverkats av begränsningar i tillsynen som följer av covid-19-pandemin. Under 2021 har någon sådan uppföljning inte gjorts med anledning av det begränsade underlaget som vi har att utgå från.

Nya bestämmelser

Under 2021 har förändringar vid prövningen av tillstånd genomförts till följd av de nya ansökningstyper och anmälningar som tillkommit enligt skollagen, skolförordningen och gymnasieförordningen och som rör utförare av distansundervisning samt utförare av fjärrundervisning.

Skolinspektionen har under året tagit fram ansökningshandlingar och anmälningsblanketter för ansökan om att använda och utföra fjärrundervisning. Skolinspektionen har under året tagit emot 177 anmälningar av detta slag.

Då vi sett att många ansökningar under året har avsett att utföra distansundervisning som särskilt stöd har Skolinspektionen under året tagit fram digitala ansökningshandlingar och handläggningsstöd för denna ansökningstyp.

Skolinspektionen har under 2021 arbetat med att vidareutveckla det interna bedömningsstödet, rutiner och metoder avseende de nya ansökningstyperna som rör distansundervisning för att öka rättssäkerhet och likvärdighet i bedömningar. Även rutiner och stöd för att hantera ansökningar och anmälningar om fjärrundervisning har arbetats fram under året och kommer att vidareutvecklas.

Bedömning av verksamhetsgrenen tillståndsprovning

Bedömningsgrunder

I Skolinspektionens målbild anges fyra målformuleringarna som konkretiserar myndighetens bidrag till myndighetens övergripande mål om en skola där alla barn och elever oavsett kön får en god kvalitet i sin utbildning, en likvärdig utbildning och kunskaper i en stimulerande och trygg miljö. Nedan anges den målformulering av dessa som är relevant för verksamhetsgrenen tillståndsprovning:

2. Vi markerar tydligt vad som ska finnas i skolor och verksamheter och ställer krav på nödvändiga förbättringar.

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

Skolinspektionens tillståndsprovning bidrar till målformuleringen genom

- att ärenden prövas effektivt, likvärdigt och på ett transparent sätt.

Skolinspektionen bedömer ansökningar utifrån kraven i skollagen samt övriga lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter som gäller för den aktuella skolformen. Under handläggningen kontrolleras och bedöms bland annat innehållet i ansökan, kommunernas yttranden, antagningsstatistik, ekonomiska förutsättningar hos sökanden samt eventuella anmälningsärenden och tillsynsbeslut. För att en sökande ska beviljas tillstånd måste de sedan 2019 genomgå en ägar- och ledningsprovning. Provningskraven omfattar krav på erfarenhet av eller på annat sätt förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för skolverksamheten samt lämplighet att bedriva denna. Även i Skolinspektionens övriga tillståndsprovning ställer myndigheten krav för att markera vad som ska finnas i skolor. Inom ramen för ansökningar om utförare av distansundervisning prövas bland annat om sökanden har förutsättningar att genomföra en utbildning av god kvalitet.

Skolinspektionen brukar årligen följa upp ansökningsomgången genom att skicka ut enkäter till sökanden. Till följd av covid-19 har Skolinspektionen beslutat att inte skicka ut uppföljningsenkäter till de som ansökt om tillstånd i 2020 och 2021 års omgång. Uppföljningsenkäten som gjordes 2019 visade dock att en stor andel av sökanden tyckte att det var tydligt vilka kompletteringar som begärdes in och vad beslutet grundades på.

Produktion

Under 2021 har sammanlagt 428 tillståndsärenden beslutats eller avslutats (363). Samtliga beslut om fristående skola inom en ansökningsomgång ska om möjligt vara fattade den 1 oktober samma kalenderår. Under 2021 fattades beslut för 91 procent av ansökningarna före detta datum, att jämföra med 98 procent år 2020 och 71 procent år 2019.

Sammanfattad bedömning av verksamhetsgrenen tillståndsprövning

Skolinspektionen bedömer sammantaget att arbetet med tillståndsprövning bidragit till målformuleringarna och att resultatet varit **gott** år 2021. Bedömningen grundar sig till stor del på att fler tillståndsärenden har hanterats under 2021 jämfört med föregående år, samt att andelen beslut som fattats inom fastställt beslutsdatum ligger på en fortsatt god nivå. Skolinspektionens tillståndsprövning har kunnat bedrivas på ett bra sätt under året och utan större påverkan av pandemin.

Ekonomi – Tillståndsprövning totalt

Total kostnad för tillståndsprövning

Den totala kostnaden för verksamheten tillståndsprövning var 20 750 tkr år 2021 (motsvarande kostnad var 20 740 tkr år 2020 och 13 813 tkr år 2019).

Prestationskostnader presenteras i slutet av avsnittet nedan.

Den totala kostnaden för tillståndsprövning ligger på samma nivå som föregående år.

Åtterrapporing

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

- Vilka insatser som gjorts och som planeras för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i den information om fristående skolor som Skolinspektionen har tillgång till.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2021)

Tabell 22: Antal ansökningar respektive beslutade ärenden efter typ av ärende, ansökningsomgång 2021, 2020 och 2019

Ansökningar	2021	2020	2019
Ansökningar om fristående skola per ansökningsomgång	200	202	230
Beslut	2021	2020	2019
Beslut om fristående skola (oavsett ansökningsomgång)	199	202	230
Omprövning och överklaganden av beslut om fristående skola	28	50	49
Beslut om betygsrätt för vuxenutbildning	66	65	42
Beslut om undervisning på engelska	11	11	12
Beslut om utbildning utan att tillämpa timplanen	0	3	2
Beslut om färdighetsprov	9	6	3
Beslut med särskilda skäl för prövning utanför ordinarie ansökningstid	15	10	18

Beslut om internationella skolor	34	16	9
Beslut om distansundervisning	66	-	-

Totalt inkom 200 ansökningar om godkännande som huvudman för fristående skola inom den ordinarie ansökningsomgången under 2021. Sammanlagt har 428 ärenden beslutats eller avslutats under 2021 (363). Av dessa beslut avser 46 procent ansökningar om start av fristående skola eller utökning av en befintlig skolenhets godkännande inom innevarande eller föregående ansökningsomgång. Kategorin Omprövning och överklaganden av beslut om fristående skola omfattar samtliga ärenden gällande beslut om att starta eller utöka fristående skola där en sökande överklagat eller begärt att få Skolinspektionens beslut ändrat. I underlaget ingår därför även överklaganden som avslagits av domstol.

2021 års ansökningsomgång

Tabell 23: Antal ansökningar om nyetablering eller utökning av fristående skola, ansökningsomgång 2021, 2020 och 2019

	Ansökan om nyetablering av fristående skola			Ansökan om utökning vid en befintlig fristående skola		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019
Grundskola, förskoleklass	68	39	37	13	13	14
Grundsärskola	0	0	2	0	0	0
Gymnasieskola	28	36	64	86	112	111
Gymnasiesärskola	4	1	0	1	1	2
Totalt	100	76	103	100	126	127

Inkomna ansökningar

I 2021 års ansökningsomgång inkom 200 ansökningar om nyetablering av fristående skola och utökning vid en befintlig fristående skola. Detta är en minskning med två ansökningar jämfört med år 2020 och en minskning med 30 ansökningar jämfört med 2019.

I årets ansökningar om nyetablering och utökning av gymnasieskola är 77 procent inlämnade av huvudmän med befintliga skolor, vilket kan jämföras med 93 procent 2020 och 77 procent 2019.

En förklaring till att andelen sökande med befintlig skola varierar mellan åren kan vara att tillstånden för avvikelser inom de nationella programmen *inom gymnasieskola* ska förnyas vart fjärde år. Avvikelse inom de 18 nationella gymnasieprogrammen i Sverige kan avse särskilda varianter exempelvis inom det estetiska området, riksrekryterande utbildningar och nationellt godkända idrottsutbildningar. I år utgör avvikelser inom de nationella programmen *inom gymnasieskola* 5 procent av de inkomna ansökningarna om utökning av gymnasieskola, motsvarande siffra 2020 var 19 procent.

Ansökningar om utökning av grundskola är förhållandevis få (13) men samma antal som 2020, vilket är en (1) ansökan mindre jämfört med 2019 års ansökningsomgång.

Beslutade ansökningar

Samtliga beslut om fristående skola inom en ansökningsomgång ska om möjligt vara fattade den 1 oktober samma kalenderår.

Av de 200 inkomna ansökningarna har det fattats beslut om 182 före 1 oktober (91 procent). Både år 2020 och 2018 var 98 procent av besluten klara före den 1 oktober, men 2019 innebar en ny lagstiftning en hög arbetsbelastning, vilket resulterade i en något lägre andel. Då var 71 procent av besluten tagna innan den 1 oktober.

Antalet godkända ansökningar om att *starta* fristående skola (nyetablering) var vid årets slut 65 stycken. Detta är något högre än föregående års antal med 48 godkända ansökningar. I årets ansökningsomgång godkändes 68 procent av ansökningarna, i 2020 års ansökningsomgång godkändes 59 procent och 2019 godkändes 44 procent. Mellan 2010 och 2016 var det fler grundskolor än gymnasieskolor som beviljades tillstånd att starta. Under perioden 2017–2020 var förhållandet det motsatta och majoriteten av de beviljade ansökningarna berörde nya gymnasieskolor. I årets ansökningsomgång står grundskolor återigen för majoriteten av de godkända ansökningarna med 46 godkända grundskoleansökningar mot 19 godkända gymnasieskoleansökningar.

Totalt har 38 sökande godkänts som huvudmän för nya fristående skolor. Aktiebolag är den vanligaste juridiska formen. Av de 38 godkända huvudmännen driver 33 aktiebolag. Bland de sökande som har godkänts som huvudmän för nyetablering driver 55 procent skola sedan tidigare. Majoriteten av sökande har beviljats tillstånd för en (1) ny skola. 11 av de 38 sökande har beviljats tillstånd för mer än en skola. Dessa elva har beviljats tillstånd för två till sju nya skolor var.

Antalet godkända ansökningar om att *utöka* befintliga fristående skolor var vid årets slut 56 stycken, vilket kan jämföras med 66 godkända ansökningar 2020 och 63 godkända ansökningar 2019. En bidragande faktor till att antalet godkända utökningar var högre 2020 och 2019 var att en större del av dem avsåg utökningar i form av avvikelser inom de nationella programmen vars tillstånd måste förnyas vart fjärde år.

En ansökan kan få flera olika beslut för till exempel olika gymnasieprogram. Av 198 beslutade ansökningar för ansökningsomgång 2021 har 70 fått avslag på hela sin ansökan. Detta motsvarar 35 procent av alla beslutade ansökningar. Motsvarande siffra för 2020 var 38 procent och för 2019 var det 51 procent. Den enskilt vanligaste orsaken till att Skolinspektionen avslår en ansökan är att sökanden inte visat att elevunderlaget är tillräckligt för att verksamheten ska kunna bedrivas varaktigt och stabilt, vilket är grunden för sökandens ekonomiska förutsättningar. Den näst vanligaste avslagsgrunden är *Påtagligt negativa följder* och därefter följer *Brister i befintlig verksamhet*. Ett beslut kan ha flera avslagsgrunder. År 2021 är det genomsnittliga antalet avslagsgrunder cirka 1,6 per avslagen ansökan. Även 2020 var antalet drygt 1,6 och 2019 drygt 1,7 per avslagen ansökan.

Skolinspektionen tar ut en avgift, enligt skolförordningen och gymnasieförordningen, vid ansökan om godkännande av en enskild huvudman. Avgiftens storlek beror på vilken typ av ansökan det är. Totalt har ansökningsavgift för 188 ansökningar inkommit. En ansökan har avvisats till följd av att avgiften inte erlagts. Se även Avgiftsbelagd verksamhet och tabell 28.

Ekonomiska förutsättningar

En del av prövningen av en ansökan om godkännande som huvudman för fristående skola utgörs av en prövning av de ekonomiska förutsättningarna. En samlad bedömning görs av sökandens och den planerade skolans ekonomiska förutsättningar

Prövningen av ekonomiska förutsättningar inom tillståndsprövning skiljer sig åt från då området granskas inom tillsyn av befintliga enskilda huvudmän. Vid tillståndsprövningen görs dels en bedömning av sökandens nuvarande ekonomiska förutsättningar, dels en bedömning av de budgetar som lämnas in av sökanden. I bedömningen ingår att kontrollera rimligheten i budgetarna och förutsättningarna för dessa. Vidare så kopplas sökandens nuvarande ekonomiska förutsättningar ihop med de budgetar som lämnats in. En samlad bedömning görs av hur sökandens ekonomiska förutsättningar utvecklas under de kommande åren givet de inlämnade budgetarna. Det handlar mer om en framåtblickande bedömning än vad som är fallet då området granskas inom någon av de olika tillsynsformerna.

Tabell 24: Prövning av ekonomiska förutsättningar vid tillståndsprövning, år 2021, 2020 och 2019

Prövning av ekonomiska förutsättningar	2021	2020	2019
Antal beslut	195	185	221
Varav antal avslag	36	39	82
Antal sökande	93	99	90
Varav antal sökande med avslag	21	30	37

Prövning av ekonomiska förutsättningar har genomförts av 93 sökande och berör totalt 195 beslut inom ramen för tillståndsprövning. I 36 beslut har myndigheten avslagit ansökan på grund av ekonomiska förutsättningar för att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav. En anledning till att ekonomiska förutsättningar inte har prövats i ett ärende kan vara att ärendet har avvisats eller avslagits på en formell grund. Detta gör att det totala antalet beslut skiljer sig ifrån det antal där prövning av ekonomiska förutsättningar har gjorts.

Ägar- och ledningsprövning

Bestämmelserna om ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet gäller även vid tillståndsprövning. Vid ansökan om att bli godkänd som huvudman för fristående skola ska Skolinspektionen pröva om de sökande har erfarenhet och insikt samt därtill är lämpliga. Kravet på insikt och lämplighet omfattar ägare med väsentligt inflytande över verksamheten, ledning och även andra som har ett bestämmande inflytande i huvudmannens verksamhet. Insikten ska finnas samlad i ägar- och ledningskretsen. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Var och en i ägar- och ledningskretsen måste bedömas som lämplig. I prövningen ingår underlag från Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Bolagsverket samt ekonomisk upplysning från ett kreditupplysningsföretag. Det förekommer även att Skolinspektionen får relevant information från andra myndigheter, exempelvis från Säkerhetspolisen och Ekobrottsmyndigheten.

Tabell 25: Ägar- och ledningsprövning inom tillstånd, år 2021, 2020 och 2019

Ägar- och ledningsprövning	2021	2020	2019
Antal beslut	195	185	221
Varav antal avslag	10	8	8
Antal sökande	93	99	90
Varav antal sökande med avslag	10	7	7

Ägar- och ledningsprövning har genomförts hos 93 sökande inom ramen för tillståndsprövning och berör totalt 195 beslut. En anledning till att prövning av ägar- och ledningskretsen inte har skett i ett ärende kan vara att ärendet har avisats eller avslagits på en formell grund. Detta gör att det totala antalet beslut skiljer sig ifrån det antal där prövning av ägar- och ledningskretsen har gjorts. I tio beslut har myndigheten avslagit ansökan på grund av brister i ägar- och ledningskretsens insikt i de olika författningarna och/eller lämplighet att bedriva skolverksamhet. Samtliga tio beslut rörde bristande insikt. I tre beslut bedömdes även att sökanden inte visat att ägar- och ledningskretsen uppfyllde kravet på lämplighet. Ett av dessa ärenden avslogs till följd av att personer i ägar- och ledningskretsen bedömdes vara olämpliga att bedriva skolverksamhet och i två av dessa ärenden hade sökanden inte inkommit med den efterfrågade information som krävs för att myndigheten ska kunna göra en prövning av den enskildes insikt och lämplighet att bedriva skola. En huvudman som gör förändringar inom ägar- och ledningskretsen är skyldig att anmäla detta till Skolinspektionen inom en månad. Skolinspektionen prövar de fysiska personer inom ägar- och ledningskretsen som omfattas av förändringen. Under 2021 har det inkommit 204 ärenden gällande anmälan om ändring i ägar- och ledningskretsen. Av dessa har 108 ärenden avslutats genom en underrättelse av Skolinspektionen. Informationen som inkommit i anmälningarna har i flera fall i stället hanterats inom befintliga tillsyns- eller tillståndsärenden. Under 2021 har 74 av de 204 ärendena avslutats utan åtgärd.

Överklaganden av beslut om fristående skola

Skolinspektionens beslut om godkännande av huvudman för en fristående skola kan överklagas i domstol. Antal domar under 2021 redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 26: Domar under 2021 i överklagade beslut om fristående skola, ansökningsomgång 2021, 2020, 2019 (inom parentes anges antalet där Skolinspektionen tillstyrkt bifall till överklagandet)

	Samtliga inkomna domar under 2021	därav från ansökningsomgång		
		2021	2020	2019
Avslag	22	4	18	0
Avskrivning	3 (2)	0	3	0
Återförvisning för ny handläggning	2 (2)	0	2	1
Totalt antal domar	27	4	23	1

Det har inkommit 27 domar under 2021 som gäller överklagande i de tre senaste ansökningsomgångarna. Flertalet överklaganden från ansökningsomgången 2021 har ännu inte beslutats i domstol. Endast i 2 av 27 mål har Skolinspektionens beslut ändrats för att återförvisas till myndigheten för ny handläggning. I dessa ärenden har myndigheten tillstyrkt att ärendet bör återförvisas till myndigheten för ny handläggning, då förutsättningarna för det ursprungliga beslutet inte längre kvarstod. Utöver de två ärenden som återförvisats till myndigheten har Skolinspektionen ändrat beslut i två ärenden, från avslag till godkännande. De två ärendena avskrevs därefter av domstol. Vid årsskiftet har 22 procent av alla beslutade ärenden överklagats avseende 2021 års ansökningsomgång. Andelen överklagande kan jämföras med 12¹²⁰ procent 2020 och 18 procent 2019.

Internationell skola

En internationell skola är en skola där utbildningen, i stället för att följa en svensk läroplan, bedrivs enligt ett annat lands läroplan eller en internationell läroplan, och som i första hand riktar sig till elever som är bosatta i Sverige för en begränsad tid.

Kommuner kan vara huvudmän för internationella skolor på grundskolenivå, efter medgivande från Skolinspektionen, om utbildningen följer en internationell läroplan och det finns behov av en sådan utbildning. Utbildningen i en kommunal skola ska även vara avgiftsfri. Godkännande av en internationell skola med enskild huvudman på grundskolenivå är utformad på ett sätt som i huvudsak motsvarar systemet för fristående skolor. Detta innebär att ett godkännande medför rätt till bidrag. Internationella skolor på gymnasienivå med enskild huvudman behöver enligt gällande rätt inte godkännas, utan endast få bidragsrätt.

Ansökningarna om internationella skolor har ökat under de senast ansökningsomgångarna från 9 ansökningar 2019 och 16 ansökningar 2020 till 34 ansökningar 2021. Under 2021 godkändes två ansökningar från enskilda huvudmän och en ansökan från kommunal anordnare. Sex ärenden där Skolinspektionen har avslagit ansökan har överklagats till domstol. Vid tidpunkten för sammanställandet av statistiken har ingen dom inkommit i något av de sex överklagandeärendena.

Distansundervisning

Efter regeringens beslut om ändring i skollagen (2010:800), som trädde i kraft 1 augusti 2020 om möjlighet till distansundervisning, har Skolinspektionen infört ansökningar om distansundervisning som en ny ärendetyp. Definitionen av distansundervisning är att den ska vara en interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i både rum och tid. Distansundervisningen kan bedrivas som särskilt stöd i grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola. Den kan även bedrivas som hel utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola. Den nya ärendetypen innebär att sökande även kan ansöka om tillstånd att bli utförare av utbildning där distansundervisning används. Både enskilda och offentliga huvudmän kan ansöka om att bli utförare av utbildning med distansundervisning.

¹²⁰ I 2020 års andel för överklagande ingick även överklaganden av internationella skolor.

Ansökan rör en viss utbildning vid en viss skolenhet och ska ha inkommit till Skolinspektionen senast den 31 januari 2021. Beslut ska om möjligt fattas senast den 1 september om det avser särskilt stöd eller en hel utbildning i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan och den 1 oktober om det avser särskilt stöd inom grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan. I övergångsbestämmelserna till bestämmelserna i gymnasieförordningen fanns även ett undantag där en sökande fick starta höstterminen 2021, om den sökande tidigare anordnat nationella program i gymnasieskolan genom distansundervisning för elever från hela landet. En sökande fick med anledning av denna bestämmelse godkänt att starta två skolenheter med distansundervisning som hel utbildning inom gymnasieskola höstterminen 2021.

Under året har det inkommit fyra ansökningar från fristående huvudmän om att bli utförare av utbildning där distansundervisning används. Tre enskilda huvudmän står bakom de fyra inkomna ansökningarna. Två av dessa avser ansökningar om att bli utförare av distansundervisning som särskilt stöd för grundskola. En ansöker om att bli utförare av distansundervisning som särskilt stöd i gymnasieskola och som hel utbildning i gymnasieskola. Samtliga dessa ärenden har avslagits. Tre av dessa ärenden har överklagats till Förvaltningsrätten i Stockholm.

Från offentliga huvudmän har det inkommit totalt 62 ansökningar från 12 sökande om att bli utförare av utbildning som bedrivs på distans. Fem sökande har inkommit med ansökningar om att bedriva undervisning på distans som hel utbildning. Av de fem sökande har en (1) offentlig sökande beviljats tillstånd att bedriva hel utbildning på gymnasieskola som distansundervisning vid två skolenheter. 44 av de inkomna ansökningarna avsåg att bedriva distansundervisning som särskilt stöd för grundskola, 2 avsåg särskilt stöd för grundsärskola och 14 stycken avsåg särskilt stöd för gymnasieskola. Fyra avslagsbeslut har överklagats av offentlig sökande. En stor del av ansökningarna, 32 stycken, avskrevs då sökande själv valde att återta ansökan, ett ärende avvisades och resterande 31 ärenden har avslagits.

De vanligaste avslagsgrunderna för dessa ärenden har varit att sökanden inte kunnat visa förutsättningar att utföra distansundervisning av god kvalitet avseende de praktiska momenten som ingår i utbildningen och att det inte kunnat antas att det kommer att finnas ett tillräckligt elevunderlag för att driva en stabil verksamhet.

Ansökningar om betygsrätt

Betygsrätt för vuxenutbildning ger möjlighet för en enskild utbildningsanordnare att sätta betyg, anordna prövning samt att utfärda betyg och intyg. Möjligheten gäller utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning (komvux) där även komvux som särskild utbildning och svenska för invandrare ingår. Folkhögskolor får också ansöka om betygsrätt för utbildning motsvarande komvux i svenska för invandrare.

Tabell 27: Betygsrätt, genomsnittlig handläggningstid i kalenderdagar år 2021, 2020 och 2019

	2021	2020	2019
Genomsnittlig handläggningstid för ansökningar om betygsrätt	80	89	81
Antal beslut ¹²¹	63	65	42

¹²¹ Avser beslutade ärenden exklusive beslut efter överklaganden.

Under år 2021 har beslut fattats i 63 ärenden om betygsrätt för vuxenutbildning, vilket är i nivå med 2020 och en ökning jämfört med 2019. Utöver dessa 63 beslut har 3 beslut fattats efter en domstolsprocess. Av de totalt 66 ärendena har 51 godkänts helt eller delvis och 12 har avslagits. Av de tre beslut som under året överklagats avlogs ett av besluten. I två av ärendena har Skolinspektionen ändrat beslut från avslag till godkännande, ärendena avskrevs därefter av domstol.

Den genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar om betygsrätt är i nivå med både 2020 och 2019. Skolinspektionen kommer att fortsätta arbetet med att hålla nere handläggningstiden i varje enskilt ärende.

Insatser som gjorts och som planeras för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i den information om fristående skolor som Skolinspektionen har tillgång till

Skolinspektionen har arbetat vidare med att öka sökbarheten för den information om fristående skolor som Skolinspektionen har avseende tillståndsprövning. Arbetet med att utveckla ett nytt system för att söka fram fristående skolors beslut har påbörjats och kommer att fortsätta även nästa år. Målsättningen är att få ett system som säkerställer snabb och enkel tillgång till relevant information vid handläggningen. Under året har Skolinspektionen ytterligare utvecklat och förenklat möjligheten att ansöka via webben. Ansökningsförfarandet har vidare anpassats till att möta verksamhetens behov.

Ekonomisk redovisning

Kostnad per prestation¹²²

Kostnaden per beslutat ärende inom tillståndsprövning var 45 000 kr år 2021 (motsvarande kostnad var 52 500 kr år 2020 och 37 800 kr år 2019).

Kostnaderna per beslut för att bevilja tillstånd har minskat beroende på att fler beslut fattats inom verksamhetsgrenen under 2021 jämfört med föregående år.

¹²² Ägar- och ledningsprövning görs i ärenden som avser anmälan om ändring (som ett stöd för tillsyn). Dessa ärenden är dock inte med i beräkning av prestationskostnad för tillståndsprövning.

Avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 28: Budget, intäkter och kostnader för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras.

Verksamhet	+/- 2020	Int. 2021	Kost. 2021	+/- 2021	Tot. ack. underskott finansieras med anslag	Ack. +/- utgå. 2021
Budget (angivna belopp i Skolinspektionens regleringsbrev 2021, tkr)	0	6 000	6 000	0	0	0
Skolinspektionens utfall (tkr)	-7 626	5 945	11 364	-5 419	-13 045	0

Skolinspektionen har sedan tidigare ett upparbetat underskott i den avgiftsbelagda verksamheten. En framställd kring hanteringen av avgifterna har lämnats till regeringskansliet och i enlighet med ett medgivande i regleringsbrevet för år 2021 har underskottet avräknats mot förvaltningsanslaget.¹²³ Det ackumulerade värdet är därmed 0 kronor vid utgången av år 2021.

¹²³ Se not 24 till anslagsredovisningen i den finansiella delen av årsredovisningen.

1.7 Myndighetens bidrag till förskolors och skolors förbättringsarbete

Modell för hur myndighetens arbete bidrar till skolornas förbättringsarbete

Skolinspektionen arbetar utifrån en inspektionsmodell som syftar till att bidra till förbättringsarbete i skolan. Modellen, som beskrivs nedan, är invävd i de arbetssätt myndigheten använder för att genomlysna huvudmäns och skolenheters utvecklingsbehov.

En strategi som myndigheten använder är att situationsanpassa inspektionen. När det finns betydande risksignaler kring skolor används främst regelbunden tillsyn eller riktad tillsyn. Att tydligt kräva rättelse av skolor som inte når lagstiftningens krav och att återföra beslut är en viktig del i att bidra till skolors eget förbättringsarbete. Skolinspektionen arbetar därutöver med kvalitetsgranskning. Denna granskningsform kan ge skolor än mer nyanserad återkoppling och information. Detta ger en viktig grund för förskolors och skolors eget lärande. En mer situationsanpassad inspektion är en prioriterad fråga inom Skolinspektionen.

Enligt forskning och internationella inspektionserfarenheter kan inspektion bidra till förbättringar såväl före som efter ett besökstillfälle. Skolinspektionen arbetar därför strategiskt med att informera, ge stöd och återkoppla från start till beslut. Exempelvis finns mycket material att tillgå för skolorna som förberedelse före en granskning. Skolinspektionen arbetar också alltmer med att förbättra återföringen.

Att skapa förbättringsarbete på skolorna handlar också om att bidra med kunskap från inspektion även till skolor som inte granskats. Detta görs bland annat utifrån övergripande rapporter från tematiska kvalitetsgranskningar och evenemang som Skolinspektionens dag. Se nedan under avsnittet Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat.

Effekter av Skolinspektionens tillsyn och kvalitetsgranskning

Skolinspektionen följer regelbundet upp inspektionen genom uppföljningsenkäter till rektorer/ansvariga för verksamheter som granskats. På grund av covid-19 har Skolinspektionen pausat alla uppföljningsenkäter riktade till skolenheter/verksamheter inom den regelbundna och tematiska inspektionen under 2020 och 2021.

Under 2021 har i stället uppföljningen genomförts via enkäter till skolenheter/verksamheter som granskats inom ramen för distansinspektionen 2021 samt till verksamheter som granskats i huvudmannagranskningar på distans. Resultatet av uppföljningen presenteras under rubriken Uppföljningsenkäter.

Utvärdering av regelbunden kvalitetsgranskning ur ett målgruppsperspektiv

Skolinspektionen lät ett externt företag genomföra en utvärdering av den regelbundna kvalitetsgranskningen mellan september 2020 och januari 2021.¹²⁴ Syftet var att utvärdera hur den regelbundna kvalitetsgranskningen uppfattas av huvudmän, lärare och rektorer samt vilka effekter granskningen får för deras fortsatta arbete. I utvärderingen genomfördes 67 digitala intervjuer med huvudmän, lärare och rektorer på 24 av de skolor som deltog i regelbunden kvalitetsgranskning våren 2019.

Konsultföretagets övergripande bedömning var att den regelbundna kvalitetsgranskningen har förbättrat förutsättningarna för kvalitet i undervisningen i de granskade skolorna. Huvudmännen, rektorerna och lärarna beskrev att granskningen redan haft eller kommer att ha betydelse för att stärka kvaliteten i undervisningen på skolan. Nästan samtliga skolor i intervjustudien hade i någon mån vidareutvecklat eller påbörjat ett förbättringsarbete till följd av granskningen, i flera fall på samtliga nivåer i den lokala styrkedjan.

Att den regelbundna kvalitetsgranskningen har lett till att skolorna vidtagit förbättringsåtgärder berodde i hög grad på att skolorna upplever att granskningens resultat var användbara som underlag för skolutveckling. Användbarheten skapades enligt konsultföretaget både i granskningsformens inriktning och i dess genomförande. Flera intervjuade upplevde också att regelbunden kvalitetsgranskning har en bättre balans och en helhetssyn på skolans arbete som de har saknat i tidigare inspektioner.

Omfattningen på genomförda åtgärder, samt granskningens upplevda betydelse för en stärkt kvalitet, varierade samtidigt mellan skolor. Den regelbundna kvalitetsgranskningen har gett lägre effekt hos skolor som upplever att det funnits tillkortakommanden vad gäller empiriinsamlingens omfattning och utformning, samt att Skolinspektionen inte tagit tillräcklig hänsyn till de lokala förutsättningarna.

Uppföljningsenkäter

En uppföljningsenkät har skickats till rektorer inom grund- och gymnasieskolan som deltagit i distansinspektioner under första halvåret 2021. Sammanlagt besvarade 132 rektorer enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 69 procent. Resultaten visade att 95 procent av rektorerna upplevde att de helt och hållet eller till stor del kunde ge en rättvisande bild av sin verksamhet under distansintervjun. En lika stor andel tyckte att Skolinspektionens skriftliga återkoppling helt eller till största del gav en rättvisande bild av skolans verksamhet. Dessutom tyckte 86 procent av rektorerna att det efterföljande återkopplingsamtalet gav ett mycket eller ganska stort mervärde utöver den skriftliga återkopplingen.

Även skolchefer som deltagit i regelbunden kvalitetsgranskning av huvudmännen på distans under första halvåret 2021 har mottagit en uppföljningsenkät. Sammanlagt svarade 24 skolchefer på enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 83 procent. Resultaten visade att 83 procent av skolcheferna tyckte att de helt och hållet eller till stor del kunde

¹²⁴ Strategirådet (2020). *Utvärdering av Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskning – Målgruppsperspektivet. Rapport, december 2020. Dnr 2020:6037.*

ge en rättvisande bild av sin verksamhet under distansintervjun. Dessutom tyckte 79 procent att det skriftliga beslutet helt och hållet eller till stor del gav en rättvisande bild av huvudmannens verksamhet, medan 21 procent tyckte att beslutet gav en både rättvisande och felaktig bild. Av skolcheferna som deltog i ett muntligt återkopplingssamtal tyckte 71 procent att det gav ett mycket eller ganska stort mervärde, medan 29 procent tyckte det gav ett litet eller inget mervärde. Procentandelarna bör tolkas med försiktighet eftersom antalet svar är få.

Övriga enkäter

Myndigheten genomför återkommande undersökningar om kännedom och förtroende för Skolinspektionen. Vartannat år riktas undersökningen mot myndighetens primära målgrupper. En sådan undersökning var planerad att genomföras under år 2021, men har skjutits upp till år 2022 på grund av pandemin.

Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat

Att kommunicera fattade beslut och rapporter med ny kunskap till berörda skolor och huvudmän är centralt för myndighetens kommunikationsarbete. Kommunikationen före, under och efter inspektion är en av de viktigaste metoderna för att sprida kunskap om och skapa förtroende för Skolinspektionens roll och våra granskningsresultat.

I samband med tillsyn och kvalitetsgranskning får varje granskad verksamhet och huvudman, utöver ett skriftligt beslut, även muntlig återkoppling som är utformad för att rymma råd och vägledning utifrån vad Skolinspektionen sett under sin inspektion.

Kommunikation av övergripande resultat

Vid tematisk kvalitetsgranskning och tematisk tillsyn görs sammanfattningar av iakttagelser, resultat och bedömningar i form av en rapport. Den kommuniceras till de verksamheter som granskats, men även till landets övriga skolor och huvudmän.

Detta har tidigare år skett bland annat med hjälp av webinarier – seminarier via webben. Myndigheten arbetar fortsatt med att sprida kunskap digitalt och har under året använt andra alternativa kanaler, som filmer eller events via digitala kommunikationsplattformar. Till exempel anordnade myndigheten i juni ett seminarium via Teams, som spelades in och publicerades på webbplatsen, om vuxenutbildningen under pandemin. Skolinspektionens dag genomfördes också digitalt. Skolinspektionen avser att undersöka fler möjligheter att sprida kunskap via digitala plattformar.

Under 2021 har myndigheten publicerat sju promemorior som berör covid-19-pandemins påverkan på skolan. Det har skett inom ramen för regeringsuppdraget att se över fjärr- och distansundervisningens konsekvenser för elevers förutsättningar att nå målen samt elevers hälsa. En slutrapport, som sammanställer och analyserar samtliga inspektioner inom uppdraget, publicerades i december.

Totalt har Skolinspektionen publicerat 29 publikationer på myndighetens webbplats under 2021. Vissa av dessa publikationer, till exempel en rapport om skolor med långvarigt låga kunskapsresultat, har haft ett stort antal nedladdningar.¹²⁵

Kommunikation via skolinspektionen.se

Myndighetens webbplats är en av de främsta kanalerna för att informera om Skolinspektionens uppdrag, arbete och resultat. Under 2021 har arbetet fortsatt för att myndighetens webbplats ska leva upp till tillgänglighetsdirektivet. Integreringen av myndighetens intranät i den externa webbplatsen har fortsatt och utvecklats.

På myndighetens webbplats finns möjlighet att prenumerera på Skolinspektionens samtliga publikationer. Här finns även möjlighet att prenumerera på myndighetens nyhetsbrev som ges ut cirka en gång i månaden, med uppehåll under sommaren.

Tabell 29a: Skolinspektionens webbplats 2021, 2020 och 2019

Skolinspektionens webbplats	2021	2020	2019
Antal visade sidor per månad	249 553	220 685 ¹²⁶	311 155
Nedladdade publikationer och dokument	112 544	151 521	189 189
Prenumeranter av samtliga publikationer	4 698	4 127	3 981
Prenumeranter av nyhetsbrev	8 694	8 065	7 679

Kommunikation via medier

Skolinspektionen använder sig av sociala medier för att kommunicera och skapa ingångar till ytterligare information på myndighetens webbplats. Myndigheten använder Facebook, Twitter och LinkedIn.

Tabell 29b: Skolinspektionen i sociala medier 2021, 2020 och 2019

Sociala medier	2021	2020	2019
Följare på Facebook	10 979	10 544	9 910
Följare på Twitter	17 700	17 500	17 200
Följare på LinkedIn	14 236	13 111	10 450

Redaktionella medier och upprätthållande av god journalistservice är viktiga för att sprida information om myndigheten till alla målgrupper.

¹²⁵ Skolinspektionen (2021). *Skolor med långvarigt låga kunskapsresultat*.

¹²⁶ Sedan Skolinspektionens intranät integrerades i myndighetens externa webbplats 2020-09-23 ingår även besök på intranätet i denna siffra.

Tabell 29c: Skolinspektionen i medierna 2021, 2020 och 2019

Medier	2021	2020	2019
Webbpublicerade artiklar där Skolinspektionens omnämns	10 884	6 790	10 746
Pressmeddelanden	14	7	15

Kommunikation via evenemang

Skolinspektionen har sedan 2009 årligen arrangerat Skolinspektionens dag, med undantag för 2015 då en gemensam konferens i stället hölls med Skolverket. På grund av covid-19 arrangerades ingen Skolinspektionens dag under 2020. För att nå ut till våra målgrupper med våra aktuella iakttagelser och resultat valde myndigheten detta år att spela in samtal i studio och sprida digitalt.

Under 2021 valde myndigheten att arrangera Skolinspektionens dag som en digital konferens. Temat för konferensen var skolor med utmaningar. Under konferensen fördjupade myndigheten diskussionen kring skolor med utmaningar och vad vi ser att skolor kan förbättra inom området. I fokus var det bredare samhällsperspektivet, att diskutera skolan i relation till andra aktörer och vikten av samverkan mellan dem. Vidare diskuteras vikten av att huvudmän och rektorer säkrar behöriga lärare och skapar goda förutsättningar för alla elever. Cirka 1 400 personer deltog i den digitala konferensen.

1.8 Organisationsstyrning

1.8.1 Samverkan med Skolverket och andra skolmyndigheter

Återrapportering

8 § Myndigheten ska samverka med Statens skolverk, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolforskningsinstitutet i syfte att nå de utbildnings- och funktionshinderspolitiska målen inom skolområdet. Förordning (2014:1577).

(Skolinspektionens instruktion)

Skolinspektionen har en omfattande samverkan i syfte att förbättra inspektionen och sprida kunskap om myndighetens iakttagelser och empiri.¹²⁷

Samverkan med anledning av covid-19

Sedan pandemin bröt ut i mars 2020 har Skolverket, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Skolinspektionen regelbundet samverkat runt information om skolornas situationer, aktuella händelser och vilka insatser som respektive myndigheter bereder. Insatserna har i möjligaste mån koordinerats.

Uppdrag till skolmyndigheterna

Under 2020 hade de fyra skolmyndigheterna ett gemensamt regeringsuppdrag om kvalitet och likvärdighet i skolsystemet.¹²⁸ Med utgångspunkt i myndigheternas redovisning uppdrog regeringen i september 2021 åt myndigheterna att arbeta vidare med nationella målsättningar, delmål, indikatorer samt kvalitetsdialoger med huvudmän.¹²⁹ Det nya uppdragen riktas främst till Skolverket, men stora delar av arbetet ska genomföras i dialog med övriga skolmyndigheter. Skolinspektionen har under hösten 2021 deltagit i gemensamma möten gällande uppdragen.

Övrig samverkan med Skolverket

Skolinspektionen har sedan 2009 en överenskommelse kring samverkan med Skolverket där de generella utgångspunkterna för samverkan presenteras liksom de specifika områden som identifierats som särskilt viktiga för samverkan. Myndigheterna samverkar regelbundet på flera områden.

¹²⁷ När det gäller samverkan kring funktionshinderspolitiken se avsnitt 1.9.3 Uppföljning av funktionshinderspolitiken.

¹²⁸ Uppdrag till skolmyndigheterna om kvalitet och likvärdighet (U2020/00734/S).

¹²⁹ Uppdrag till Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska myndigheten och Skolforskningsinstitutet om insatser för ökad kvalitet och likvärdighet (U2018/0265 delvis; U2021/03837).

Exempel på samverkan är möten mellan verksledningarna, remissförfarande, ändring av föreskrifter, upprättande av allmänna råd, frågor om tillståndsprövning. Under 2021 har Skolinspektionen besvarat 12 remisser (16) samt ytterligare delningar från Skolverket.

Samverkan sker också kring direktiv till Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskningar. Medarbetare från Skolverket ingår i allmänhet i Skolinspektionens referensgrupper för dessa kvalitetsgranskningar.

Medarbetare från Skolinspektionen medverkar som experter i konferenser arrangerade av Skolverket samt i nätverk och referensgrupper vars syfte är informations- och kunskapsutbyte. Under året har Skolinspektionen ingått i 32 sådana samverkansgrupper (26), exempelvis samråd om skilda områden som ämnesbetyg, digitalisering, översyn av svenskämnen och systematiskt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Skolinspektionen lämnar löpande information till Skolverket inför insatser som kan tänkas påverka den andra myndigheten. Skolinspektionen har också regeringens uppdrag (U2015/03631/GV) att löpande lämna underlag till Skolverket för bedömningen av vilka huvudmän och skolenheter som ska prioriteras för deltagande i uppdraget *Samverkan för bästa skola* (U2015/3357/S). Skolinspektionen lämnar också underlag för identifiering av relevanta utvecklingsområden. I de fall skolor drivs av en enskild huvudman överlämnar Skolinspektionen även grundläggande ekonomisk information.

Övrig samverkan med SPSM och Skolforskningsinstitutet

Skolinspektionen har en överenskommelse om samverkan med SPSM. Samverkan med SPSM har under året främst skett på central myndighetsnivå. Under året har samverkan skett bland annat genom gemensam information till funktionshindersorganisationerna, där även Skolverket deltagit.

Skolinspektionen har även en återkommande kontakt med Skolforskningsinstitutet. Ett exempel är genom ett nätverk för samarbete inom frågor om forskning, där även Skolverket och SPSM ingår.¹³⁰

¹³⁰ Skolinspektionen har även återkommande kontakter med en rad andra myndigheter, exempelvis andra inspektionsmyndigheter och myndigheter inom högskola och yrkeshögskola. Här redovisas dock endast samverkan med andra skolmyndigheter utifrån Skolinspektionens instruktion.

1.8.2 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter

Åtterrapporering

- Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter (F. 2008:747).

(3 kap 3§ i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag 2000:605)

- Uppgift ska lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret.

(7 kap 3§ i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag 2000:605)

Skolinspektionens medarbetare

Den 31 december 2021 var det 485 anställda på Skolinspektionen. Det är en ökning i antal jämfört med samma tidpunkt föregående år. Antalet årsarbetskrafter har ökat till 415. Under 2021 är det 93 personer som har påbörjat sin anställning och 57 personer som har slutat sin anställning, vilket motsvarar en personalomsättning på 12,2 procent. Det är en minskning i förhållande till 2020 då personalomsättningen var 15,2 procent.

Den genomsnittliga anställningstiden har ökat till 5,4 år i jämförelse med 2020 års siffra som var 4,9 år.

Skolinspektionen har under året fortsatt arbetat med den strategiska kompetensförsörjningen och stärkt arbetet inom detta område. Se nedan under *Genomförda åtgärder för kompetensförsörjning*.

Tabell 30: Antal anställda; totalt, per anställningsform, i arbete, årsarbetskraft samt personalomsättning

	2021	2020	2019
Totalt antal anställda	485	456	449
varav tillsvidare	466	429	430
varav tidsbegränsade	19	27	19
varav tjänstlediga	56	32	32
Antal i arbete	429	424	399
Omräknat årsarbetskraft	415	399	385
Slutat	57	68	66
varav pension	9	7	6
Personalomsättning	12,2 %	15,2 %	11,3 %

Könsfördelningen avseende Skolinspektionens tillsvidareanställda har varit relativt konstant under de senaste tre åren, medan andelen chefer som är män har ökat marginellt. Det är 77 procent kvinnor och 22 procent män som är tillsvidareanställda. Det är 70 procent kvinnor respektive 30 procent män som är chefer. Snittålder för Skolinspektionens medarbetare är 44 år.

De anställda har olika bakgrund avseende utbildning och tidigare erfarenheter. Anställda som arbetar som inspektörer har vanligen examen i juridik, pedagogik eller samhällsvetenskap.

Myndighetens sjukfrånvaro, i procent av tillgänglig arbetstid, har under 2021 uppgått till 1,95 procent. Det är även i år en minskning jämfört med föregående år.

Tabell 31: Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid åren 2021, 2020 respektive 2019

Ålder och kön m.m.	2021	2020	2019
Totalt	1,95 %	2,25 %	3,96 %
Åldersgruppen 29 eller yngre	4,59 %	1,67 %	2,28 %
Åldersgruppen 30–49	1,69 %	2,10 %	3,72 %
Åldersgruppen 50 år eller äldre	2,13 %	2,63 %	4,61 %
Kvinnors sjukfrånvaro	2,39 %	2,68 %	4,83 %
Mäns sjukfrånvaro	0,54 %	0,90 %	1,31 %
Andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	45,20 %	35,43 %	53,54 %

Genomförda åtgärder för kompetensförsörjning

Skolinspektionen har liksom andra myndigheter utmaningar vad avser kompetensförsörjningen. Myndigheten tog under 2017 fram *Strategisk kompetensförsörjningsplan för 2018–2021*. En ny strategi är under framtagande som ska stödja oss i att fortsatt utveckla myndighetens kompetensförsörjning. Strategin kommer fortsatt syfta till att säkerställa att myndigheten har rätt kompetens för att möta verksamhetens behov och mål. Därtill ska myndigheten finna metoder och strategier för att öka attraktiviteten och begränsa skillnader mellan personalbehov och tillgänglig kompetens.

För att nå myndighetens mål samt uppfylla strategin pågår en dialog om vilken form av undersökningsverktyg som framledes bäst gynnar verksamheten. I samband med det har en utvärdering genomförts av det verksamhetsutvecklingsverktyg, Kompassen, som tidigare använts.

Med anledning av covid-19 har myndigheten haft ett mycket stort fokus på arbetsmiljön, att skapa förutsättningar och stödja i det omfattande omställningsarbete som det innebär att arbeta hemifrån. Utöver informationsinsatser från generaldirektören har det genomförts en enkät för området. Myndigheten har tagit fram en checklista, tips avseende ergonomi samt skapat rutiner och strukturer för att balansera den nya vardagen. Inför återgången till kontoret har det tagits fram en plan. Därutöver har det arbetats fram, tillsammans med de fackliga representanterna, en riktlinje för distansarbetsarbete som gäller från och med 1 januari 2022 samt därtill hörande enskild överenskommelse och riskanalys.

Myndigheten har under 2021 genomfört en undersökning av organisatorisk och social arbetsmiljö med stöd av verktyg från Prevent. Bedömningen var att det för myndigheten

var ett mycket bra resultat. Gränsvärdena för ett bra/mycket bra resultat låg på 67-100. Skolinspektionens samlade medelvärde inom nio olika områden i undersökningen var 82. Enheterna arbetar vidare med åtgärdsplaner.

Med stöd av Partsrådet har det genomförts pilotprojekt för att starta upp utvecklingsinsatsen Effektiva team. Planen är att successivt implementera detta som ett led i att arbeta med medarbetarskapet och genomföra grupp-utveckling.

Arbetsgivaren och arbetstagarorganisationerna har fortsatt förhandlingarna avseende ett nytt samverkansavtal. Ett nytt avtal beräknas vara klart i början av 2022.

I linje med Skolinspektionens strategi har ett flertal utbildningar genomförts på central nivå såsom intervjuetodik och utbildning i samlad signalhantering. Två omgångar av Inspektörsprogrammet har startats under året. I samband med införande av samlad signalhantering genomförs en riktad utbildning inom ramen för Inspektörsprogrammet för de personer som ändrat sina arbetsuppgifter.

I Kompetensportalen finns ett flertal utbildningar i form av e-Learning inom olika områden. Covid-19 har påskyndat myndighetens digitaliseringsprocess och det är i dag fler utbildningar som genomförs digitalt via Kompetensportalen än tidigare. Under 2021 har samtliga utbildningar genomförts digitalt. Under året genomfördes 1 712 kurser i Kompetensportalen jämfört med 1 370 år 2020 och 353 år 2019.

Under 2021 beslutades att det ska genomföras en kompetensutvecklingsinsats för chefer. Det har upphandlats en chefsutbildning, Utvecklande ledarskap, som syftar till att samtliga chefer ska stå på samma grund och få ett gemensamt språk. Denna påbörjades under hösten 2021 och kommer att slutföras under 2022. Därefter tar den personliga handlingsplanen vid. I samband med framtagandet av utbildningen har det också tagits fram en ledarskapsprofil.

Myndigheten har genomfört ytterligare ett par utbildningar för chefer. Det har varit en digital utbildning i beroendeproblematik avseende alkohol, droger och spel på jobbet. Det har också genomförts utbildning i konflikthantering, misskötsamhet samt i kompetensbaserad rekrytering.

1.9 Övrig verksamhet och återrapportering

1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd

Återrapportering

11§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen lämna en verksamhetsberättelse och en ekonomisk redovisning när det gäller verksamheten vid nämnden. Av årsredovisningen ska följande framgå:

1. ärendenas antal och innehåll,
2. vilken skol- eller verksamhetsform ärendena hänför sig till,
3. de beslut som nämnden har fattat,
4. ärendenas handläggningstider, och
5. vilka kansliresurser som myndigheten tillhandahåller för nämnden och hur det bidrar till att nämndens arbete kan bedrivas rättssäkert och effektivt. Förordning (2017:1301).

(Skolinspektionens instruktion)

I detta avsnitt redovisas den verksamhetsberättelse och ekonomiska redovisning som Skolinspektionen ska lämna om Skolväsendets överklagandenämnd (ÖKN).

Verksamhetsberättelse

Skolväsendets överklagandenämnd har sedan år 2013 haft en stadig ökning av antalet inkomna överklagandeärenden. Under åren 2018–2020 skedde, år för år, en mycket kraftig ökning av ärenden och under 2020 noterades den högsta siffran av inkomna ärenden till nämnden hittills (2 367 ärenden). Under 2021 har antalet inkomna ärenden till nämnden minskat då 1 891 överklagandeärenden inkommit. Nämnden kan dock konstatera att inflödet alltså ligger kvar på höga ärendenivåer. Minskningen av ärenden, i förhållande till föregående år, beror troligtvis på det minskade inflödet av skolplaceringsärenden från Göteborgs stad. Under föregående år (2020) inkom totalt cirka 800 skolplaceringsärenden från Göteborgs stad, vilket motsvarade cirka 45 procent av alla inkomna skolplaceringsärenden för året. Orsaken till det stora antalet överklaganden av skolplaceringsbeslut i Göteborgs stad har troligtvis bland annat haft sin grund i de uppgifter som funnits i media om kommunens skolval och urvalskriterier under året 2020. Under 2021 har Göteborgs stad ändrat sina urvalskriterier för skolplaceringar i kommunen, varav inflödet minskat väsentligen.

Ökningen av inkomna ärenden till nämnden under de senaste åren härleds främst till det stora antalet ärenden som avser skolplaceringar. Denna ärendekategori omfattar också alltså nämndens största ärendekategori. Följande faktorer kan ha bidragit till ökningen av så kallade skolplaceringsärenden.

- Att nämnden under 2016 fattade ett vägledande beslut som innebär att skolplaceringsärenden till stor del numera sakprövas, till skillnad från tidigare då överklaganden avvisades i större utsträckning.
- Att kommuner förändrar sedan tidigare beslutade urvalskriterier (används vid fler sökande än platser) strax innan vårdnadshavare ges möjlighet att ansöka om skolplats under den så kallade skolvalsperioden.
- Att allt fler kommuner har börjat använda sig av så kallade skolbytesperioder och vid fler tillfällen under året. Detta gör att vårdnadshavare har möjlighet att överklaga flera beslut, både beslut som rör skolplacering samt beslut som rör skolbyte.
- Den fortsatt ökade medvetenheten om nämndens ställning som överinstans för skolplaceringsärende – både bland vårdnadshavare och kommuner.

Nämnden har under 2021 avgjort 1 708 överklagandeärenden. Av dessa har Överklagandenämnden i sin helhet fattat beslut i 70 ärenden under 15 sammanträden (så kallade nämndbeslut). Ordföranden eller vice ordföranden i nämnden har, på nämndens vägnar, fattat beslut i resterande 1 638 ärenden (så kallade ordförandebeslut). Omfattningen av ordförandebeslut, i förhållande till nämndbeslut, är mycket stor. Detta mot bakgrund av att många av de inkomna ärendena är sådana som inte kräver nämndens sakkunskaper och då nämnden upparbetat en omfattande praxis som ordföranden eller vice ordföranden kan stödja sig mot vid ordförandebeslut.

Tabell 32a: Antal och andel inkomna överklaganden och beslut efter beslutsfattare och kön 2021, 2020 och 2019

Överklaganden	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2021	2020	2019
Inkomna	1 891	2 367	1 831
Flickor	45 %	46 %	45 %
Pojkar	53 %	52 %	54 %
Övriga*	2 %	2 %	1 %
Beslut	1 708	1 811	1 508
Flickor	44 %	47 %	45 %
Pojkar	56 %	52 %	54 %
Övriga*	1 %	0 %	1 %
Därav antal beslut fattade av ordförande	1 638	1 714	1 385
Flickor	44 %	48 %	45 %
Pojkar	55 %	52 %	54 %
Övriga*	1 %	0 %	1 %
Därav antal beslut fattade av nämnden	70	97	123
Flickor	34 %	42 %	39 %
Pojkar	66 %	58 %	57 %
Övriga*	0 %	0 %	4 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Tabell 32b: Antal och andel inkomna överklaganden efter skol- och verksamhetsformer och kön 2021, 2020 och 2019

	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2021	2020	2019
Inkomna överklaganden	1 891	2 367	1 831
Därav grundskoleärenden	967	1 230	860
Flickor	42 %	43 %	43 %
Pojkar	56 %	54 %	55 %
Övriga*	2 %	2 %	1 %
Därav gymnasieärenden	30	17	46
Flickor	43 %	47 %	48 %
Pojkar	53 %	53 %	50 %
Övriga*	3 %	0 %	2 %
Därav ärenden om kommunal vuxenutbildning ¹³¹	238	237	178
Flickor	60 %	53 %	61 %
Pojkar	37 %	43 %	39 %
Övriga*	3 %	3 %	0 %
Därav grundsärskoleärenden	17	16	18
Flickor	41 %	44 %	33 %
Pojkar	59 %	56 %	67 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %
Därav förskoleklassärenden	611	819	668
Flickor	44 %	48 %	44 %
Pojkar	53 %	51 %	55 %
Övriga*	2 %	1 %	0 %
Därav specialskoleärenden	25	37	32
Flickor	28 %	43 %	31 %
Pojkar	72 %	57 %	69 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %
Därav övriga ärenden ¹³²	3	11	29
Flickor	100 %	64 %	55 %
Pojkar	0 %	36 %	45 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

¹³¹ Ärenden som avser utbildning i svenska för invandrare redovisas i kategorin (kommunal vuxenutbildning).

¹³² Ärenden som avser bland annat sameskolan, utbildning i svenska för invandrare samt gymnasiesärskolan.

Tabell 32c: Antal och andel beslutade ärenden efter beslutstyp och kön 2021, 2020 och 2019

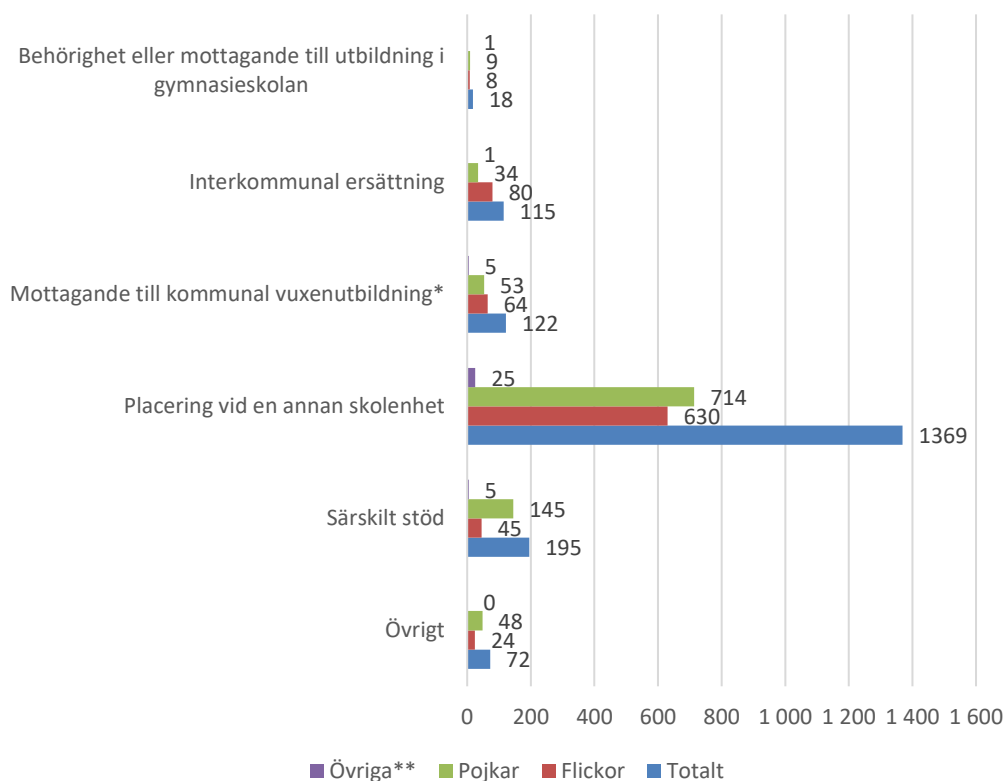
	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2021	2020	2019
Beslut överklaganden	1 708	1 811	1 508
Därav beslut efter prövning ¹³³	954	1 178	1 027
Flickor	46 %	49 %	46 %
Pojkar	54 %	51 %	53 %
Övriga*	0 %	0 %	1 %
<i>Varav avslag eller delvis avslag</i>	813	992	806
Flickor	47 %	50 %	47 %
Pojkar	52 %	50 %	52 %
Övriga*	0 %	0 %	1 %
<i>Varav bifall eller delvis bifall</i>	141	186	221
Flickor	38 %	45 %	41 %
Pojkar	61 %	54 %	58 %
Övriga*	1 %	1 %	0 %
Därav avvisade	272	219	205
Flickor	47 %	50 %	42 %
Pojkar	52 %	49 %	53 %
Övriga*	0 %	1 %	4 %
Därav avskrivna	464	392	255
Flickor	37 %	42 %	41 %
Pojkar	61 %	57 %	58 %
Övriga*	1 %	1 %	1 %
Därav övriga	18	22	21
Flickor	39 %	36 %	48 %
Pojkar	61 %	59 %	52 %
Övriga*	0 %	5 %	0 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Av det totala antalet ärenden som Överklagandenämnden avgjort har cirka 56 procent prövats i sak. Av de ärenden som har sakprövats har 15 procent bifallits eller delvis bifallits.

¹³³ Avser även ärenden där Överklagandenämnden beslutat att delvis bifalla och delvis avvisa/avskriva respektive delvis avslå och delvis avvisa/avskriva.

Diagram 2: Antal inkomna överklaganden efter ärendekategori och kön 2021

* Flera ärendemeningar som tidigare år kategoriserats i "Övrigt" kategoriserar numera i "Mottagande till kommunal vuxenutbildning".

** Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Liksom de senaste åren har överklagade ärenden som rör placering vid annan skolenhet utgjort den största ärendekategorin. Andelen har ökat stadigt de senaste tre åren, från 62 procent år 2018 till 71 procent år 2019 och därefter till 75 procent år 2020. I år (2021) är andelen 72 procent, vilket är en liten minskning jämfört med föregående år. Den därefter vanligast förekommande ärendekategorin hos nämnden är ärenden som avser särskilt stöd (cirka 10 procent). I ärendekategorin "Övrigt" återfinns ärendekategorier som bland annat avser mottagande av elev från annan kommun, mottagande till grundsärskola, RH-anpassad utbildning och specialskola samt ärenden gällande beslut som nämnden inte är behörig att pröva.

Tabell 33: Genomsnittlig handläggningstid för beslutade ärenden (dagar), efter beslutfattare och kön 2021, 2020 och 2019

Genomsnittlig handläggningstid för beslutade ärenden (dagar)	2021	2020	2019
Överklagandenämnden i sin helhet	240	147	115
Flickor	244	145	119
Pojkar	236	148	111
Övriga*	242	137	103
Ordföranden	244	149	118

Flickor	247	147	121
Pojkar	242	151	114
Övriga*	242	137	106
Nämnden	126	108	81
Flickor	154	108	91
Pojkar	111	108	73
Övriga*	-	-	95

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Under 2021 har den genomsnittliga handläggningstiden för Överklagandenämndens ärenden varit 240 dagar. Handläggningstiden har väsentligen ökat jämfört med föregående år (2020) då den genomsnittliga handläggningstiden var 147 dagar. Ökningen gäller både för så kallade ordförandebeslut, där ordföranden eller vice ordföranden fattar beslut på nämndens vägnar, samt för nämndbeslut, där de principiellt viktiga besluten fattas av nämnden i sin helhet. Den största ökningen av handläggningstider gäller dock främst för så kallade ordförandebeslut. Detta mot bakgrund av att handläggningstiden (beredningstiden) hos kansliet har ökat väsentligen innan ärendena överlämnats till nämnden för beslutsfattande. Det omfattande ärendeinflödet till nämnden, som främst består i ärenden som kan avgöras av ordföranden eller någon av vice ordföranden, samt hög personalomsättning på kansliet med behov av inläringstid för ny personal är de främsta orsakerna till ökad handläggningstid hos kansliet.

Enligt Överklagandenämndens verksamhetsplan för 2021 är målsättningen för handläggningstiderna att 80 procent av de ärenden som har inletts genom överklagande ska ha avgjorts inom tre månader från det att ärendet inkom till nämnden samt att samtliga ärenden ska ha avgjorts inom sex månader. Mot bakgrund av de fortsatt höga ärendenivåerna och kansliets bemanningssituation under 2021 har endast 7 procent av ärendena avgjorts inom tre månader och 30 procent av ärendena inom sex månader.

Vilka kansliresurser som myndigheten tillhandahåller för nämnden och hur det bidrar till att nämndens arbete kan bedrivas rättssäkert och effektivt

Skolinspektionen utför administrativa och handläggande uppgifter åt Skolväsendets överklagandenämnd bland annat genom att tillhandahålla ett kansli.

Under 2021 har nämnden haft en fortsatt kraftigt hög ärendeinströmning varför kansliresurser i form av utökad bemanning, främst hos kansliet, varit i fokus för Skolinspektionen. Härvid kan även nämnas den situation i samhället som fortsatt under 2021 med covid-19-pandemin där kansliets och nämndens verksamhet fortsatt varit tvunget att anpassas genom digitala arbetssätt. Dessvärre har kansliet under året fortsatt att ha en mycket hög personalomsättning varför även en extra satsning, bland annat med hjälp av inhyrd personal under året genomförts. Därutöver har även ett antal visstidsanställda jurister anställts på kansliet. Dessa åtgärder har genomförts i syfte att säkerställa en rimlig bemanningsnivå på kansliet, för att komma tillrätta med de balanser som uppstått under året och för att ge förutsättningar för god arbetsmiljö. Därutöver har även ett fortsatt och utökat stöd från övriga funktioner inom Skolinspektionen getts, bland

annat administrativt stöd och stöd från registratur och arkiv. Skolinspektionen har som framgått ökat kansliresurser väsentligt till nämnden och insatser planeras. Det är fortsatt mycket viktigt med kontinuerlig uppföljning av bemanning och handläggningstider vid kansliet.

Det finns väl fungerande interna arbetsätt/rutiner och ett gott samarbete mellan kansliet och ordföranden samt vice ordföranden, vilket bidragit till ett fortsatt effektivt och rättssäkert beslutsfattande. Kansliet har vidare under senare delen av 2021 fortsatt arbeta med utveckling av effektiva och likvärdiga arbetsätt i beredningen av ärenden samt inför nämndens beslutsfattande. Under hösten har även Skolinspektionen infört en modell för systemförvaltning där Skolväsendets överklagandenämnd ingår. Införandet av nytt ärendesystem har försenats men ett kontinuerligt arbete med nuvarande ärendehanteringssystem pågår i syfte att effektivisera ärendeprocessen och samarbetet mellan kansliet och nämnden. Under året har även e-arkivering och e-signering införts för Skolväsendets överklagandenämnd för att ytterligare effektivisera och bidra till en rättssäker beslutsprocess.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för Skolväsendets överklagandenämnds verksamhet var 12 187 tkr år 2021 (motsvarande kostnad var 9 775 tkr år 2020 och 7 015 tkr år 2019). Se även tabell 34.

Kostnaden per beslutat ärende var 7 100 kr år 2021 (motsvarande kostnad var 5 400 kr år 2020 och 4 700 kr år 2019).

Under året har Skolinspektionen gjort särskilda insatser för att öka bemanningen på Överklagandenämndens kansli, vilket har medfört ökade kostnader både vad gäller per beslutat ärende och totalt.

Tabell 34: Ekonomisk redovisning för Skolväsendets överklagandenämnd åren 2021, 2020 respektive 2019

Verksamhetens kostnader, tkr	2021	2020	2019
Kostnader för personal	7 782	8 250	5 947
Övriga driftkostnader	2 679	218	61
Indirekta kostnader ¹³⁴	1 726	1 307	1 008
Summa	12 187	9 775	7 015

Under 2021 har posten övriga driftkostnader ökat beroende på att kansliet behövt anlita inhyrd personal.

¹³⁴ Andel av Skolinspektionens gemensamma kostnader.

Överklagandenämndens ledamöter

Tabell 35: Överklagandenämndens ledamöter, ersättning från Skolinspektionen och övriga styrelseuppdrag år 2021

Överklagandenämndens ledamöter	Ersättning (kr)	Övriga styrelseuppdrag
Elin Carbell Brunner (ordförande)	117 550	---
Magnus Åhammar (vice ordförande)	72 925	---
Daniel Wanhatalo (vice ordförande)	71 025	Insynsrådet vid Myndigheten för yrkeshögskolan
Einar Jakobsson (ordinarie)	25 300	---
Greger Bååth (ordinarie)	25 300	Arbetslöshetskassan Vision, Finans och försäkringsbranschens A-kassa, Mo Gård AB, Mo Gård LSS, Mo Gård Gymnasieskola, Nkcdb – Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor, Jarelind Media AB, Styrelsen för SIMA folkhögskola
Elisabeth Fernell (ordinarie)	25 300	----
Eva Ekstedt Salzmann (ordinarie)	15 900	---
Jonas Hedström (ersättare)	14 650	---
Cindra Klingspor Lindblom (ersättare)	6 425	---
Summa	374 375	

Kansliet för Skolväsendets överklagandenämnd har tagit fram ovanstående verksamhetsberättelse för Skolväsendets överklagandenämnd. Information om verksamhetsberättelsen har lämnats vid nämndsammanträde 16 december 2021.

1.9.2 Agenda 2030

Åtterrapporering

Skolinspektionen ska redovisa sitt arbete med Agenda 2030 och hur myndigheten har samverkat och bidragit till att nå de globala målen för hållbar utveckling.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2021)

Utgångspunkten för Skolinspektionens hållbarhetsarbete är att genom kärnverksamhetens förväntade effekter och den interna styrningen av myndighetens arbete kunna bidra till att målen uppnås.

För att bidra till ökad kunskap om Agenda 2030 inom myndigheten finns en digital utbildning tillgänglig för alla medarbetare. Den är framtagen av GD-Forum, Svenska myndigheter i samverkan för Agenda 2030.

Redovisning av relevanta mål

Myndigheten har gjort en analys av vilka mål inom Agenda 2030 som är relevanta och av betydelse inom myndighetens uppdrag. Skolinspektionen har valt att fokusera på **de mål och delmål som ligger inom myndighetens uppdrag** och vilka vi direkt kan påverka.

De är följande:

- Mål 4. God utbildning för alla.
- Mål 5. Jämställdhet
- Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion, med fokus på mål 12.8 Öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar
- Mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen

Vidare har Skolinspektionen identifierat mål 12 som ett mål där myndigheten via intern styrning i viss mån kan bidra till att minska myndighetens negativa effekter på målet.

Mål 4. God utbildning för alla

Ett flertal av delmålen ingår i myndighetens uppdrag. Det innebär att de omfattas av det som myndigheten inspekterar inom tillsyn och kvalitetsgranskning.

Under 2021 har en särskild satsning gjorts kring delmål 4.4 *Öka antalet personer med färdigheter för ekonomisk trygghet*, genom utveckling av regelbunden kvalitetsgranskning av grundsärskola och gymnasiesärskola. En pilot har genomförts för att säkerställa att arbetssätten är effektiva och fångar de områden som anses särskilt viktiga. I framtagande av dessa arbetssätt har samverkan skett med SPSM, Skolverket samt Myndigheten för delaktighet.

Mål 5. Jämställdhet

En ny inriktning för jämställdhetsintegrering har lämnats in till regeringen. Den innehåller Skolinspektionens målbild till 2025 utifrån de problem som vi ser kring jämställdhetsområdet inom skolväsendet. Myndigheten håller nu på att ta fram en handlingsplan utifrån den beslutade inriktningen.

Vid framtagandet har samverkan skett genom samtal och stöd med Jämställdhetsmyndigheten. Därutöver ingår Skolinspektionen i ett myndighetsnätverk kring jämställdhet där andra skolmyndigheter ingår. Detta nätverk har också varit ett stöd i arbetet.

Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion

Under 2021 har en tematisk kvalitetsgranskning påbörjats med inriktning på Skolors arbete med lärande för hållbar utveckling.

Skolinspektionen arbetar systematiskt med att minska sin påverkan på miljön och arbetar för en miljömässigt hållbar utveckling genom sitt miljöledningsarbete.

Under 2021 har myndigheten utvecklat digitala inspektioner som innebär att intervjuer skett på distans genom videomöten. Myndigheten har utvärderat det arbetssättet för att se vad som även framöver kan utföras digitalt inom kvalitetsgranskning och tillsyn. Det kommer bidra till en minskad miljöpåverkan tack vare färre tjänsteresor. I detta arbete har erfarenhetsutbyte skett med Inspektionen för vård och omsorg.

Mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen

Myndigheten har under året gjort en satsning för att säkerställa kompetens kring extremism samt risker för radikalisering av barn och elever. Samverkan har skett med bland andra Centrum mot våldbejakande extremism och det nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen Östergötland.

Vidare arbetar myndigheten internt för en god förvaltningskultur. Det sker via olika utbildningsinsatser som till exempel introduktionsutbildning och Inspektörsprogrammet.

1.9.3 Uppföljning av funktionshinderspolitiken

Återrapportering

Skolinspektionen ska följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet. Resultatet av uppföljningen ska årligen lämnas till Regeringskansliet i myndighetens årsredovisning.

(Regeringens strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021-2031)

Skolinspektionen har i september 2021 fått i uppdrag att följa upp det nationella målet för funktionshinderspolitiken.¹³⁵ Myndigheten har påbörjat ett arbete med detta. Skolinspektionen avser att under 2022 formera en intern arbetsgrupp med representanter från olika delar av myndigheten för att genomföra en nulägesanalys i förhållande till målet. Myndigheten avser även att mer systematiskt påbörja uppföljning av det nationella målet för funktionshinderspolitiken.

Skolinspektionen har under året deltagit i av Myndigheten för delaktighet anordnade möten om den nya funktionshinderspolitiska strategin. Skolinspektionen har sedan tidigare ett samrådsförfarande med olika myndigheter och funktionshinderorganisationer.

Skolinspektionens granskningsuppdrag riktas mot alla barn, elever och vuxenstuderande. Den inspektion som genomförs för att tillgodose elever med funktionsnedsättningar är liksom andra elevers rättigheter en integrerad del i myndighetens löpande verksamhet. Vissa av de områden som granskas regelbundet inom vår tillsyn har dock en särskild relevans för elever med funktionsnedsättningar. De handlar bland annat om rätten till extra anpassningar och särskilt stöd. Erfarenheter från Skolinspektionens granskning av distansundervisning under covid-19 visar att den pedagogiska tillgängligheten har varit sämre för vissa elevgrupper. Det har sannolikt drabbat elever med funktionsnedsättningar i högre grad än andra elever.

Skolinspektionen har under året publicerat några tematiska granskningar som berör elever kan beröra elever med funktionsnedsättning – bland annat *Användningen av de obligatoriska bedömningsstöden i grundskolan* samt *Arbetet med individuella stödinsatser i gymnasieskolan*.

¹³⁵ Regeringsbeslut (Socialdepartementet). 2021-09-23. S2019/02213, S2021/06595

Skolinspektionens metoder, underlag och analyser har ett integrerat jämställdhetsperspektiv, vilket omfattar alla elever, såväl utan som med funktionsnedsättning.

Skolinspektionen har under året utvecklat en ny modell för regelbunden kvalitetsgranskning av grundskolan och gymnasieskolan. Modellen ska införas från 2022.¹³⁶

Inom ramen för Skolinspektionens verksamhet tar vi emot uppgifter om upplevda missförhållanden i skolor.¹³⁷ De kan handla om uteblivet stöd och kränkande behandling.

När det gäller Skolinspektionens interna arbete vidtar vi vid lokalanpassningar och ombyggnationer av lokaler åtgärder för att förhindra brister i tillgänglighet. Vid utveckling av myndighetens externa webbplats, e-tjänster och mobilapplikationer strävar vi efter att utforma dessa på ett tillgängligt sätt. När interna och externa arrangemang genomförs, exempelvis möten, seminarier eller konferenser ingår att dessa ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Myndigheten genomför regelbundet medarbetarundersökningar för att förebygga och få uppgift om eventuella kränkningar på grund av funktionsnedsättning.

¹³⁶ Se även Avsnitt 1.9.2 Agenda 2030.

¹³⁷ För mer information om samlad signalhantering se avsnitt 1.3 Tillsyn.

2. Finansiell redovisning

2.1 Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2021-01-01- 2021-12-31	2020-01-01- 2020-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	454 831	427 314
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	187	133
Intäkter av bidrag	3	361	856
Finansiella intäkter	4	0	1
Summa		455 379	428 304
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-363 538	-336 602
Kostnader för lokaler		-22 369	-21 358
Övriga driftkostnader	6	-64 768	-66 867
Finansiella kostnader	7	-2	-10
Avskrivningar och nedskrivningar	8	-4 703	-3 467
Summa		-455 379	-428 304
Verksamhetsutfall		0	0
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	9	5 945	5 120
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-5 945	-5 120
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

2.2 Balansräkning

Belopp i tkr	Not	2021-12-31	2020-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	10	10 490	6 389
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	11	109	256
Summa		10 599	6 644
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	12	2 557	671
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	13	11 645	7 847
Summa		14 202	8 518
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		38	17
Fordringar hos andra myndigheter	14	7 483	4 263
Övriga kortfristiga fordringar		109	45
Summa		7 630	4 325
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	15	7 151	6 434
Summa		7 151	6 434
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	16	-26 241	-28 019
Summa		-26 241	-28 019
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	17	71 550	74 032
Summa		71 550	74 032
SUMMA TILLGÅNGAR		84 891	71 934

Belopp i tkr	Not	2021-12-31	2020-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	18	151	151
Summa		151	151
Avsättningar			
Övriga avsättningar	19	6 954	6 333
Summa		6 954	6 333
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	20	24 650	15 011
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	21	9 857	9 376
Leverantörsskulder		12 710	11 535
Övriga kortfristiga skulder	22	5 356	5 338
Summa		52 572	41 261
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	23	25 214	24 190
Summa		25 214	24 190
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		84 891	71 934

2.3 Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag, belopp i tkr

Anslag (ramanslag)

Uo 16 1:2 Statens skolinspektion	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regl. brev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
ap.1 Statens skolinspektion	24	28 290	468 004	-14 985	481 309	-467 892	13 417
Summa		28 290	468 004	-14 985	481 309	-467 892	13 417

Redovisning mot inkomstitel, belopp i tkr

Inkomstitel		Beräknat belopp	Inkomster
2552 513 Avgifter för ansökningar om godkännande som enskild huvudman	9, 24	6 000	18 990
Summa		6 000	18 990

2.4 Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av avrundningar kan summeringsdifferenser förekomma.

2.4.1 Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Skolinspektionens redovisning följer god redovisningssed. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna. Bokföringen följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10§ FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar Skolinspektionen brytdagen den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 50 tkr redovisats som periodavgränsningsposter.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas anslaget först vid uttaget, enligt undantagsbestämmelsen.

Ansökningsavgifter

Avgifter för ansökningar om godkännande som huvudman för fristående skola avräknas inkomsttitel vid tillfället för inbetalningen.

Undantag från generella ekonomiadministrativa regler

I enlighet med 21§ i Skolinspektionens instruktion får myndigheten ta ut avgifter för sådana varor och tjänster som avses i 4§ första stycket 1–3 avgiftsförordningen (1992:191) utan den begränsning som föreskrivs i andra stycket samma paragraf.

Skolinspektionen får enligt regleringsbrev för 2021 (regeringsbeslut 2021-12-16) använda medel från anslaget 1:2 Statens skolinspektion för att hantera underskott som uppstått i avgiftsfinansierad verksamhet. Detta påverkar redovisningen på flera sätt och kommenteras i not till respektive post.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde uppgående till minst ett halvt prisbasbelopp (pbb 47,6 tkr år 2021) och med en beräknad ekonomisk livslängd på minst tre år. För egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar tillämpas en beloppsgräns på 500 tkr. Som förbättringsutgifter på annans fas-

tighet redovisas ny-, till- eller ombyggnationer uppgående till ett halvt prisbasbelopp samt reparationer och underhåll överstigande 100 tkr. Avskrivning sker månadsvis enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider	
Utveckling	3–5 år
Licenser	3 år
Datautrustning	3 år
IT-infrastruktur	5 år
Kontorsmaskiner	3–5 år
Bilar och andra transportmedel	3–5 år
Inredningsinventarier	10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Anpassas till hyreskontraktets längd eller till förväntad nyttjandeperiod

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Skulder

Skulder har tagits upp till nominellt belopp om inte annat anges i not.

Ersättningar och andra förmåner 2021

Ledamöter i insynsrådet / andra styrelseuppdrag	Ersättning, tkr
Gunnar Larsson	2
Länsstyrelsen i Stockholms insynsråd (ledamot)	
Domarnämnden (suppleant)	
Elisabet Knutsson	2
Myndigheten för yrkeshögskolans insynsråd (ledamot)	
Louise Bringselius	2
Bringselius Research & Education AB (ordförande)	
Roger Haddad	2
Länsstyrelsen i Västmanlands insynsråd (ledamot)	
Ulf Blossing	2
Annika Wennerström	2
Robert Fahlgren	2
Lärarfortbildning AB (ledamot)	
Sven Höper	2
Höper och Höper AB (suppleant)	
Lena Linnerborg	2
Lars Püss	2
Strålsäkerhetsmyndighetens insynsråd (ledamot)	

Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag	Ersättning, tkr
Helén Ängmo Generaldirektör Uppsala Universitets styrelse (ledamot)	1 372
Mårten Petersson Barn- och elevombudet	979

Helén Ängmo innehar förmånsbil. Inga andra avtalade framtida åtaganden finns för någon av ovanstående.

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se avsnitt 1.8.2 *Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter* i resultatredovisningen.

2.4.2 Noter

Resultaträkning

Belopp i tkr

		2021-01-01- 2021-12-31	2020-01-01- 2020-12-31
Not 1	Intäkter av anslag		
	Intäkter av anslag	454 831	427 314
	Summa	454 831	427 314
	Summa "Intäkter av anslag" (454 831 tkr) skiljer sig från summa "Utgifter" (467 892 tkr) på anslaget Uo 16 1.2 ap 1. Skillnaden beror framför allt på att ackumulerat underuttag i avgiftsfinansierad verksamhet har justerats mot anslag. För detta har 13 045 tkr avräknats anslag utan att redovisas som en kostnad i resultaträkningen. Differensen påverkas också till mindre del av att årets minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009 (15 tkr) har belastat anslaget men inte redovisats som en kostnad i resultaträkningen.		
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	48	57
	Intäkter enligt 15 § avgiftsförordningen	72	75
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	67	1
	Summa	187	133
Not 3	Intäkter av bidrag		
	Bidrag från Arbetsförmedlingen	279	290
	Bidrag från Försäkringskassan	0	566
	Bidrag från internationella organisationer	83	0
	Summa	361	856
	Bidrag från internationella organisationer avser ersättning från SICI, the Standing International Conference of Inspectorates, för genomförande av årsmöte i Stockholm.		
Not 4	Finansiella intäkter		
	Ränteintäkter avseende lån till anläggningstillgångar i Riksgäldskontoret	0	1
	Summa	0	1
Not 5	Kostnader för personal		
	Lönekostnader, exklusive avgifter	234 055	217 341
	<i>Varav arvoden till ledamöter samt till övrig icke-anställd personal</i>	<i>877</i>	<i>1 044</i>
	Övriga kostnader för personal	129 483	119 262
	Summa	363 538	336 602
Not 6	Övriga driftkostnader		
	Reaförlust, maskiner och inventarier	355	701
	Resor, information, m.m.	2 708	3 445
	Köp av varor	4 250	4 700
	Köp av datatjänster	42 410	37 391
	Köp av konsulttjänster m.m.	15 840	22 597
	Övrigt	5 019	4 020
	Balanserade utgifter för IT-utveckling	-5 814	-5 987
	Summa	64 768	66 867
	Reaförlust anläggningstillgångar är hänförlig till ombyggnad av kontorslokaler i Stockholm. Kostnader för resor, information m.m. har minskat till följd av färre resor i verksamheten. Lägre kostnad för konsulttjänster beror bl.a. på att uppdraget om ombedömning av nationella prov avslutades under 2020 samt på att kostnader för projektledning relaterad till ombyggnaden av Stockholmskontoret främst belastade år 2020. Kostnader för datatjänster har ökat till följd av en högre omfattning i IT-verksamheten.		

Belopp i tkr		2021-01-01- 2021-12-31	2020-01-01- 2020-12-31
Not 7	Finansiella kostnader		
	Räntekostnader avseende räntekonto i Riksgäldskontoret	0	3
	Övriga finansiella kostnader	2	7
	Summa	2	10
Not 8	Avskrivningar och nedskrivningar		
	Avskrivningar och nedskrivningar	4 703	3 467
	Summa	4 703	3 467
	Ökade avskrivningar mot föregående år beror på ökade investeringar i anläggningstillgångar under 2021.		
Not 9	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras		
	Offentligrättsliga avgifter med bestämt ekonomiskt mål		
	Inkomsttitel 2552 513 Avgifter för ansökningar om godkännande som enskild huvudman	5 945	5 120
	Summa	5 945	5 120
	Kostnader för ansökningar om godkännande som enskild huvudman	11 364	10 546
	Summa "Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras" (5 945 tkr) skiljer sig från summa "Inkomster" (18 990 tkr) på inkomsttiteln 2552 513 "Avgifter för ansökningar om godkännande som enskild huvudman". Skillnaden (13 045 tkr) beror på att anslagsmedel motsvarande ackumulerat underuttag i avgiftsfinansierad verksamhet har redovisats mot inkomsttitel utan att redovisas som en intäkt i resultaträkningen.		

Balansräkning

Belopp i tkr		2021-12-31	2020-12-31
Not 10	Balanserade utgifter för utveckling		
	Ingående anskaffningsvärde	15 213	9 226
	Årets balanserade utgifter	5 814	5 987
	Summa anskaffningsvärde	21 028	15 213
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-8 824	-8 312
	Årets avskrivningar	-1 713	-512
	Summa ackumulerade avskrivningar	-10 538	-8 824
	Utgående bokfört värde	10 490	6 389
	Årets balanserade utgifter avser utveckling av verksamhetssystem		
Not 11	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	1 951	1 622
	Årets anskaffningar	0	328
	Summa anskaffningsvärde	1 951	1 951
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 695	-1 545
	Årets avskrivningar	-146	-149
	Summa ackumulerade avskrivningar	-1 841	-1 695
	Utgående bokfört värde	109	256
Not 12	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	2 092	2 370
	Årets anskaffningar	2 319	160
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-438
	Summa anskaffningsvärde	4 411	2 092
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 421	-1 356
	Årets avskrivningar	-433	-477
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0	412
	Summa ackumulerade avskrivningar	-1 853	-1 421
	Utgående bokfört värde	2 557	671

Belopp i tkr		2021-12-31	2020-12-31
Not 13	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	17 343	23 462
	Årets anskaffningar	6 639	1 318
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-1 098	-7 437
	Summa anskaffningsvärde	22 884	17 343
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-9 496	-13 929
	Årets avskrivningar	-2 411	-2 329
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	667	6 762
	Summa ackumulerade avskrivningar	-11 240	-9 496
	Utgående bokfört värde	11 645	7 847
Not 14	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran avseende ingående mervärdesskatt	7 409	4 242
	Övriga fordringar hos statliga myndigheter	73	21
	Summa	7 483	4 263
	Fordran ingående mervärdesskatt 2021 innehåller rekviderat belopp för november och december. Föregående år innehöll posten bara december månads belopp.		
Not 15	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	5 315	4 091
	Övriga förutbetalda kostnader	1 836	2 343
	Summa	7 151	6 434
Not 16	Avräkning med statsverket		
	Uppbörd		
	Ingående balans	0	0
	Redovisat mot inkomsttitel	-18 990	-5 120
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	5 945	5 120
	<i>Skulder avseende uppbörd</i>	<i>-13 045</i>	<i>0</i>
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-28 290	-12 131
	Redovisat mot anslag	467 892	427 325
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-468 004	-443 484
	Återbetalning av anslagsmedel	14 985	0
	<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	<i>-13 417</i>	<i>-28 290</i>
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	236	247
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-15	-11
	<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	<i>221</i>	<i>236</i>
	Övriga fordringar på statens centralkonto		
	Ingående balans	35	0
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	6 015	5 230
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-105	-75
	Betalningar hänförliga till inkomsttitlar	-5 945	-5 120
	<i>Övriga fordringar på statens centralkonto</i>	<i>0</i>	<i>35</i>
	Summa Avräkning med statsverket	-26 241	-28 019
	Den justering av underuttag i avgiftsfinansierad verksamhet som belastat Skolinspektionens anslag 2021 har betalats från myndighetens räntekonto efter balansdagen. Om det hade skett före balansdagen skulle skulder avseende uppbörd varit 0 kr och posten Avräkning med statsverket varit -13 196 tkr.		

Belopp i tkr		2021-12-31	2020-12-31
Not 17	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	71 550	74 032
	Summa	71 550	74 032
	Den justering av underuttag i avgiftsfinansierad verksamhet som belastat Skolinspektionens anslag 2021 har betalats från myndighetens räntekonto efter balansdagen. Om det hade skett före balansdagen skulle räntekontosaldot varit 13 045 tkr lägre.		
Not 18	Statskapital		
	Statskapital utan avkastningskrav, ingående balans	151	151
	Årets förändring	0	0
	Summa Statskapital	151	151
	Avser konst från Statens konstråd		
Not 19	Övriga avsättningar		
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående avsättning	6 333	5 766
	Årets förändring	621	567
	Utgående avsättning	6 954	6 333
	Av avsatta medel bedöms cirka 100 tkr regleras under år 2022		
Not 20	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar		
	Ingående balans	15 011	10 346
	Under året nyupptagna lån	14 772	8 858
	Årets amorteringar	-5 133	-4 193
	Utgående balans	24 650	15 011
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	31 000	31 000
Not 21	Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Utgående mervärdesskatt	109	21
	Arbetsgivaravgifter	6 049	5 873
	Leverantörsskulder, andra myndigheter	3 699	3 483
	Summa	9 857	9 376
Not 22	Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	5 356	5 244
	Övriga kortfristiga skulder	0	93
	Summa	5 356	5 338
Not 23	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	23 055	19 912
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	1 897	2 882
	Övriga upplupna kostnader, inomstatliga	125	125
	Övriga upplupna kostnader	137	1 271
	Summa	25 214	24 190

Anslagsredovisning

Not 24 Uo 16 1:2 ap.1

Statens skolinspektion (ramanslag)

Anslaget är räntebärande.

Tilldelat anslag enligt regleringsbrev för budgetåret 2021 är 468 004 tkr (regeringsbeslut 2020-12-17).

Enligt regleringsbrevet disponerar Skolinspektionen en anslagskredit på 14 040 tkr. Krediten har inte utnyttjats under 2021.

Skolinspektionen får enligt regleringsbrevet disponera 3 % av det ingående överföringsbeloppet.

I en ändring av Skolinspektionens regleringsbrev för 2021 (regeringsbeslut 2021-12-16) har följande villkor tillkommit till punkten 6.2 *beräknad budget för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras*: "För att hantera underskottet som uppstått får myndigheten använda medel från anslaget 1:2 Statens skolinspektion". Ett belopp motsvarande ackumulerat underuttag i verksamheten (13 045 tkr) har därför avräknats Skolinspektionens förvaltningsanslag samt redovisats mot inkomsttiteln 2552 513 Avgifter för ansökningar om godkännande som enskild huvudman. Motsvarande belopp har inte redovisats i resultaträkningen.

2.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2021	2020	2019	2018	2017
Läneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	31 000	31 000	24 000	21 000	21 000
Utnyttjad	24 650	15 011	10 346	12 031	11 019
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	32 000	32 000	32 000	32 000	32 000
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	0	0	5	0
Räntekostnader	0	3	113	230	256
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	187	133	2 878	1 860	1 757
<i>Avgiftsintäkter som ej disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	6 000	6 000	9 300	0	0
Avgiftsintäkter	5 945	5 120	5 480	0	0
Anslagskredit					
Beviljad, anslagspost 1	14 040	13 304	12 420	12 158	12 289
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	13 417	28 290	12 131	5 589	16 320
Bemyndiganden - ej tillämpligt					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	415	399	385	397	389
Medelantalet anställda (st)	467	448	410	422	401
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 086	1 064	1 057	1 033	1 027
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

3. Undertecknande av årsredovisningen 2021

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 22 februari 2022

Helén Ängmo
Generaldirektör